

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
III. évfolyam 6. szám 2014. november – december

„Jön már a hegyeken az örömhírhöző, aki békességet hirdet!” (Náh 2,1)
„Milyen kedves annak az érkezése, aki örömhírral jön a hegyeken át! Békességet hirdet, örömhírt hoz, szabadulást hirdet. Azt mondja Sionnak: Istened uralkodik!” (Ézs 52,7) „Áldott, aki az Úr nevében jön!” (Zsolt 118,26)

Tartalom

- 1 Fónagy Miklós: Adventi örömök
- 2 SZÓL AZ IGE – Isten útjelzőtáblái
Nyilas Zoltán lpt. igehirdetése
- 4 Csiha Kálmán: Miért tudunk megmaradni?
Csiha Kálmán erdélyi református püspök
- 5 Pap Lászlóné: Kezdetben
- 6 Cseri Kálmán: Fogantatott Szentlélektől...
Az igazi szeretet; A Biblia közepe
- 8 Dr. Ph.D. Békefy Lajos: Mivel foglalkozott Kálvin karácsony tájkán?
- 9 Hardi Péter: Jó származott Názáretből
Gyöngyösi Lászlóné: Karácsonyra várva - vers
- 10 KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLNAK
Sebestényné Jäger Orsolya lpt. – 1. rész
- 13 Sebestény-Jäger Orsolya - versek
Osváth Zsolt: Kérdések...
- 14 Evangelizációs hét Csobánkán
- 19 Kerekes Balázs: Meggyújtott gyertyák
Beszélgetés Fukk Lóránt lelkipásterrel
- 21 Orbán László - versek
- 22 Puskás: A megalálás öröme
Vendégünk volt a verőcel gyülekezet
- 23 HÍREK NYÁRÁDKARÁCSONBÓL
Labancz Gyula: Alapos alapozás
- 24 „Amim csak van”
Szív-közelben: Könczöl Dánielné
- 28 Megemlékezés
Könczöl Dánielné: Évfordulók
- 29 Dr. Hegedűs Loránt: A jubileum RÉGI HISTÓRIÁK
Könczöl Dánielné: Presbiteri jegyzőkönyvek
- 30 Soós László: Az adós – vers
Konfirmándusok névsora; Exhortáció
Szupplikáció; Ifjúsági csendesnap
- 31 Imádkozzunk!
NÁLUNK KERESZTELTÉK
- 32 András Jánosné: Jótékonyági hangverseny
- 33 Blaskó Mihály: Daloljatok az Úrnak
Gyermekeink szolgálata
A Baba-mama Kör adventi alkalma
- 34 REFORMÁTUS JELKÉPEINK
Puskás Attila: A könyv
Ecse di Aladár: Uram, Jézus: jövel! - vers
- 35 Hardi J.: Nevetni mindig – 104 évesen is
Tóth Gáborné Zsuzsa mama
- 36 KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLTAK
Regius Lajos
- 39 NAPLÓ; Választás
- 40 GYERMEKEKNEK – Jézust keresem

FÓNAGY MIKLÓS NY. ESPERES

ADVENTI ÖRÖMÖK

ADVENT... Kimondjuk ezt a jól ismert szót, és mindjárt egy sereg gondolat indul el az emberben. Alapvetően a várakozással, a készülődéssel azonosítja sok ember az adventet. A szó eredeti jelentése, az „adventus Domini”, az Úr érkezésére utal. Vámi alapvetően jó dolog. Várok valakinek a megérkezésére, aki megígérte, hogy jön. Jó dolog úgy várnunk, hogy tudom: ezt nem hiába teszem. „Őt nem hiába várod: Betér hozzád, megáld.” (312. dics.)

A keresztyénség történetéből tudjuk, hogy Jézus újbóli eljövételére való várakozás már a kezdet-kezdetén sem volt problémamentes. Már a keresztyénség első nemzedékében volt egy ilyen forró várakozás, hogy Jézus jön, már a mi életünkben újra megláthatjuk, készülődjünk hát! – És nem jött. Bizony már az első időkben voltak – nem is kevesen – akik belefáradtak, akik csalódtak, akik azt mondták: nincs értelme várnunk, mert úgysem jön. Azután a későbbi időkben újra és újra alakultak olyan radikális csoportok, akik napra pontosan meghirdették az Úr érkezését. Kivonultak egy megadott helyre, miután eladták mindenüket, és várták, hogy jön Jézus. És nem jött!

A mi korunkban nem ez a fajta félreértett advent jelent veszélyt, hanem az eltorzult advent. A materializálódott advent, a lélek és lélek nélküli advent. A bronz-, ezüst-, és aranyvasárnapok adventje. Ma az a nagy veszély, hogy az adventi időszakot a karácsonyi vásárlás hajszájává degradáltuk és csodálkozunk, hogy nagyon sokan nem elkészülnek az ünnepnapokra, hanem kikészülnek. A Karácsony HANGJÁNAK meghallása helyett a karácsonyi hangulatot hajszolják és általában keservesen csalódnak. Mert az ünnep öröme nem a ráfordított pénzmennyiséggel arányos, hanem az elcsendesedés, a lelki értékek megtalálása és felmutatása által valósul meg. A továbbiakban szeretném a sorok olvasóit emlékeztetni néhány olyan adventi

öröme, ami nemcsak a közelgő ünnepnapokat hatja át, hanem betöltheti az egész életünket.

1. Az advent a Krisztus-várás öröme.

„Várj, ember szíve készen, mert jó a Hős, az Úr...” (312. dics.) Arra bátorítok mindenkit, hogy 2014 adventjében végre ne érje be kevesebbel. Az évente ismétlődő ünnepeknek megvan az a kísértése, hogy rutinná silányulnak. Tudjuk, hogy mik a szokások, mik a kellek, hogy kell kinézni az adventi kulisszáknak, és ... semmi egyéb. Mi nem valamit, hanem Valakit várunk, aki a legfontosabb mindannyiunk számára. Őt várjuk, aki helyre tudja állítani mindazt, ami torzulás, bűn, deficit az életünkben. Ne engedjünk annak a – napjainkban sajnos nagyon gyakorrivá lett – ön- és egymás becsapásának, hogy az Ünnepeket nélkül akarunk ünnepelni.

2. Az advent az egymással való találkozás öröme. Az adventi útkészítés egyik nagyon megszívlelendő feladata, hogy megtaláljuk az utat egymáshoz is. Félelmetes, hogy milyen könnyen el tudjuk veszíteni, el tudjuk felejtetni egymást. Figyeljünk fel arra, hogy milyen sok a családban élő magányos ember! Belekerültünk egy általunk is generált csapdába: többet akarunk biztosítani szeretteinknek, ezért meg többet lóttunk-futunk, melynek a keserű gyümölcse, hogy elveszítjük egymást. Keressük egymást, kérdezzük egymást, imádkozzunk egymásért, mert advent erről is szól!

3. Az advent a Krisztussal való találkozás öröme. Ady Endre igaz bizonyágtétele cseng a fülemben: „Mikor elhagytak, Mikor a lelkeim roskadozva vittem, Csöndesen és váratlanul Átölelt az Isten.” Boldogan valom magam is, hogy ezért az ölelésért érdemes mindent odahagyni. Ennek az ölelésnek olyan ereje és áldása, olyan gyümölcse van, hogy át tudom ölelni a testvéreimet, a felebarátomat, sőt, az ellenségemet is. Kérem Istent, hogy az idej adventet ragyogja be a Krisztus-várás, az egymással és Krisztussal való boldog, személyes találkozás öröme!

Kedves Testvérek! Az elmúlt napokban gondos előkészítésnek és levelezésnek lehettem részese, ahogyan testvéreink, a Szentendrei Református Gimnázium tanulói, pedagógusai és szülőitársaim a szupplikációra készülve egy térképmelléklet alapján arról egyeztettek egymással, hogy a körforgalom építése miatt most hogyan lehet eljutni ide hozzánk, a templomba. Magam is írtam hozzá néhány szót, lehet, hogy néhányan olvasták is, de el-

vett házszámtáblákkal sem. S mégis, hogyha valaki egy taxiba bűtlve szeretne eljutni valahová, a helyismerettel rendelkező taxis odaszállítja.

Olvastam egy tanulmányt, amely arról szólt, hogy Németországban egy tizenháromezer lélekszámú kisvárosban egy korábbi, a '90-es években elkezdett kezdeményezést honosítottak meg 2007-2008-ban. A közlekedési forgalmi rend változásának az elne-

mondom a helyieknek is, hogy a templomunk most hogyan közelíthető meg:

Szentendréről érkeve a Mártírok útján, vagy Budakalászárról érkeve a József Attila úton elfordulunk a Huszár utcába, a Huszár utca végén jobbra fordulunk a Kossuth Lajos utcába, a Kossuth Lajos utcából – ahol a behajtani tilos tábla miatt nem lehet továbbmenni – a Sztójity Sztevan utcán kell balra fordulnunk, majd ha újra balra fordulunk, akkor a Lupa Vidor utcába kerülünk. A Lupa Vidor utcán továbbmelve a Vujicsics térnél jobbra fordulunk a Fáy utcába, és ha ezen továbbmegyünk, akkor meg kell érkez-nünk a Kisrét utcáig, onnan jobbra fordulva pedig a Verebes utcán keresztül érkezhetünk meg a Lupa Vidor utcába, és hogy ha innen továbbmegyünk, akkor a Lámpás utcával szemben van a parkoló.

Azt írtam a testvéreknek, egyszerűbb, ha a művelődési háznál leteszik az autót, és gyalog érkeznek, de nem tudom, hogy ha elmondtam volna a pomáziaknak, hogy hol tudunk parkolni, akkor tudtuk volna-e az utat? Tudtuk-e, hogy a Takarékszövetkezet utcájának mi a neve, tudtuk-e, hogy melyik tér a Vujicsics tér? Tudtuk volna-e, hogy hol egyirányú és hol kétirányú a forgalom? Azt hiszem, nem biztos, hogy tudtuk volna. De ha azt mondom, hogy jussunk el az önkormányzat parkolójába, akkor egészen bizonyos, hogy mindenki, legalábbis aki Pomázon közlekedik, tudta volna az utat.

A közlekedésről szól ez a mai ige. Nemcsak a fizikai közlekedésről, hanem a lelki közlekedésről. A közlekedésről abban az értelemben, hogy amikor az ember elbizonytalanodik, akkor mindig szeretne valamifajta segítséget, hogy legyen egy útjelzőtáblája. A templomunk körül most kialakult forgalmi rendben nem egyszer kérdezik meg tőlünk, hogy hogyan kell továbbmenni? Hogyan jutok ide, vagy oda? Azt mondják, hogy Japánban sok város nem rendelkezik utcánévtáblákkal, sőt a mi európai szóhasználatunkban

vezése „megosztott tér” vagy „közösségi tér” volt, a programot az Európai Unió is támogatta. A lényege az volt, hogy ebből a kisvárosból eltávolítottak minden kresztáblát, és leszerelték minden jelzőlámpát, visszafestettek vagy eltüntettek minden gyalogátkelőhelyet, megszüntették a bicikliutat, és folytathatnám a sort. Mondhatnánk persze azt, hogy ezt valahol messze „a világ végén” meg lehet tenni. Azt írta ez a cikk, amely bemutatta e kis várost, hogy nemcsak tizenháromezren laknak ott, hanem azon az úton tették ezt meg, ahol naponta tizenháromezer autó közlekedik. Úgy mondják, hogy itt a templom előtt, illetve a Szentendre felé vezető úton a vasúti átjáróban naponta több mint tízezer autó közlekedik. A kisvárosban bevezetett rendelkezéstől mindenki azt várta, hogy káoszt okoz, de az első néhány hónap és az első év tapasztalata az volt, hogy dudálás, káromkodás és koccanások helyett az okozott csak balesetet, hogy két biciklis összeütközött. Ezt megelőzően években keresztül 40-50 autó koccant ebben a forgalmas csomópontban. A reform lényege az volt, hogy a közlekedést a józan ész és az udvariasság határozza meg, továbbá az, hogy mindenki, amikor közlekedik, nézi a másik tekintetét, keresi a szándékát, hogy merre szeretne továbbhaladni.

A cikk feltette azt a költői kérdést, hogy vajon ez a modell működhet-e Vácot, Törökszentmiklóson, vagy Harkányban? Megszóaltattak egy magyar közlekedésszociológust, aki a következőt mondta: „Előbb lép magyar úrhajós a holdra, mint hazai gyalogos biztonságosan a járdáról az úttestre”. Ha nagyon őszinték vagyunk, belátjuk, hogy igaza van. Mert amikor az ember életében a „nekem mindent szabad” belső mechanizmus működik, akkor szükséges, hogy legyenek olyan táblák, amelyek féken tartják a szabályszegőket. Valahogyan úgy gondolkodik a mai világnak az embere, hogy a szigorú része a mindennapok világának.

Szükségesek a mi hétköznapi életünkben az útjelzőtáblák. Lelki értelemben is igaz ez. Az ember ősbűne az, hogy „nekem mindent szabad”. Engedetlen vagyok. Mindent megtehetek. A Szentírás így írja le mindezt: És szakított az asszony a fáról. A kígyó megkérdezte tőle: Csakugyan azt mondta Isten, hogy a kert egyetlen fájáról sem ehettek? Jó diák volt Éva, felmondta a leckét: Nem azt mondta Isten, hanem csak egyetlenegy fáról nem ehettek, de ha arról a fáról eszek, akkor meg fogok halni. A kígyó pedig azt mondja: de-hogy halsz meg! Csak nem akarja, hogy olyan légy, mint Ő. A nekem mindent szabad magatartás az önistenítés, az önmagunkban való bizás megfogalmazása. És azt mondja Isten: nem így van! Megmondom, hogy mi a jó és megmondom, hogy mi a rossz. Ez a törvény. Isten utánamegy a saját útját járó embernek, és egészen határozottan és konkrétan egy útjelzőt ad: ezt teheted, hogy élj.

Ebben az esztendőben emlékeznünk a száz évvel ezelőtt született – az egyik legtöbbet kritizált XX. századi református lelkipásztorra –, Farkas Józsefre, aki a Tízparancsolatról írt egy szerintem nagyon szemléletes és jó könyvet. A címe: „Tíz segítség az emberré válás útján”. Ebben a lelkipásztor arról beszélt, hogy a Tízparancsolat nem tíz rigorózus törvényt jelent, hanem tíz segítséget ahhoz, hogy ember légy, hogy ember maradhass, hogy élj ebben a világban. Tíz segítség, tíz útjelzőtábla. Valahogyan úgy, mint ahogyan mi magunk is elkészítjük azokat a lelki kresztábláinkat, amelyek ott vannak az életünkben. Egészen biztos, hogy mindannyiunknak volt már olyan lelki kresztáblája, hogy „stop!”, „állj meg!” Mert ha nem állsz meg, belepusztulsz. Az órbottyáni gyülekezet harangozója, Zsófi néni mondta élete delén túl: „tiszteletes úr, az Úristen már sokszor megállított engem.” És persze mindannyiunknak lehet olyan tapasztalata, hogy Isten egy egészen konkrét utat mutat: Erre menj! Ezt tedd! Egy híres szociológus, Max Weber egy könyvet is szentelt annak, hogy a protestáns ember hiva-

tástudata mindig elhívásból eredő hivatástudat. Egy hívó református, vagy evangélikus embernek nem munkája van, hanem hivatása: „erre hívtok el engem az Isten”. Ezt a „rufen” és „Beruf” szónak a magyarázatával, kifejtésével elemzi a teljes könyvön keresztül. Egy hívó protestáns ember az elvégzett munkáját azért végzi száz százalékosan, mert Isten dicsőségére végzi. Mert amit kiad a kezei közül, legyen az szellemi termék, vagy legyen az a kezének a munkája, az Isten dicsőségét kell hogy szolgálja, az nem lehet másodosztályú, nem lehet silány, hanem a legszebbnek, a legtökéletesebbnek kell lenni, mert evvel is Istent dicséri. Emlékszem – bocsássatok meg a személyességet –, ahogyan Isten gimnazista koromban egy hajnali órán a szívemre helyezte: „fiaim, ne télenkedjétek, mert titeket választott az Úr, hogy neki szolgáljatok és áldozzatok!” Ennek a hívásnak a következménye az, hogy itt vagyok. Isten azt mondta: „erre menj, ez az én utam!”

Van úgy, hogy olyan lelki kresztáblával találkozunk, amely az emelkedőre vagy éppen a lejtőre figyelmeztet. A nehezeket, amelyeket hordozunk. A nehezeket, amelyekre nem voltunk felkészülve. A nehezeket, amelyekért csak imádkoznunk lehet. A nehezeket, azokat a próbákat, amelyek felülről jönnek. Mert tudjátok, a próbák mindig felülről jönnek, a kísértések meg mindig alulról. És vannak olyan lelki kresztábláink, amelyek a lejtőt jelenítik meg. Jaj, ha valaki nem veszi észre, nem veszi figyelembe, hogy milyen lejtőn halad az élete. Emlékszem egy testvérünkre, aki alkoholistaként nagyon nagy mélységeket járt meg élete egy szakaszában, de megszabadult ebből. S amikor megszabadult, akkor feljajdult, belesóhajtott a világba. Egy bibliaórán elmondta: „Tiszteletes úr, megszabadultam! Igaz, ráment a balatoni nyaralónk, mert ki kellett fizetni az adósságokat.” Jaj, hogyha valaki nem tud megállni a lejtőn, vagy nem veszi észre, hogy a lejtőn van.

Isten igéje most arra hív bennünket: készíts útjelzőket! Azért, hogy visszatérhess, azért, hogy visszatalálhass! Azért, hogy újra itt legyél ezen a hegyen! Azért, hogy könnyörülhess rajtad! Kicsit olyan ez, mint amikor a krétai királynak a leánya, Ariadné Thészeusz kezébe adja azt a bizonyos fonalat, hogy a Minótauros-szal folytatott ütközet után kitalálhasson a labirintusból. Készíts útjelzőket, hogy visszatérhess!

Valóban igaza van Jeremiás prófétának abban a tekintetben, hogy ez a legtöbb, amit megtehetünk? Valóban úgy van, ahogy a közlekedépszichológus mondja, meg ahogy mindannyian érezzük, hogy nekünk szigor kell, vasfegyelem kell, akkor lesz rendezett az életünk? Bizonyos tekintetben igen, de ezt a környezetet mégiscsak a félelem motiválja, nem pedig a szeretet. Éppen ezért beszél tovább a próféta arról, hogy nemcsak a külső törvényre van szükség, hanem a törvény szívünkbe való helyezésére is. Nemcsak arról van szó, hogy külső kényszerességből valamit megéljünk és megtegyünk, és hogy a félelem rabjai legyünk, hanem hogy szabad emberként szerethessük Is-

tent. Azt mondja a próféta, hogy törvényemet a belsejükbé helyezem, szívükbe írom. A külső kényszer belső reménységgé és hálaadássá lesz. Ez a Krisztusban való szabad szeretet. Amikor Isten munkálkodik benned.

Van egy külső igazság – a Szentírásban sokszor olvassuk, az elmúlt hónapokban engem személyesen megérintett –, Krisztus kereszthalálának a titka. Pál apostol úgy beszél Krisztus kereszthaláláról – a konfirmáció óta, május óta újra és újra ott van a szívemben –, „Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve én, élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.” Amikor egy külső igazság belső bizonyossággá válik. Pedig Pál a külső igazságnak, a külső törvénynek az embere volt. Pál apostol belső meggyőződése, törvényes alapállása vezetett odáig (leírja ezt az Apostolok cselekedeteiről írott könyv), hogy egy István nevű tanítvány, diakónus kövek által meghal. És Pál egyetértett azokkal, akik a törvény nevében Istvánt megkövezték. Sőt, mondták azt is, hogy – ha nem is a szó szoros, de átvitt értelmében – segítette István halálát, úgy, hogy ő gyűjtötte be a felsóruhákat, melyek akadályozták a bátrabbakat a kövek eldobásában. Részese volt István halálának. És ez a Pál kicsit később a Rómaiakhoz írott levélben a következőt mondja: „Igazat mondom Krisztusban, nem hazudok, lelkiismeretem

Mert a keresztyén élet, az igaz szeretet titka éppen ebben van: nem külső törvény, hanem belső bizonyosság: „Törvényemet a szívükbe írom.” Ez történik meg Jézus Krisztusban. És ez történik meg később az első Pünkösöd ünnepében. Mert ugyancsak Pál mondja a rómaiakhoz írott levélben: „mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adatott Szentlélek által” (Róm 5,5). A szív az ószövetségi és az ebben az értelemben vett újszövetségi ember életében az értelem központja volt, nem az érzelemé. A gondolkodás megváltozása. Arról a változásról beszél itt az apostol, amelyet csak Isten végezhet el az emberben. A törvényt ő helyezheti az én szívembe Jézus Krisztus által. Így lehet belső bizonyossággá, és nem ösztönös fogakkal, vasmarokkal, végiggyötört, végigkínzott külső megfeleléssé. Nem véletlenül mondja egy másik próféta, Ezékiel a következőt: „Egy szívet adok majd nekik, és új lelket adok beléjük, eltávolítom testükből a kőszívet, és hússzívet adok nekik, hogy rendelkezéseim szerint éljenek, törvényeimet megtartsák és teljesítsék. Az én népem lesznek, én pedig Isteniük leszek.” (Ez 11,19-20) Ezt élheti át mindenki, aki a Lélek által megérti Jézus Krisztus titkát: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)

Onnan indultunk, kedves testvérek, milyen

tanúskodik mellettem a Szentlélek által, hogy nagy az én szomorúságom, és szüntelen fájdalom győtri a szívemet. Mert azt kívánom, hogy inkább én magam legyek átok alatt Krisztustól elszakítva testvéreim, az én test szerinti rokonaim helyett, akik izraeliták, akiké a fiúság, a dicsőség, a szövetségek és a törvényadás, az istentisztelet és az ígéretek, akiké az ősatyák, és akik közül származik Krisztus test szerint, aki Isten mindenek felett: áldott legyen mindörökké. Ámen.” (Róm 9,1-5) Ez a gyilkos indulatú Pál, akinek a kezéhez valóban vér tapad, később megérti, hogy mit jelent a törvény szívébe írása. A Szentlélek által tanúskodik amellet, hogy inkább ő legyen elszakítva, csak hogy a többiek megmeneküljenek.

az, ha valaki egy külső térképet ad a kezünkbe, hogy eljuthassunk ide a templomba. Mosolygunk rajta. S amikor valaki belsőleg tudja ezt megtenni, minden külső kényszerítés nélkül, nos az hazaért, hazatalált ember. Így van ez lelki értelemben is. Valamikor fontosak számunkra az útjelzők, mert bizonytalanságban vagyunk. Valamikor fontos, hogy Isten utat mutasson, útjelzőtáblát adjon: ezt tedd, vagy ezt ne tedd! De a törvényesség és a törvény tisztelete és szeretete csak a második út. A harmadik az, amikor ez belsővé lesz. Amikor Krisztus kereszthalála és feltámadása személyes bizonyosságommá válik, és ennek megfelelően élhetem szabadon, szeretetből az életet. Ámen.

Nyilas Zoltán lelkipásztor

JÓZSEF ATTILA REMÉNYTELENÜL

Lassan, tünődve

Az ember végül homokos,
szomorú, vizes síkra ér,
szétnéz merengve és okos
fejével biccent, nem remél.

Én is így próbálok család
nélkül szétnézni könnyedén.
Ezüstös fejszesuhanás
játsszik a nyárfa levelén.

A semmi ágán ül szivem,
kis teste hangtalan vacog,
köréje gyűlnek szeliden
s nézik, nézik a csillagok.

ERDÉLYI JÓZSEF FOGADD EL...

Megfáradt testtel és lélekkel
egy túlszűfolt hajszolt nap után
Hadd mondjak néma áldást Néked
szerető, Teremtő Atyám ...

Hadd mondjak áldást szívemből,
hisz szavakhoz oly gyöngye a szám ...
De oly csekély a szó ereje ...
Félek, nem ér fel hozzád imám.

Hadd mondjak áldást mindenért
mi utamon ért, s még mi vár,
s hadd köszönjem meg halkán az erőt
mit Te adtál, átlélni gondok garmadán.

Hadd mondjak áldást a könnyéért,
és hadd áldjalak minden mosolyéért ...
De tudom: az Áldás is kevés ...
Fogadd el hát szivem, s életem ...
Fogadd el Atyám mindenért ...

Kedves Testvéreim! Az irgalmas samaritánus példázatát bizonyára mindannyian ismerjük. Az Úr Jézust megkérdezte egy farizeus, kísértvén Őt, mit cselekedjen, hogy az örök életbe bejusson. Az Úr Jézus kérdezte tőle a törvényt, és eszébe juttatta ezt az igét: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből, és szeresd felebarátodat, mint magadat.” A farizeus igazolni akarván magát, megkérdezte, hogy ki az én felebarátom. Az Úr Jézus ezért mondta el ezt a példázatot, ami úgy kezdődik: „Egy ember megvált a Jeruzsálemből Jerikóba.”

Jeruzsálem magyarul azt jelenti, hogy békesség városa. Jerikó pedig illatos várost, illetve a pálmafák városát jelenti. Ha ezt a példázatot teljesen magyarra fordítanánk, akkor az úgy hangzana, hogy egy ember elindult a békesség városából az illatos város felé, az úton rablók törtek reá, kifosztották, megsebesítették és magára hagyták félholtan. Ebben a példázatban benne van az egész emberi élet. Úgy is mondhatnánk, hogy volt egyszer egy nemzet, amely elindult a békesség városából az illatos város felé. Mint ahogy az emberiség és minden ember szeretne elindulni a békesség városából a vágyak, álmok, tervek illatos városa felé, de rablók törtek reá és kifosztották és az úton hagyják félholtan. Hol úgy hívták a rablókat, hogy tatárok, hol úgy hogy törökök, hol úgy, hogy osztrákok, hol úgy hogy oroszok, hol úgy, hogy elvesztett szabadságharcok, hol úgy, hogy elvesztett világháborúk, hol úgy, hogy kisebbségi sors, hol úgy, hogy diktatúra. Annyi rabló tört reánk az úton!

Volt egyszer egy nemzet. Vagy most is van egy nemzet, amely ott fekszik kifosztva és félholtan az úton? Ettől a nemzetől annyi mindent elraboltak, volt amikor leöldösték, volt amikor a területeit vették el. De most ennek a nemzetnek a rablók elrabolták a lelkét. Ott hagyták a kirabolt, anyátlaná vált anyákat félholt lélekkel az úton. Kirabolták az egymáshoz való tartozását, a hűségét, a becsületét, és otthagyták félholtan az úton.

Volt egy ember is: egy asszony vagy egy férfi, aki valamikor elindult. Ha kegyelmes volt hozzád az Úristen, akkor neked is volt békességvárosod, hogyha szép gyermekkorod volt, hogyha édesanyád szemén át Jézus szeretete melegített. Neked is volt egy álmod, terved egy illatos város valahol a lelkedben, hogy ki leszel, mi leszel, aztán rablók törtek reád az úton. Nem ismerem a rablóidat, mindegyikünk csak a saját rablóit ismeri. Betegség, szerencsétlenség, gond, mi öregebbek megéltük, amikor elvették a házunkat – annyi rabló járt az úton!

Valahol Csíkszereda és Székelyudvarhely között, a Hargitán van egy tető, úgy hívják „Tolvajos-tető”. Azért hívják úgy, mert a XVIII-XIX. században ezt a tetőt még fenyőerdő borította, és egy szekérút vezetett át rajta. Ezen a tetőn tanyáztak a rablók, és általában mindenkit

kiraboltak, aki arra ment. A gyermekednek is át kell mennie egyszer a „Tolvajos-tetőn”. Élet nincs „Tolvajos-tető” nélkül.

Emlékszem, a diktatúra idején, amikor kijöttünk a börtönből, akkor voltak emberek, ismerősök, akik szembe jöttek az utcán, de úgy tettek, mintha nem vettek volna észre, átsurrantak az út túloldalára, hogy ne kelljen velünk találkozni, mert az akkor nagyon kompromittáló dolog volt. Voltak mások, akik a túlsó oldalról átjöttek és megöleltek bennünket. A „Tolvajos-tető” a nagy szűrők ideje: amikor meglátszik, hogy ki a testvér, a barát, és ki az áruló és hűtlen. Megmutatkozik, hogy ki tud szeretni, és ki érdekeMBER, kit igazgat csak a félelem, és kinél nagyobb a lélek, mint a félelem. Életünk annyi „Tolvajos-tetőjén” vajon mivel fog átmenni a nemzetünk, amit nem lehet elrabolni tőle?

Arra jött egy pap. Ez az ember biztos úgy gondolta, hogy a papja segíteni fog rajta, hiszen az ő papja, hozzá tartozik. De a pap elkerülte. Biztosan meg is tudta magának ez a zsidó pap magyarázni hogy miért kerülte el a hívét, hiszen öszövényes törvény volt, hogy ha a pap halottat érint, akkor negyvennyolc óráig nem szolgálhat. Elkerülte azért, hogy el tudja végezni az Istennek tetsző szolgálatot. Talált magyarázatot, mert az ember mindig talál magának magyarázatot, amikor arról van szó, hogy elkerüljük egymást, pedig minden elkerülés fáj. Hogy fáj nekünk is! Amikor mi úgy néztünk valamikor Magyarországra, hogy egy anyaország, amely szerint bennünket és amely megsirat, ha kell, mert mi is megsirattuk, ha kellett... És vajon mi kiket kerültünk el?

Csak egy valaki van, aki nem kerül el. A földön fekvő embert elkerülte a papja is, elkerülte a lévita is, aki amolyan „kántor” volt. Duplán fájhatott neki, hogy egy messziről jött, egy samaritánus, akit nem is szerettek a zsidók, idegennek, ellenségnek tartották, amikor ő meglátta ezt az embert, megese a szíve rajta. Van egy Mennyei Samaritánus is: meglátott és megsajnálta bennünket. És higgyétek el, hogy meglátta és megsajnálta a mi szerencsétlen, rablókat szívében hordozó magyar népünket is, és elindult, hogy magához öleljen és meggyógyítson minket!

Meglátta, nem csak nézte. Mert más csak úgy rápillantani valakire, aki az út mentén fekszik és más meglátni. Nem tudom, hogy meglátod-e, kedves férfitestvérem, a feleséged szeme sarkában a könnyet, vagy egy-egy elharapott mondata mögött a fájdalom, vagy csak elsiklasz felette, és nem látod meg? Nem tudom, kedves asszonytestvéreim, hogy meglátjátok-e néha, hogy mikor kellene azt a keményhangú férfit megsimogatni kedvesen és egy meleg szót szólni hozzá? És nem látjátok meg a férfi szívet ott belül az – esetleg durva – szavak mögött, és elfelejtitek megsimogatni. Nagy dolog nem csak nézni, hanem látni is.

Odajött ez a áldott Mennyei Samaritánus hozzánk is, amikor mindenki elkerült bennünket: elkerült a szabadság, a hűség, az anyaország, mindenki elkerült, csak Jézus nem került el. Odajött hozzánk. Miért tudunk mi megmaradni kétszeres kisebbségi sorsban, kétszeres koporsóba zárva? Miért tudunk megmaradni úgy is, mint nemzet ezeregyszáz esztendőn keresztül? Mert amikor már ott maradtunk volna kifosztva és kirabolva félholtan az úton, akkor szembejött Jézus, és meglátott bennünket. A rablók nem űzhatték el Őt, mert nem félt a rablóktól. Ő szembe jött a rablókkal is. Nem lehetett államosítani, kizárni a börtönből, kitélni, bezárni, cellába rakni. Jött velünk, akárhova mentünk, mindenhol megtalált és megtalál bennünket romániai „Tolvajos-tetőkön”, magyarországi rablók járta úton. Úrvacsora borával mossa ki sokszor lelkünk sebeit: drága mennyei olajjal mossa ki és kötözi be. Ezért jó templomba jönni. Nem csak arról van szó, hogy harangoznak és egybegyűlünk, énekelünk és beszél egy ember a szöszövényen. Itt sokkal többről van szó: itt jár egy Mennyei Samaritánus, látja azt a sok sebet, amit rablók ütöttek rajtad, lát egy kirabolt lelkű, tönkretett nemzetet. Látja a kisebbségi sorsban vergődő életünket.

Az igében itt az van, hogy „*feltette a tu-*

Van Gogh: Az irgalmas samaritánus (1890)

lajdon barmára”, de az eredeti szövegben úgy szól, hogy „*feltette a saját szerzeményére*”. Sokkal többet mond így, mert mi tudjuk, hogy mi az Úr Jézus szerzeménye: az értünk való szenvedése a gólgotai kereszten elhoz bennünket a vendégfogadó házba. Halálraitélt kicsi falvakban, rohanó városokban minden templomunk Isten magyar vendégfo-

gadó háza. Azért tudunk mi megmaradni, mert Jézus szembejött, mert kimosta mindig a sebeinket, amikor már éppen elpusztultunk volna. Gyógyít bennünket kis erdélyi szörványokban, meg Szabadkán, Kárpátalján, Kolozsváron, Marosvásárhelyen, Budapesten és még ki tudja hol. Azt mondja: vigyázzatok egymásra. Kötözzétek be egymás sebéit, mossátok ki egymás sebéit!

Az Úr Jézus amikor elmondta ezt a példázatot, akkor megkérdezte a végén a következő kérdést: „*Ki volt azért annak a felebarátja a három közül?*” A farizeus pedig azt felelte erre a kérdésre, hogy az, aki segített rajta. Jézus pedig erre azt mondta, hogy „*Eredj el, és te is így cselekedjél!*”

Eredj el, mert ott fekszik az úton! Lehet a társad boldogsága, vagy egy kirabolt ország.

Eredj el! Egy gyávává lett országban merd átölelni azokat, akiket kiraboltak! Legyél Jézus keze, Jézus szeme és Jézus szeretete!

Eredj el!

Isten segítsen meg bennünket, hogy Vele tudjunk jární az úton, és vad „Tolvajos-tetők” fájdalma változzék át a boldog találkozás, megmenekülés örömévé! Ámen

(A Budapest Fasori Református gyülekezetben 2007. október 7-én elhangzott igehirdetés.)

Karácsony küszöbéhez érkeve Bibliaolvasó Kalauzunk szerkesztői – nagyon bölcsen – úgy gondolták, hogy ünneplésünk ne csupán felszínes, megszokás diktálta: Jézuska – fenyőfa – ajándék központú legyen, hanem ki-ki mérje fel, hogy valójában mit is üzen nekünk ez a kicsit hétköznapivá vált ünnep. Így lett újszövetségi napi íge a János 1:1 stb.

János az evangéliumát egy sokatmondó szóval kezdi: KEZDETBEN..., és a folytatásban beszél az Örökkévaló Istenről, Akinek nincs kezdete és vége! Bár úgy tűnhet, hogy van, de nincs itt semmiféle el-lentmondás! Viszont benne van az örök isteni szeretet, hogy mi, behatárolt gondolkodású emberek is megérthessük azt a csodálatos tényt, hogy az Örökkévaló Isten az idők teljességében megjelent e földön, és akkor elkezdődött az Ő üdvözítő tervének számunkra is látható szakasza.

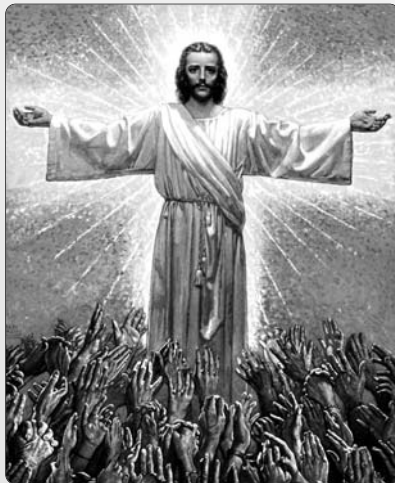
Míg a Biblia első lapján a KEZDETBEN Isten teremtő akaratáról és erejéről szól – itt az Ő újjáteremtő akaratáról, büntőlő erejéről. Mindkét KEZDET az embertől független isteni cselekedet, de mindkettő értünk történt. Nekünk adatott a mindenség, de rossz gazdaként tönkretesszük. Nekünk adatott az Istennel való teljes közösség, a harmónia és a béke, s van ehelyett tékozló emberiség, káosz és békétlen élet. A Jeremiás 4:1-ben hangzik az intés: „...*ezt mondja az Úr, hozzám térj vissza...*” Aztán évszázadok múlnak el, hangzik a próféták szájáról az ítélet és az irgalom szava is, ami abban csúcsosodik ki, amit Zakariáson keresztül így üzen az Isten: „*Örülj nagyon Sionnak leánya, örvendezz Jeruzsálem leánya, jön néked a te királyod!*” (Zak. 9:9.) Jön és megérkezik, Betle-

KEZDETBEN... János 1:1-5.

hemben megszületik az asszony magva, Aki az ígéret gyermeke, Aki maga az „Isten testbe szállt szerelme, mennyből földre jött öröm” – ahogy egy ének mondja.

Milyen sok ember – így karácsony táján – szép havas tájat, szállingózó hópihéket, feldíszített karácsonyfát vár, és valami elégedett meghittséget. (És sokszor mit kap?: Legalább ma ne vitatkozzatok!)

Ami mostanában a karácsony, az az eredetinek lecsupaszított, megszegényített formája! Az igazi karácsonyt a pásztorok élték át, amikor találkoztak a testté lett Igével, Aki Szabadítóul jött erre a világra.

Isten ígérete valósággá lett. S mert tudta, hogy az ember látni szeretne, adott jelt is – a jászolban fekvő gyermeket. S űk hittek a szónak, indultak és láttak, s aztán hirdették, aminek tanúi voltak.

A karácsonyi Kisdéd nem akkor lett, amikor megfogant, majd megszületett – Ő VOLT! Istennél volt! Már e világ teremtesének részese, annak fenntartója és gondviselője, hogy testté lévén megváltója is legyen!

A bűnös világ számára Ő az igazi karácsonyi ajándék! Hiába változnak korok, az ember minden korban vágyik a harmóniára, békére, s keresi annak jelét, hogy hol talál rá annak igazi forrására. Nos „Itt van Isten köztünk...” – itt van az Ő igéjében. Olvassuk, hallgassuk és meg fog történni a csoda! Ki-ki elhiszi – Isten Szentlelke ezt munkálja –, amit Isten ígér benne és elindul Jézus felé, keresi a Vele való találkozást. Ehhez mindent Ő ad, hiszen Ő az, Aki elkezdte és véghez is viszi bennünk az Ő munkáját.

A találkozás lesz lelkiképpen a születés órája, amelynek jele, hogy a bűntől besötétített emberben világosság gyűl. Létrejön a harmónia Isten és ember között, és megszületik a béke ember és ember között. A pásztorok az angyali szót hallva így szóltak egymáshoz: „*Menjünk el mind Bethlehemig és lássuk meg e dolgot, melyet az Úr megjelentett nekünk!*”

Indulj, Testvér! Szemed nyíljon rá Isten testbe szállt szerelmére, az érted emberré lett Fiúra és örvendezz azon, hogy veled is irgalmat gyakorol Isten, Aki a világ Ura és Teremtője! S akkor, mint az öreg Simeon tette, elmondhatod: „...*látták az én szemeim a te üdvösségedet!*”

Pap Lászlóné lelkipásztor

Hitvallásunk nehezen érthető részei közé tartozik a következő is: Fogantatott Szentlélektől, született szűz Máriától.

1. Ennek a tételnek alapja két evangéliumi részlet: Mt 1,18-25; Lk 1,26-38, és még néhány bibliai utalás.

Mt 1. szerint amikor József megtudta, hogy a menyasszonya terhes, a botrány elkerülése végett csendben fel akarta bontani jegyességüket. Isten azonban álomban angyal által kijelentette neki Jézus cso-

megettünk erről is annyit, hogy világosan lássuk Isten tetteit, és megszabaduljunk a magunk téves elképzeléseitől. Van aki tagadja Jézus ilyen fogantatását, mondván, hogy ez akkori mitológiai stílus, nem szó szerint kell érteni, csak azt akarja kifejezni, hogy Jézus egészen különleges valaki volt. Mások próbálják természetudományosan magyarázni és egyfajta szűznemzésről beszélnek. Megint mások egészen durva feltevézéseket is megkockáztattak. Mi ma-

hagyó és titokzatosan különleges a fogantatása is.

A Hitvallás latin szövege segít itt eligazodnunk: „Conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine.” Tehát nem ex Spiritu sancto = Szentlélekből, hanem Szentlélektől, Szentlélek által. És nem Máriával, hanem Máriából teremtett Jézus emberi teste.

Azért fontos ez, mert a Bibliából világos, hogy Isten Szentlelkének szerepe itt nem olyan, mintha ő lenne Jézus apja, mintha valami módon biológiailag mégiscsak ő lenne Jézus nemzője. Hanem úgy szól a kijelentés a Szentlélekről, mint aki teremtője Isten Fia emberi testének. (Nem az ő örökkévaló isteni lényének, mert ő nem teremtmény.)

Isten tehát mint Teremtő cselekszik itt, és nem mint férfi. Minden ember-szerinti elképzeléstől meg kell szabadulnunk ahhoz, hogy ezt a kijelentést helyesen érthessük. Barth Károly így magyarázza ezt a hitvallási mondatot: „Maga Isten mint teremtő lép itt fel, nem pedig mint ennek a szűznek a társa. A régi idők keresztyén művészete megkísérelte ábrázolni azt, hogy itt nem szexuális cselekmény történik. Helyesen mondták, hogy ez a fogantatás Mária fülén keresztül történt, amikor meghallotta Isten szavát.”

Pontosan ez derül ki az evangéliumból: Isten közli teremtő akaratát, s Mária alázatos hittel tudomásul veszi azt. Befogadja a teremtő Igét – s ebből jön létre az új Élet. Isten itt is az ő beszéde által, Szentlelke erejével teremt.

3. Örök szép példa itt nekünk Mária alázata és hite:

- Íme az Úr szolgálóleánya, történnék velem a te beszéded szerint! (Lk 1,38)

Figyelmeztetés ez a keresztyénség családjá mindkét részének. Nekünk protestánsoknak meg kell hallanunk ebből, hogy jobban kövessük Mária alázatát és hitét. A római katolikus és keleti testvéreknek pedig meg kell hallaniuk, hogy Mária alázatát és hitét kell követniük, és ragaszkodnunk kell a róla szóló bibliai kijelentéshez. A Szentírás úgy mutatja be nekünk Jézus anyját, mint az Úr szolgálóleányát és nem úgy, mint a menny királynőjét. Külön kegyelmet kapott, csodálatos feladatra választotta ki őt az Úr, amikor Jézus anyja lehetett. De az,

hogy kegyelmet kapott, mutatja, hogy ő is rászorult a kegyelemre. Mária büntelenségéről nem ír a Biblia. Ír viszont arról, hogy kezdetben anyja sem értette meg Jézust (Lk 2,50), testvérei nem hittek benne (Jn 7,3-5), miközben ő prédikált, anyja és testvérei „odakint álltak és beszélni akartak vele” (Mt 12,46-50), egy alkalommal pedig „hozzátartozói elindultak, hogy elfogják, mivel ezt mondták: magán kívül van” (Mk 3,21). Az ApCsel 1,14-ből azonban tudjuk, hogy Mária és Jézus néhány testvére is ott van az első keresztyén gyülekezetben, és együtt imádkoznak, várják a Szentlélek kitöltését.

dálatos fogantatását, valamint azt, hogy Ő a próféták által megígért és az Istentől küldött Szabadító. József alázatosan tudomásul veszi ezt a kijelentést, ezzel a tisztelettel várja a születendő Gyermekeket, és Jézus megszületéséig nem él házasságot a feleségével. (Utána élt, mindegyik evangélium említi Jézus testvéreit, a Mk 6,3 és Mt 13,55-56 név szerint is. A karácsonyi történet pedig úgy szól Jézusról, mint aki Mária elsőszülött fia /prótotokos, Lk 2,7/, a Jn 3,16 pedig úgy említi, mint Isten elsőszülött Fiát /monogenés/).

Jézus személyének egyedülálló voltát hangsúlyozzák az Ő rendkívüli fogantatásáról szóló igék. Jézus Isten Fia. De Mária fia is. Nem Józsefé. Emberi létét illetően nincs atyja. Csoda az egész lénye.

Ennek ellentmondani látszik az, hogy mind a Máté, mind a Lukács evangéliuma Jézus családfáját megrajzolva József, mint Dávid utódára viszi vissza Jézus eredetét. Ennek tisztán jogi jelentősége van: Jézus beletartozik egy közösségbe, jog szerint József felelős érte, aki elfogadta ezt az Istentől reá rótt tisztet. – Az sem zavaró, hogy Mária így szól a tizenkét éves Jézushoz: apád és én nagy bánattal kerestünk (Lk 2,48). Egyrészt éppen ma lett gyakori, hogy a nem vér szerinti gyermek is így szólítja nevelőapját: apu, másrészt pedig Jézus azonnal kiigazítja Máriát: „Miért kerestek engem? Nem tudjátok, hogy nekem az én Atyám dolgaival kell foglalkoznom?” (Lk 2,49)

2. Hogyan történt Jézusnak a Szentlélektől való fogantatása? Nem mond el róla a Biblia annyit, amennyit kíváncsiságunk szeretne tudni. (Mint ahogyan a teremtés leírása sem tartalmaz olyan részleteket, amik még érdekelnének minket.) De

radjunk meg szorosan a bibliai leírásnál!

Lukács 1. szerint Mária éli egyszerű életét Názáretben. Egy napon váratlanul megjelenik előtte egy angyal. Ő megrémül, de az bátorítja és közli vele Isten akaratát.

- Ne félj, Mária, mert kegyelmet találtál Istennél. Íme fogansz méhedben és fiút szülsz, akit Jézusnak nevez el. Nagy lesz ő, a Magasságos Fiának mondják majd... és uralkodásának nem lesz vége.

E kijelentés minden szava meglepő. Máriának egyetlen kérdése van:

- Hogyan lehetséges ez, mikor én férfit nem ismerek?

- A Szentlélek száll reád és a Magasságos ereje beárnyékol téged. Ezért a születendő is szentnek nevezik majd, az Isten Fiának.

Ez a fogantatás tehát nem a megszokott biológiai úton történik, hanem Isten különleges teremtő tette nyomán. Erre utal a „beárnyékol” kifejezés. A Szentlélek – aki a teremtéskor már cselekvően jelen volt (1Móz 1,2) – működik itt Jézus fogantatásánál, aki nem azért Isten Fia, mert így fogantatott, hanem mivel ő az Isten Fia, ezért rend-

Fra Angelico: Angyali üdvözlés (1430)

Ami Mária közbenjárói tisztét illeti, arra nézve világos tanítása van Isten igéjének: „Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, aki váltságul adta önmagát mindenkiért...” (1Tim 2,5-6). Jézus tökéletesen elvégezte a váltságot, nem szorul arra, hogy ebben társa legyen anyja. Jézus mennybemeneteléről szól a Szentírás, Mária mennybemeneteléről nem tudunk a Bibliából.

Mi tiszteljük Máriát, mint Jézus anyját, de nem vesszük őt körül vallásos tisztelettel, mivel a 2. parancsolat ezt minden teremtménnyel kapcsolatban megtiltja. S Mária a bibliai kijelentés szerint ember. Egyedüli feladatára kiválasztott, hívó és ezért boldog ember, Istennek engedelmes és alázas embere. Ebben és ezért példa előttünk. Hajoljunk meg mi is ilyen alázattal Isten akarata előtt! Fogadjuk be ilyen hittel az ő igéjét!

4. Aki ezt teszi, abban „kiformálódik Krisztus” (Gal 4,19). Jézus fogantatása és születése egyszeri és példátlan esemény. De ehhez hasonlóan történik ma is az ő testet öltése azokban, akik hittel befogadják Isten igéjét. Az ige mint valami romolhatatlan mag, új életet támaszt bennünk (1Pt 1,23), s Krisztus él hit által a szívünkben (Ef 3,17).

Éppen ez a mi újjászületésünk volt a célja az ő Szentlélektől való fogantatásának és asszonytól való születésének. Így tudta ő elszenvedni helyettünk Isten igazságos ítéletét bűneink miatt. Mert így ő tiszta és bűntelen volt, s mégis velünk mindenben azonos. Fogantatott Szentlélektől, született szív Máriától – ez nem azt jelenti, hogy az Isten ember lett, vagy az ember Istenné vált, hanem azt, hogy a két természet egy személyben egyesült. Ezért tudja összekötni Jézus a mennyet és a földet, ezért tudja megadni Istennek az elégtételt bűneink miatt. Így mint ember mutathatta be az áldozatot, de mint Isten Fia végtelen értékű elégtételt szerzett.

Kálvin János így ír erről: „Mert Isten Fia csodálatosan szállt le az égből, anélkül azonban, hogy az eget elhagyta volna. Azt akarta, hogy a szív csodálatosan hordozza méhében, hogy csodálatosan járjon a földön s függjön a keresztfán, hogy e világot mint kezdetűl fogva, földön jártában is mindenkor betöltse.” (Institutio 2.13.4.)

(Cseri Kálmán: *Tudom, kinek hittem című könyvéből*)

AZ IGAZI SZERETET Az 1Kor 13 karácsonyi változata

- 1) Ha a házamat fenyőágakkal, gyertyákkal, égőkkel és csilingelő harangocskákkal díszítem fel, de családom felé nincs bennem szeretet, nem vagyok egyéb, mint díszlettervező.
- 2) Ha a konyhában fáradozom, karácsonyi süteményeket sütök kilószámra, ízletes ételeket főzök és az evéshez csodálatosan megterített asztalt készítek elő, de családom számára nincs bennem szeretet, nem vagyok egyéb, mint szakácsnő.
- 3) Ha az ingyenkonyhán segédkezem, az öregek otthonában karácsonyi énekeket énekelek és minden vagyonomat segélyként elajándékozom, de az emberek felé nincs bennem szeretet, mindez semmit nem használ nekem.
- 4) Ha a karácsonyfát csillogó angyalkákkal és horgolt hópolyhekkal díszítem fel, ezernyi ünnepen veszek részt, a templomi kórusban énekelek, de Jézus Krisztus nincs a szívemben, akkor nem értettem meg, miről is szól a karácsony.
- 5) A szeretet félbeszakítja a sütést, hogy megölelje gyermekét.
- 6) A szeretet hagyja a lakásdíszítést, és megcsókolja házastársát.
- 7) A szeretet bátorságos az idő szűke ellenére is.
- 8) A szeretet nem irigyel másokat házukért, amiben jól kiválasztott karácsonyi porcelán és hozzáillő asztalterítő van...
- 9) A szeretet nem kiált rá a gyerekekre, hogy menjenek már az útból, hanem hálás érte, hogy vannak és útban tudnak lenni.
- 10) A szeretet nemcsak azoknak ad, akiktől kap is valamit, hanem örömmel ajándékozza meg azokat, akik ezt nem tudják viszonzni.
- 11) A szeretet mindent elvisel, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr.
- 12) A szeretet soha el nem múlik.
- 13) A videojátékok tönkremennek, a gyöngysorok elvesznek, a számítógépek elavulnak, de a szeretet ajándéka megmarad!

(Ismeretlen szerző)

A BIBLIA KÖZEPE

- ▼ Vajon melyik fejezet a legrövidebb a Bibliában?
- ▲ A **117.** Zsoltár
- ▼ És melyik fejezet a leghosszabb a Bibliában?
- ▲ A **119.** Zsoltár.
- ▼ Melyik fejezet van a Bibliában pontosan a közepén?
- ▲ Ami a kettő között van, vagyis a **118.** Zsoltár
- ▼ Azaz: 594 fejezet van a 118. Zsoltár *előtt* és 594 fejezet van a 118. Zsoltár után is.
- ▲ Add össze ezt a két azonos számot: **1188.**
- ▼ Nos mit gondolsz melyik vers van a Biblia közepén lévő fejezet közepén?
- ▲ Épp a Zsolt **118:8.**
- ▼ Vajon ez a vers különleges fontossággal bír számunkra Isten akarátát illetően? Mi lehet Isten bibliai üzenetének kellős közepén? Kíváncsi vagy rá?

„*Jobb az Úrban bízni, mint emberekben reménykedni.*”

Sohase feledd, Istenben bízz, de tudd, hogy Isten eszközei az emberek, mint ahogy te is az vagy nap mint nap! Áldjon meg az Úr!

Reformátorunk karácsonyra ezt a megnevezést alkalmazta: az Úr születésnapja. Mit tett ekkortájt Kálvin, hogyan ünnepelt?

Reformátorunk életében – mint minden hívő ember életében – voltak karácsonyi ünnepek és voltak „hétköznapi” karácsonyok. Előbbiben Jézus Krisztus megszületését, a testet öltés csodáját ünnepelte, ünnepelték Genfben. Hétköznapi karácsonyok pedig akkor voltak Kálvin életében, amikor valamilyen különös ajándékot kapott az Úrtól, illetve adott tovább mások javára, vagy amikor szó szerint testet öltött, megfoghatóvá vált, tárgyiasult egy-egy gondolata. Azt nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a karácsony szó nem volt Kálvin előtt ismeretes. Ő erre az ünnepre ezt a megnevezést alkalmazta: az Úr születésnapja. De mit tett ekkortájt reformátorunk, hogyan ünnepelt?

1550 szentestéjének a napján igazi karácsonyi köszöntőt küld a fiatal angol királynak, VI. *Eduárdnak*. A közel négy oldalas levél apropóját az adta, hogy megjelent Kálvin Ézsaiás kommentárja, s ezt ajánlja a „legkegyelmesebb királynak”. Olyan kommentárt küld neki, ami előadásainak hű és formázott kiadása Ézsaiás könyvéről. Rábízta a királyra, melyik öszövétségi királyt választja példaképül a próféta által említett öt közül. Mintegy önmagára is utalva, írja Kálvin: aki „figyelmesen és hűen tölti be a prófétai tisztet, annak állandó háborút kell viselnie a világ ellen”. Az egyház akkori nyomorúságai közepette az angol uralkodónak kiváltképpen való feladata az egyház reformációjának a támogatása. Többször is hangsúlyozza Kálvin a királynak ezt a nemes feladatát. Levelét így zárja. „Az Úr őrizze meg Kegyelmességedet hosszú időn át egészségben, Ő álljon melletted, vezessen Lelkével és áldjon meg minden dolgodban”.

Egyik levelében, amit 1551. január 2-án írt Bernbe *Haller* lelkésznek, tudatja vele: „Mielőtt Genfbe érkeztem, itt nem volt más ünnep, mint a vasárnap. A nálatok szokásos ünnepeket ugyanaz a népi döntés fogadta el, ami viszont engemet és *Farel* lelkészt elűzött a városból. Miután visszatértem, a következőt értem el: az Úr születésnapját úgy ünnepeljük, mint ahogyan ti Bernben”. Gyakorlatilag Kálvin életének 15 utolsó évében, genfi tartózkodása során megtartotta a „szent születésnapot”.

Leveleiben nem a karácsony, nem is a szent karácsony kifejezés szerepel. Szinte kivételnek számít az a levél, amit a lengyel királyhoz, *August Zsigmondhoz* írt a lengyel protestánsok érdekében. Ezt a levelét így datálja: „az Úr születésnapja előtt egy nappal”, tehát 1555. december 24-én írta. S mivel Isten ennek az Úrnak, Jézusnak a legmagasabb uralmat helyezte vállaira, kívánja, hogy a lengyel király udvarában is otthonra találjon a Megváltó. Nagy és kegyes dolognak tartja, hogy „a lengyel nemesség ma többségében örömmel kész arra, hogy a keresz-

týén hitnek alávesse magát”. Itt Kálvin kifejezetten az evangéliumi hitre utalt.

Volt egy esztendő reformátorunk életében, ez 1559, amikor valójában két „hétköznapi karácsony” is adott-kapott ajándékba, ráadásul egy igazi meglepetést is. Először is létrehívta a felnőttképzés akadémiáját, a genfi akadémiát, ami egyfajta szellemi-lelki

tatójának, a hugenotta *Robert Estiennének* genfi műhelyéből került ki a nagy mű.

És személyes életének nem várt, talán kicsit megkésve érkezett, szerény elismerése is ehhez az évhez kötődik. 1559 karácsonyan kapta meg Kálvin a Városi Tanácstól, a magisztrátustól a genfi polgárjogot. Haláláig, közel öt éven át volt szabad

elitet képezett. Kálvin azt a célt adta az akadémiának, hogy az legyen „az igazi kegyességre nevelés helye”. Másként nevezte még azt „az életre formálás iskolájának” is. Ez volt az az intézmény, amivel kapcsolatban Kálvin kijelentette: „Küldjétek ide fatuskókat, mi nyílvevesszőket faragunk belőlük”. És ebben az évben adta Isten Kálvinon keresztül a világnak a református hit és gondolkodás Magna Chartáját, az Institutiot is, a keresztyén vallásról szóló tanítás nagy művét. A kor ismert művészi könyvnyom-

genfi polgár. Ezt azzal a meggyőződéssel gyakorolta, hogy életének és teológiájának tengelye maga Krisztus (solus Christus) és a Róla szóló bizonyosságtétel. Ő az a világhosszú, aki minden sötétséget eloszlat. Krisztus volt és maradt szemében a kulcs az igazi és helyes istenismerethez, önismerethez, és emberismerethez. „Isten megjelent testben, sőt manifesztálódott a testben” – ez gyakori, ismételt használt megfogalmazása volt Kálvinnak. Ő a Közvetítő, a híd, aki a szakadékot, ami minket elválaszt Istentől és embertársainktól, áthidalta, s ennél fogva nekünk iránymutatást, kapcsolatot, közösséget adott. Ő az, akin az egész Biblia megértése áll vagy bukik. Az Úr születésének 2009. esztendejében és napján jó megemlékeznünk arról a Kálvinról, aki annyi hétköznapi karácsonyi ajándékot, meglepetéscsomagot adott szellemileg-lelkileg nem csak a református világnak, s arról is, aki az egyetlen nagy történelmi üdveseményben, az inkarnáció, a testet öltés csodájában egyszer s mindenkorra megkapott mindent. Krisztus neki is az ajándékok Ajándéka. Ezért fogalmazott így: „Az a teljes bölcsesség, amit az emberek megérthetnek és megtanulhatnak ebben az életben, Krisztusban van. Még ha bolondok vagyunk is magunkban – Ő Isten előtt a mi bölcsességünk. Bűnösök vagyunk önmagunkban – Ő a mi igazságunk. Tisztátalanok vagyunk önmagunkban – Ő a mi megszentelődésünk és gyógyulásunk. Még magunkon viseljük a halandó testet – Ő maga pedig a mi életünk”.

JÓ SZÁRMÁZOTT NÁZÁRETBŐL

A napokban beszélgettem a keresztyén hagyományokban kevésbé jártas ismerőssel Jézusról, aki nekem szegezte a kérdést: miért mondjuk, hogy názáreti? Hiszen Betlehemben született – tette még hozzá.

A válasz a gyülekezet tagjai számára, vagyis azoknak, akiknek vannak bibliai ismeretei, egyértelmű: igaz, hogy Jézus Betlehemben született, de Názáretben nevelkedett. Ezért a kortársainak ő názáreti volt. Ez – elnézést a profán hasonlatért – bizonyos mértékben nem jelent mást, mint, mondjuk, a lányaim számára azt, hogy Budapesten jöttek a világra. Amikor közeledett a születésük ideje, a mai kor szokása szerint a feleségem kórházba vonult, hiszen ott nagyobb biztonságban volt ő is, a baba is. Aztán hazahoztam őket, s itthon, Pomázon nevelkedtek, laktak,

lagnak. Tehát hiába születtek Budapesten, attól ők még pomáziak.

A keresztyéneknek ugyan egyáltalán nem mindegy, hogy Jézus Betlehemben jött világra, hiszen ezáltal prófécia teljesedett be, ám a kortársai számára ennek nem volt különösebb jelentősége. A Názáretben élő József és Mária a császár által elrendelt népszámlálás okán felkerekedett, Betlehembe ment, ahol megszületett Jézus, majd „némi” kerülővel – Egyiptomot érintve – visszatértek Názáretbe, és éltek a mindennapjaikat. Persze, hogy senki sem betlehemiként azonosította Jézust, még ha ott született is, hanem názáretiként. Mint ahogy valójában az is volt, élete döntő részét ott töltötte.

Itt is lépett fel egy oktatási célokra használt teremben – zsinagóga akkoriban vélhetően nem volt Názáretben –, és azonosította magát Ézsaiás jóvendőlése szerint a várt Messiással. Ki is váltotta ezzel a kortársai haragját.

Názáretnek mindezek ellenére az üdvtörténet szempontjából kisebb jelentőséget tulajdonítunk – ezért keveset is tudunk róla. A település eredete az idők homályába vész. Olyannyira, hogy a Bibliát kritikus szemmel olvasó kutatók egy időben még kétségbe is vonták, hogy Jézus idejében létezett. Mégpedig azért, mert amíg az ókori források a Bibliában említett legtöbb helynevet említik – Názáretet viszont nem. A legelső ismert, Biblián kívüli említése jó háromszáz évvel Jézus halála utánra tevődik. Ennek az oka vélhetően a település jelentéktelensége volt. Názáret ugyanis a bibliai időkben egy kis falu, amelyből tizenkettő egy tucat. Sem nagy csata, sem semmiféle más nevezetes esemény nem játszódott Názáretben, ezért az ókori pogány történetírók „ingerkűszöbét” nem lépte át. Nem tudhatták, hogy a Megváltó itt élt harminc éves koráig.

A település Jézus korabeli létében kételkedők néhány évtizede bizonyosodhattak meg tévedésükről. Egyrészt a hatvanas években mégiscsak előkerült egy

Názáretet említő ókori lelet, másrészt, mint annyiszor, most is a régészet igazolta a Biblia szavainak igazságát. Bár Názáret eredete ma is kérdéses, az bizonyos, hogy Jézus születése előtt már lakták.

Názáret történelme, mint a Közel-Kelet általában, viharos, a terület gyakran cserélt gazdát. A római hódítókat később a muzulmánok váltották, de szenvedték Názáret lakói a keresztes hadjáratok borzalmait is. Ezer-egyszáz környékén foglalták el a keresztyének, de szűk 90 év múltán Szaladin visszavette a várost. Harminc évnek sem kellett eltelnie, és II. Frigyes élén visszatértek Názáretbe a keresztyének. Jelenlétüknek 1263-ban vetettek véget a muzulmánok, akik kegyetlen bosszút is álltak: minden ismert keresztyént kiirtottak. Az oszmán birodalom 1517-ben terjesztette ki a hatalmát Názáretre, 1922-től brit fennhatóság alá tartozott, 1948-ban pedig az akkor alakuló Izrael állam része lett.

A hegyek ölelésében fekvő Názáret ma egy színes, több kultúrát magába ölelő város – hasonlóan Jeruzsálemhez –, ezt volt

A korabeli zsidóság, elsősorban a farizeusok körében nem volt túl jó híre Názáretnek, mint ahogy általában Galileának sem, ahol fekszik. A Szentföldnek ezen a részén Jézus idejében a pogányok és a zsidók némileg keveredve éltek – ellentétben a hagyományokat inkább őrző déli résszel, Júdeával. János evangéliuma szerint meg is kérdezte Nátánél Fülöptől: Származhat-e valami jó Názáretből? Mint tudjuk, igen.

szerencsém személyesen is megtapasztalni. Közigazgatásilag két Názáret létezik, egy muzulmán–keresztyén (65 ezer lakossal) és egy zsidó (55 ezer lakos), amelyet Nazrat-Ilitnek – Felső-Názáretnek hívnak. A keresztyén – elsősorban ferences – jelenlét a régi, történelmi Názáretben ma is egyértelmű, ezt több templom is igazolja. A legjelentősebb az Angyali Üdvözlés bazilikája. Viszonylag új építményről van szó, a múlt század hatvanas éveinek végén szentelték fel. A hagyomány szerint azon a helyen épült, ahol valaha Mária lakott, és Gábiel angyal kijelentette neki, hogy ő hozza majd világra a Megváltót.

És templom épült József sziklába vajt ácsműhelye mellé is, amelyet természetesen róla neveztek el. Názáret nevezetessége még a város több ezer éves kútja, a település egykori víznyerő helye – ahol Mária bizonyosan megfordult.

Hardi Péter

GYÖNGYÖSI LÁSZLÓNÉ KARÁCSONYRA VÁRVA

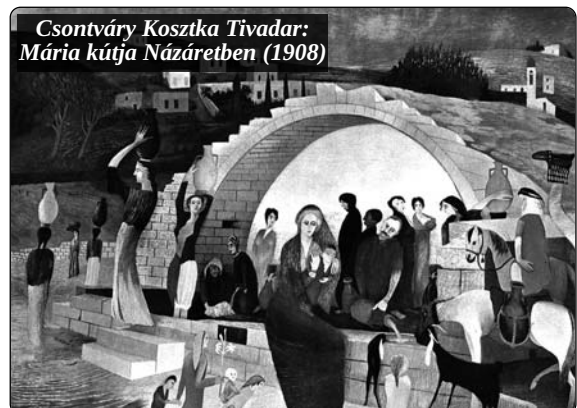
A világ világossága
Érkezett hozzánk el,
A fény fényességét
Hozta nekünk el.
Fénye a világ

Legsötétebb részét is bevilágítja,
Szívünket, lelkünket
Sugarával bearanyozza.
Óh Jézus, Te fényeknek fénye!

Mutasd az utat,
Ragyogtasd fel fényed!
Lelkünk balzsamát,
Szívünk reménységét
Hozd nekünk el,

Hogy ne botladozva
S roskadozva járjunk,
Hozzád az irányt
Mindig megtaláljuk.
Mert végül is a cél
Csak Te lehetsz!
Hiába keresgélünk,
Tévelygünk másfelé,
A hitet, boldogságot
Csak Nálad találjuk.

Uram, az Atyánál könyörögj értünk,
Hogy emberi gyarlóságunk
S mérhetetlen bűnünk
Általa kegyelmet
S bűnbocsánatot nyerjen.

Csontváry Kosztka Tivadar:
Mária kútja Názáretben (1908)

KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLNAK

„KEGYELMET KEGYELEMRE”
SEBESTÉNYNÉ JÁGER ORSOLYA
LELKIPÁSZTOR
I. RÉSZ

„Az Úr vezérlett
engem ez útamban...”
(1 Móz. 24:27)

■ Az életed szinte nyitott könyv a gyülekezet előtt, hiszen igehirdetéseidből, az újságunkban megjelent írásaidból számos életrajzi vonatkozást ismerünk. Innen tudhatjuk azt is, hogy karácsonyi gyermek vagy.

■ Nem pont karácsonyi születésű, de decemberi. Karácsonyra már otthon voltunk édesanyámmal.

■ Ha jól tudom szüleid erdőmérnökök, így kerületetek Zemplénbe, és te Sátoraljaújhelyen születted. Te voltál abban az évben szüleidnek az Úrtól kapott kis karácsonyi ajándéka. Milyen családba született bele a kis ajándék?

■ Édesanyám révén egy katolikus, édesapám révén pedig egy református családba. Mindketten Sopronban végeztek az erdőmérnökin. Én azért lettem Orsolya, mert Sopron híres szép terét nevezték Orsolya térnek, ahová ők sokat jártak. Édesanyám egy nagyszerű asszony, csodálatos erő, humor és nagy-nagy szeretet jellemzi. Nem volt könnyű élete, elég sok megpróbáltatás érte, de az élet minden dolgában talpra tudott állni. Szülei foglalkozásából adódóan gyönyörű helyeken élhettünk. Gyerekkori emlékeim nincsenek ugyan a zempléni Kemencepatakról, ahol az első éveket éltük, de később többször elmentünk oda. Még víz sem volt a házban. Két év múlva a szüleim el is költöztek Balatonfűzfőre, majd onnan Nagyatádra, akkor már megszületett öcsém is, Lacika.

Kevés olyan érdekes, izgalmas, összetett embert ismerek, mint az édesapám. A versek szeretete hozzá kapcsolódik. Kicsi korom óta velem osztotta meg a verseit, de nemcsak a sajátját. Nagyon sok verset olvastunk, ebben nőttünk fel. Édesapám mindig irodalmár szeretett volna lenni, de a szülei nem engedték. Református nagyapám – a szőlősgazda – szerette volna, ha a fiának olyan szakmája lenne, amiből meg tud élni, ezért azt szereték volna, ha erdész lesz. Végül is érthető, hiszen nagyapám fölműves emberként két lábál állt a földön, neki az volt a valóság, amit megtermelt, amit learatott, leszüretelt, ami látható, érezhető volt. Ezzel együtt – úgy gondolom, hogy – édesapám is egy boldog ember.

Sajnos a szüleim elváltak, amikor én kilenc éves voltam. Ez engem hamar felnőtté tett. Ahogy az ember beleöregszik a szülei korába, próbálok elemezni magamban,

Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten gyermekei. De amikor visszatekintünk a megtett útra, felismerjük, hogy mindig is az Úr szeretetében éltünk. Akkor is, amikor éppen elkóboroltunk tőle, eltévedtünk és elvesztünk, és akkor is, amikor a boldog pillanatainkat éltük át. Meglátjuk Isten csodálatos tervező munkáját életünkön, mert mindent oly szépen készített el számunkra. Amikor Orsolyát Isten kivette a világgosszagra, visszanezve addigi életén láthatóvá vált számára az Úr minden munkája, amellyel őt az egyenes út felé terelte, amellyel az Isten keresztfára szegezett Szeretete alá térítette. A Lélek szerint jár most ezen az úton, aki a Lélek szerint élő emberként vezetettből maga is „vezetővé” lett, igyekezvén Krisztushoz vezetni családját, gyermekeit, diákjait és mindenkit, aki az Igét hallva hallgat az Úr hívó szavára.

Olyan jó, hogy nem egyedül megyünk az úton! Az Úr jár előttünk és azt dúdolja: „...imádkozva hozom őket, vezetem őket a vizek folyásai mellett egyenes úton, hol el nem esnek, mert atyja leszek az Izraelnek...” (Jer. 31:9).

hogy vajon én mit tettem volna. Nekem anynyira szívügyem a házasságok megtartása, hogy azóta is mindenkit, aki a környezetemben válni akar, igyekszem szívvel-lélekkel lebeszélni, segíteni neki. Egy biztos, hogy egy életen keresztül seb marad, de nem tudhatjuk, hogy az Isten hogy használ fel sebeket az emberben. Olyan fiatalon fogékony lettem az emberek fájdalomra, ami segített abban, hogy később mások felé is több empátiával forduljak.

■ A szüleid válása segítette-e a hitre jutásodat, vagy ellenkezőleg, eltávolított az Istentől?

■ Nekem akkor még amolyan kis gyermeki hitem volt. Nekünk mindig azt mondták, hogy van egy Jóisten, aki vigyáz ránk. A szüleim – bár akkor még nem voltak megtért emberek, de – Istenben hívó, Istenben bízó emberek voltak. Nekem mindig biztonságot adott, ahogy beszéltek róla. A válásuk sem távolított el tőle.

■ A hit mikor lépett be az életedbe?

■ Az újhelyi református nagyszüleim – amint azt később megtudtam – már a születésünk előtt imádkoztak azért, hogy az unokáik közül legalább az egyik lelkész legyen. Hogy pont én lettem az, megint Isten csodálatos tervezése. Tizennégy évesen konfirmáltam öcsémmel együtt Nagyatádon, Kocsev Miklós tiszteletes úrnál, de akkor még csak amolyan gyermeki istenkereső hittel éltem. Kaptam egy gyönyörű Bibliát, amibe az volt beleírva, hogy „Ti vagytok a föld sója” (Mt 5,13), de nem olvastam el, a konfirmáció is inkább jelképes volt. A gimnáziumban viszont a legjobb barátom templomba járt, ők családjukkal katolikusok. Az egész osztályból mi ketten jártunk csak templomba. Ami-

kor ennek a barátnőmnek tizennyolc évesen meghalt a nővére, megrendítő volt számomra látni, ahogy ők ezt a tragédiát a hitükkel megélték, az már egy maghittés volt. Nem fordultak Isten ellen, hanem hittel imádkoztak egymásért, és ez az iszonyú szenvedés feldolgozhatóvá vált.

A gimnázium elvégzése után Budapestre kerültem, egy francia-magyar külkereskedelmi cégnél dolgoztam. Ekkor – 19-20 évesen – szólított meg, illetve hívott először az Úr. Mint minden fiatal én is a saját utamat kerestem. Azért is értem meg jól a fiatalokat a Szentendrei Református Gimnáziumban, ahol hittant tanítok, akik keresik a helyüket, keresik az élethez az ő útjukat, hogy merre haladjanak – mert mindezt én is átéltem. Ez az útkeresés engem nagyon mélyre vitt. Ebből a mélységből kiáltottam az Úrhoz, hogy valami történjen velem. Az volt a kiváltó oka, hogy a munkahelyemen mindenki pletykált, mindenki pasizott, én meg valahogy egyedül éreztem magam, nem voltam ott boldog. Istenhez imádkoztam segítségért, s az Úr válaszolt: új munkahelyet találtam, és egy baptista testvér elvitt egy evangélicizációs hetükre, ahol egy vendég lelkész, Révész Árpád hirdette az Igét, aki az igehirdetés előtt azt imádkozta, hogy ha egyetlen egy ember kijön, amikor ő Jézus követésére szólítja a híveket, akkor elfogadja annak a Nap utcai imaháznak az ajánlatát és ott marad lelkésznek. Én voltam az az egy, aki kiment. Az volt a kérdés, hogy van-e a kedves testvérek között valaki, aki vállalja, hogy Jézust szereti és követi? Én vártam, hogy sokan jönnék majd ki fiatalok, de nem jött ki senki, csak én. Letérdeltem, a fejemre

tette a kezét és megáldott. Mondott nekem egy igét: „*Boldog ember az, akinek nem kell elítélni önmagát abban, ami felől döntött*” (Róma 14,22b). Akkor még nem értettem, de attól kezdve olyan éhség lett bennem az Ige iránt, hogy állandóan a Bibliát olvastam. Csilapíthatatlan vágy volt bennem, hogy ismerjem, olvassam. És nagyon sokat is olvastam.

■ *És mi vonzott az Igéhez? Mit tett az életedben Jézus Krisztus?*

■ Szólni akart hozzám. Olvasnom kellett a Szentírást. Nagyon érdekes, hogy én azt éreztem, hogy ezekből a sorokból – bár nem értemttem mindent – annyira árad valami gyönyörűség, amit énekelni kellene. Sokszor fölmentem a Gellérthegyre és leültem olvasni. Később hazaköltöztem egy évre, mert már tudtam, hogy teológiára kell mennem, és egy évet otthon dolgoztam (egy szál-

tott, alakítgatott, formálgatott Isten, ami sokszor fájdalmas, mégis boldogító. Másrészt amikor már a Refiben tanítottam, konkrétan emlékszem arra, hogy Karácsony előtt a tanári karban angyalokéztunk, vagyis mindenki azért a kedves kollégáért imádkozott, akinek a nevét kihúzta. Sokan elmondták, hogy az életüknek ezen a szakaszában sok minden megváltozott. Emlékszem, erre az időre esett, hogy azért kezdtem el imádkozni: Uram, mutass rá mindarra, ami nem kedves neked az én életemben. Isten pedig csodálatosan segített. Sok mindent másként kezdtem el látni, mint odáig. Bánkódni tudtam korábbi tetteim miatt. Szeretetlen viselkedések, rossz döntések, mulasztások jutottak eszembe. Meg kellett értenem, hogy mindeztől kegyelemrem szoruló ember vagyok. Nagyon sokat jelentett az is, hogy személye-

Ugyanakkor úgy gondolom, hogy nagyon nagy fába vágja a fejszét, aki nő létezés lelkész és a házastársa más, vagyis nem egyházi területen végez szolgálatot. Amikor elkezdtem a teológiát, akkor még nem volt külön hittantanár képzés, pedig én kicsi korom óta tanítani szeretnék. Már gyermekkoromban is iskolásat játszottunk: a húgom, *Válka* volt az osztály, én pedig a tanító néni. Ugyanakkor azt is tudom, hogy nem vagyok vezető egyéniség. Nehezen tartom össze-egyeztethetőnek a lelkipásztori hivatást és a családdal való foglalkozást, főzést, gyerekekkel való tanulást stb. Hitoktató lettem, hogy tegyek valamit Isten ügyéért. Amikor pedig már megszülettek a gyerekek, elvégeztem az ELTE Bölcsészkarán a francia szakot. Persze nyitott vagyok és ha a gyermekeink nagyobbak lesznek és elhívást kapok rá, engedelmesen és örömmel leszek lelkész.

■ *Már ennek jegyében léptél fel a szószékre Pomázon és Csobánkán?*

■ Vannak hívások, ami felől döntenünk kell. Ha hív engem *Nyilas Zoltán* tiszteletes úr, hogy menjek segíteni, az nekem nagyon nagy öröm, mert szeretek igét hirdetni, elmondani, amit rám bízott az Úr Jézus. *Nyilas* tiszteletes úrral még az egyetemi évekről ismerjük egymást. Amikor megtudtam, hogy Pomázon ő a lelkész, írtam neki egy levelet, amiben felajánlottam, hogy bármi ha tudok szolgálni, segíteni, akkor jelezzen vissza. Boldog voltam, amikor *Zoltán* reagált, hogy jöjjenek és tartsak igehirdetést. A családom miatt nem tudnék lelkész lenni most sem, ezért sem tudtam elvállalni a beosztott lelkésszi státuszt, amit a tiszteletes úr felajánlott, no meg az iskola is nagy lekööttséget jelent.

Sokféleképpen lehet az Urat szolgálni. Én még azzal is az Urat szolgálom, hogy mondjuk elmosogatok. Az is szolgálat, hogy a gyerekeimnek mesélek, vagy odahúzó az őket magamhoz és társasozunk.

Orsolya és Laika

lodában voltam recepció), otthon is a patak partján ültem és olvastam, csak olvastam. Senkivel sem tudtam másról beszélni, csak a Bibliáról. Öcsémet meg akartam téríteni, az egész család látta, hogy velem valami történt. A szüleim is Istenhívó emberek voltak, de nem értették, hogy mi a baja ennek a gyerekeknek.

■ *Ezzel a döntéssel kötelezted el magad Jézus Krisztusnak?*

■ Amikor életünkben igent mondtunk Jézus Krisztusnak, és követni kezdjük Őt, akkor az nem véletlenül született döntés. Ez az út kezdete. Ezen az úton Krisztus velünk van. Én nagyon fiatal voltam még, amikor Jézus követésére indultam. Ő ébresztett rá később botlásaimra, bűneimre, de arra is ráébredtet, hogy teljességgel szükségem van rá. Nélküle teljesen elveszett csódtömeg vagyok. Tényleg meghalt személyesen az én bűnömért is. Amióta ezt vallom, azóta az a célom és szándékom, hogy az Ő dicsőségére éljek. Mint hitem szerint később a tékozló fiú, akit már a messzeségből várt vissza Atyja, vagy az a kisbárány, akit nem hagyott magára a jó Pásztor. Ez alázatban tart, és arra figyelmeztet, hogy Nála nélkül semmit sem tehetek.

■ *És hogyan kerültél szembe a bűneiddel?*

■ Ez több szálon futó történet. Egyrészt amikor ideköltöztünk Budakalászsra, akkor a kalászi, pomázi, szentendrei és csillaghegyi igehirdetések által utánam nyílt Isten – sokszor könnyekre fakasztott az Ige, csiszolga-

szó-hosszú gyötrődés a bűneivel való szembesülés, de annál csodálatosabb, amikor azt látja, hogy nem a vétkeiktől, hanem a kegyelemtől függ. Isten egy ölelő kar, aki várja, hogy végre odamenjünk. El sem tudjuk képzelni mennyire szeret bennünket, vár ránk, hogy igazán, teljes szívünkkel odamenjünk Hozzá.

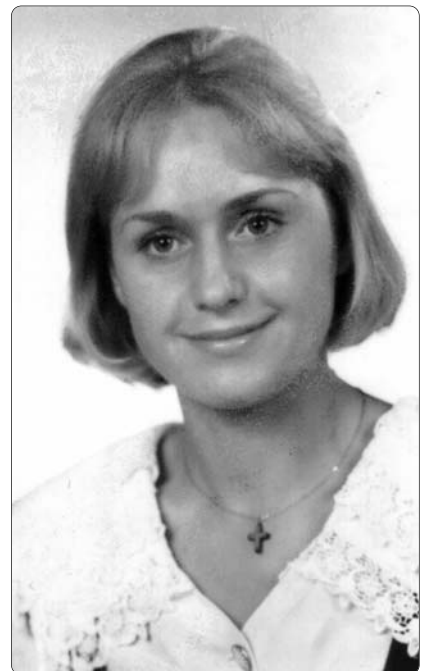
Az embernek egy hosszú-hosszú gyötrődés a bűneivel való szembesülés, de annál csodálatosabb, amikor azt látja, hogy nem a vétkeiktől, hanem a kegyelemtől függ. Isten egy ölelő kar, aki várja, hogy végre odamenjünk. El sem tudjuk képzelni mennyire szeret bennünket, vár ránk, hogy igazán, teljes szívünkkel odamenjünk Hozzá.

■ *Még ne ugorjuk át ezt a tizenhét évet, mert annak biztos oka volt, hogy erre a bűnvallásra hívtad az Urat. Kezdjük ott, hogy volt az a fantasztikus keresés benned, az a nagy kíváncsiság, lelkesültség az Ige iránt, de mégis miért döntöttél úgy, hogy a teológiára kell beiratkoznod?*

■ A Szentírás olvasásából jött ez is. Mert éreztem azt a csodálatos, emberi ésszel szinte meg sem érthető erőt és szeretetet, ami ebből a könyvből árad, ami hozzám szól, ami nekem akar elmondani valamit, és az a feladatom, hogy ezt valahogy továbbadjam az életemben. Csodálatos ajándék ez az Úristentől. Amennyi áldást és vigaszt adott az én lelkemnek a Biblia, azt nem lehet elmondani! Abból éltem, merítettem. Megértettem belőle, hogy az Isten nem hagy el, nem mond le rólunk soha. Az egyik kedvenc ifjúsági éneke azóta is az, hogy „Nem mond le rólad, visszafogad téged és karjába zár”. Nagyon szép héber dallama van.

■ *Miután elvégezted a teológiát, lelkipásztor szerettél volna lenni?*

■ Ez egy nehéz kérdés. Az igehirdetés mindig sokat jelentett és jelent számomra.

■ És a legfontosabb szolgálatunk, hogy átadjuk a gyermekeinknek Isten üzeneteit, hogy megóvjuk őket az értelmetlen és hiábavaló tévelygésektől, vagyis hogy – legalábbis ebben – ne a szülők példáját kövessék. Te hogyan próbálsz az Istentől kapott ismeretet, gondolatokat átadni a gyermekeidnek?

■ Ebben nagy segítségemre van a férjem. Nagyszerű emberek a szülei, akik nagyon következetesen nevelték őt, megmondták, hogy mi a jó, mi a rossz. Ezt szabad, ezt nem szabad. Ezt a következetességet próbáljuk alkalmazni mi is a nevelésben, én ebben nagyon sokat tanultam a férjemtől. A gyerekeknek meg kell mondani, mi az, ami nem Isten akara, amit nem szabad csinálni, és mi az, ami Istennek tetsző. Azt mondom például, hogy mondd meg az igazat, nem szép dolog, ha hazudsz. Az igazság a jó és a fontos. Istenről inkább történetekben beszélnek nekik. Minden este összeülünk imádkozni, és közben beszélünk egy kicsit az eltelt napról is. Imádkozunk olyan emberekért, akikről tudjuk,

hogy bajban vannak vagy betegek. Az imádságon keresztül az ember rengeteget tanul. Ha látja, hogy a szülője számára ez fontos, hogy a szülő meg tudja bánni az aznap elkövetett vétkeiért, mely a gyerekekre is tartozik, például hogy türelmetlen volt és bántóan viselkedett, és emiatt az Úrtól bocsánatot kér, ez hat a gyerekekre is. És hogy nevelünk? A mindennapi szeretni tudásunkkal, szeretet-adásunkkal, amit mi is kapunk és tanulgatunk, de ebben benne vannak a tilalmas dolgok is, amiről megmondjuk, hogy nem szabad. Hiszem, hogy ha valaki a családjában megadja azt a háteret, és imával kíséri a gyerekei útját, akkor azok a gyerekek nem fognak elveszni. Az az „ezerízigen” nagyon nagy ígéret, amit a Tízparancsolatban mond nekünk az Úr.

Bele kell vonni a gyermekeket abba, hogy Isten szól hozzánk az Igén keresztül. Hadd mondjak el még egy történetet ehhez. Amikor még Budapesten laktunk, és hosszú idő után már nem az anyák fáradtságával

olvastam a Bibliát, hanem úgy igazán belemélyedve, elolvastam a tálentumos példázatot. Zsófi akkor még csak ötéves volt, de odavontam magamhoz, és azt mondtam: figyelj, Zsófi, ezt fölolvassam, mert ez nekem szól, és érzem, hogy valami fog történni. Elolvastam neki a tálentumos történetet, és elkezdtem nagyon mélyen imádkozni azért, hogy ha tényleg vannak Istentől kapott adottságaim, akkor azokat hadd adjam tovább neki, hadd kezdjem el forogni. Ezután kezdődött a költözésünk csodálatos története, amit megírtam már az újságban. Számomra ez egy hitbéli csoda, amikor Isten a helyére teszi az embert.

■ Isten valóban csodálatos talentumokat bízott rád, és igyekezett a helyedre tenni téged: teológiát végeztél, borzasztó nagy éhség volt benned az Ige iránt, állandóan Jézus közelében éltél, mégis próbára tetted Isten hosszútűrését azzal, hogy spirituális tudományokban mélyedtél el és láthatatlan erők segítségét kerested. Hogy történhetett ez meg?

■ Egyrészt mindig érdekelt az emberi lélek, és erre kínált lehetőséget az asztrológia, ami már a gimnázium óta érdekelt. Ha az ember utat nyit az ezotériának, akkor az egyre több mindent hoz magával. Egy idő után a tenyérjósítás is érdekelni kezdett. Mindig azt magyaráztam be magamnak, hogy a bolygókat, a csillagokat és az embert is Isten teremtette, tehát kölcsönhatásnak kell közöttük lenni, az égitestek tehát befolyásolják a személyiségünket. Nem tudtam, hogy ez butaság, sőt a Biblia kifejezetten tiltja, hogy az emberek hozzájuk igazítsák az életüket (5Móz 4,19; 5Móz 18,9-12; Ézs 47,12-15; Jer 10,2). Másrészt amikor az első két gyermekünk kicsi volt, nagyon fáradt voltam, nagyon keveset aludtam és sokkal kevesebb időt szántam ige-olvasásra is. Ilyenkor sebezhetőbbek is vagyunk és több rossz döntésünk születik. Sokáig tehát nem ismertem ezzel kapcsolatban Isten akaratát, de azután meg kellett értenem, mert elég komoly figyelmeztetésben részesített az Úr.

■ Úgy érted, Isten megmutatta haragját rajtad?

■ Pajzsmirigy-gyulladásom lett. Ezt a betegséget azonban magamnak „köszönhettem”. Istenünk mindvégig meg akart menteni, csak engedte, hátha okulok belőle. Akik ezotériával foglalkoznak, azok kaput nyitnak ennek a betegségnek. Nagyon beteg lettem. Minden éjjel iszonyatos szívdobogásra ébredtem föl, és halálfélelmem volt. Ez volt az a mélypont, ahol megértettem, hogy Isten meg akar állítani, hogy végre fölébredjek, nem jó irányba megyek. Éreztem, hogy baj van és Isten jelezni akar nekem. Akkor volt Tomi fiam két éves.

Egy különösen szörnyű éjszaka

után aztán a férjem kocsiba ültetett és elvitt ahhoz a baptista lelkészhez, akiről az előbb említést tettem, Révész Árpádhoz, akit nem láttam tizenhét éve. Ő most Szombathely mellett szolgál. Leültem vele beszélgetni. Sok mindent kérdezett, hogy mi történt velem azóta, így hozta elő a dolgomat. Elmondtam neki mindent, de akkor én még mindig nem értettem, hogy ezek rossz és bűnös dolgok. A lelkész a fiával együtt imádkozott értem. Amikor hazafelé jöttünk a kocsúton, bár nagyon borongós, ködös idő volt, de valahogy úgy éreztem, hogy mégis – a reménység felé megyek. És nem tudom mi történt velem az úton, de amikor megérkeztünk, már tudtam, hogy az összes könyvet ki fogom dobni, ami asztrológiával és ezotériával foglalkozik. Rengeteg ilyen könyvem volt. Először el akartam égetni, de aztán a Dunába dobtam, meg kukákba.

Teljes szívemből kezdtem kiáltani az Úr felé, hogy segítsen. És meggyógyultam ebből a betegségemből, orvos és orvosság nélkül, napok alatt. Utána kezdődött, hogy házat kezdünk nézni, először Budapesten, aztán Budakalászon, és ide lettünk vezetve.

■ Ezek szerint szinte egyik pillanatról a másikra le tudtad tenni. Megértetted, hogy az Isten figyelmeztetése erre irányul.

■ Amikor megértettem, hogy ez Jézus szemében rossz, akkor egyszerűen már utáltam ezt az egészséget. Most már teljesen elhatárolódom ezektől, és ha jön egy kísértő gondolat, akkor azonnal imádkozom, hogy Úr Jézus vedd le még a gondolatát is. Nekem Krisztus sokkal többet jelent. Tudnunk kell köszönetet mondani azért, hogy az Úr meg tud bennünket gyógyítani. Szeretnék olyan életet élni, ami kedves Istennek. Ő elénk adja a választás lehetőségét minden pillanatban és nem hagy magunkra az úton. Szent Lelkével támogtat. (Folytatjuk)

Puskás Attila

SEBESTÉNY-JÁGER ORSOLYA

ADVENT

Mikor ködbe vont partokat botogtat a hajnal,
s a bölcs vizen elúsznak az álmos, nagy hajók,
és sirályok suhannak tűnődő szelekkel,
úgy hiszem talán – akkor érkezel...

Mikor az alkony ölében megmoccan a bánat,
s mint kidöntött fákat, úgy ölel a föld,
csak erdők avarának puha csendje neszel,
úgy hiszem talán – akkor érkezel...

Mikor az éjben gyertyát gyújt a remény,
s egy mélyebb éhséggel vágyom szavadra,
hogy lelkemből szeretlek – félve suttogom,
már eljöttél hozzám. Nem hiszem – már tudom.

ÉDENKERT

Még látod valahol magadban a kertet,
a földet hajoló lombok suhanását.
Asszonyi szemekhez közel hajolva,
még keresed arcukban arcod hű képmását.

Még őrzöd titkait a csöndnek, a szélnek.
S ha nem zakatolnak benned a vágyak,
a kertet bölcsőnek érezed szívemben,
véget nem érő roppant ringatásnak.

Tudom a percet – a legszentebb órát,
amikor vágyasz már az éhező világra,
hogy rajtad keresztül éjjenek a fények,
és vigasztalódjék sokak árvasága,

a világ magányát magadhoz öleled,
és átadod nekik a reád bízott kincset:
a kincset, mely megmenthet, megtarthat:
pedig csak egy jászol. Pedig csak egy Kisded.

IDŐSZÁMÍTÁS

A hegyek felől érkezett az Idő.
Zubbonyán kéklő reggelek.
Ki látta meg elsőként, nem tudom.
Ott álltak, körbevették,
mint rőzselángos tüzeckét a Pásztorok
(csodálva csöndben az egyszerűt csillagot.)

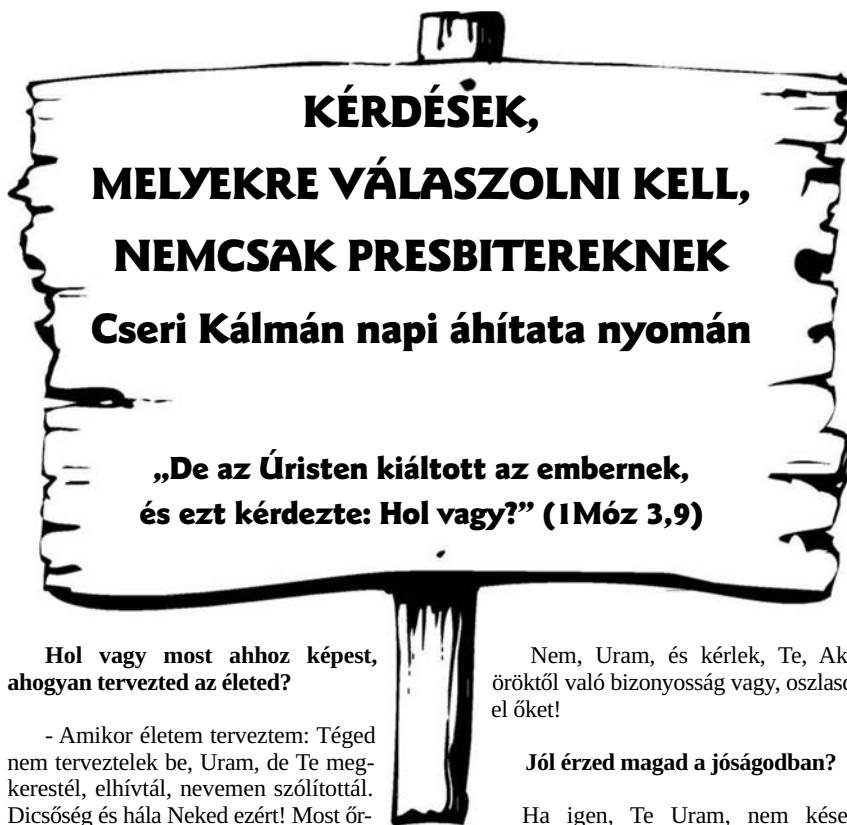
Ez a hely oly egyszerű – az idő vásta el.
Árnyak a falon, de fények is – pazarul.
Bámulják Őt, s most mind térdre hull.
Látom: ott állnak Körötte,
s néznek könnyeken át az Örökre.

S mint álmos szelek suhannak Betlehem felett,
úgy suhannak fölöttünk az évezredek,
de csillagjuk az égen időtlen örvény.
Betelt az Idő – betöltetett a törvény.

DECEMBERI ÉGBOLT

Elmúlt megint, miről hittük, múlhatatlan –
akár csöndes mosoly a száj szögletén,
mint birsalmák magánya a megőzvegyült ágon,
midőn száradó levelek közt téblábol a fény.

Már felsajdul fölöttünk a decemberi égbolt,
bőrünket kócos szél szántja a platánfák alatt.
Este gyertyát gyújtunk, s a vállunk összeér.
Szeretni tanulunk – még lehet, még szabad.

Hol vagy most ahhoz képest, ahogyan tervezted az életed?

- Amikor életem terveztem: Téged nem terveztelek be, Uram, de Te megkerestél, elhívtál, nevémen szólítottál. Dicsőség és hála Neked ezért! Most öröhhelyemen állok. Hiszem, hogy a Te rendelésedből, Uram. De sokszor elhagyom öröhhelyem. Magyarázkodom, mentegetőzöm, hogy miért hagytam el. Másra háritom érte a felelősséget. Köszönöm, hogy eddig mindig visszavezetted őrhelyemre, Uram! Állok itt bűneimtől terhelten, rogyadozó térdekkkel, de a Te kegyelmedből állok.

Hol vagytok, mint házaspár?

Sokszor eltékoztunk a szeretetre szánt időt. Köszönjük, hogy Te nem felejtessz el figyelmeztetni minket, hogy találjunk vissza a Te irántad és egymás iránt érzett első szeretethez, és éljük át újra azt.

Hol vagy vasárnaponként?

A Te házában, Uram, de bocsásd meg nekem Istenem, hogy sokszor csak a testem van ott, és a lelkem nem.

Jól érzed magad a kételyeid közt?

Nem, Uram, és kérek, Te, Aki öröktől való bizonyosság vagy, oszlasd el őket!

Jól érzed magad a jóságodban?

Ha igen, Te Uram, nem késele rávilágítani bűnös voltomra. Rávilágítasz imaközösségben imádkozó testvérem mostanában naponként eszembe jutó egyszerű, rövid, de annál sokat jelentőbb szavai által is: „Uram bocsásd meg nekem, bűnös embernek.”

Jól érzed magad a langyos bizonytalanságban?

Nem, Uram, de gyakran nincs erőm kitörni belőle. Add a Te erődöt, Istenem, kitörnöm a langyos bizonytalanságból!

Ha Isten iránti igaz szívvel válaszolunk a fenti kérdésekre, és Bartimeussal kiáltjuk: „*Dávid Fia, Jézus, könyörülj rajtam!*” (Mk 10,47b), akkor Jézus Krisztus segít, mert Ő és csakis Ő az egyedüli segítség. Frances Jane van Alstynee Crosby (Fanny Crosby) amerikai baptista költő szavait idézve, Jézus „Itt áll, és türelmesen vár még...” Ránk vár, hogy adhassa üdvözítő kegyelmét.

Osváth Zsolt

EVANGELIZÁCIÓS HÉT CSOBÁNKÁN 2014. NOVEMBER 24–28.

A csobánkai gyülekezet idei evangelizációs hetén FUKK LÓRÁNT veresegyházi lelkipásztor hirdette Isten Igéjét a Lukács írása szerinti evangélium 15,11-32 versei, azaz a tékozló fiú példázata alapján. A következőkben az evangelizációs igehirdetések lényegesebb gondolatait, üzeneteit olvashatják el a kedves testvérek.

„Add ki a vagyonból rám eső részt!”

Minden felnövekvő emberpalánta életében eljön egyszer az az idő, amikor meg akarja valósítani önmagát. Volt idő, amikor mi sem értettünk egyet a szüleinkkel, megvolt a saját elképzelésünk a világról, amitől – szerintünk – ők el vannak maradva. A saját képünkre akartuk a világot alakítani, aminek gátját és akadályát a magunk szüleiben láttuk. Úgy gondoltuk, hogy ha a magunk útját járjuk, sokkal sikeresebbek vagyunk, ha nem szólnának bele az életünkbe, sokkal könnyebb lenne minden. Erről akkor változott meg a véleményünk, amikor átkerültünk az asztal másik oldalára, és a felelősség teljes súlyával ránk nehezedett.

A tékozló fiú a Biblia legismertebb története, mégis sok olyan elem van benne, amiről keveset hallani. Amiről Jézus beszélt, nem egy kitalált történet. Akik ott, abban az időben hallgatták ezt a példázatot, azok a saját bőrükön, a saját nyomorúságukon érezték ennek minden kínját, kegyetlenségét és valóságát. Tekintettel arra, hogy a korabeli Júdea, Galilea, ezek az állandóan lázongó tartományok, egészen másféle adótörvények alá estek a Római Birodalomban, mint a környező országok, egyáltalán nem számított ritka esetnek, ha a fiatalabb fiú odament az apjához, és azt kérte, hogy adja ki az örökségből rá eső részt, mert szeretne más vidéken kezdeni valamit az életével. Az egész Szentföld területéről pánikszerűen menekültek a fiatalok, mert az otthonmaradásuk kilátástalan helyzetben tartotta volna őket. Az elsőszülötteknek ott volt a föld, amit művelhettek, amit továbbadhattak az utódaiknak, a lányokat férjhez adták, de a kisebb fiúk csak aközött választhattak, hogy beállnak a bátyjuknak robotolni, vagy felcsapnak zélótának, vagy a rómaiak talpnyalója lesz. A zsidó nemzeti büszkeség mindezt nem engedte nekik. A szülők ezért támogatták, hogy a kisebb fiúk az országhatáron túli diaszpóra közösségekbe menjenek szerencsét próbálni. Jézus korában ugyanis míg a Szentföldön csupán félmillió zsidó élt, a diaszpórákban szerte a Római Birodalomban több mint négy-millió. Azokkal, akik elmentek, ez a szám egyre nőtt és nőtt.

Az örökség kikérése az ingóságok harmadának a kiadását jelentette. Az apának joga volt arra, hogy ezeket élete végéig megtartsa, de rendelkezhetett még az életében úgy, hogy a fia mintegy a haszonélvezője legyen ezeknek. De itt a fiú teljesen önálló szeretne lenni, és az apa annyira szereti, hogy megadja neki, amit kér. Megadja az önálló élet lehetőségét. Pedig az apa ismeri a fiát, tudja mire készül,

Fukk Lóránt lelkipásztor

tudja, hogy szabadulni akar. Ennek fényében egészen lehangoló, hogy amint megkapja a jussát, a fiú pénzzé tesz mindent, felszáll az első hajóra, és elmegy jó messzire, de nem a diaszpórába az apja tanácsa szerint, hanem a pogányok közé, ahol senki nem kéri számon az életmódját, ahol azt tehet, amit csak akar, amit otthon nem engedtek meg neki. Ez az út azonban a gyors anyagi csődbe vezetett. A kérdés az: miért engedte ezt az atya?

Az önmegvalósítás világát éljük ma is. A bezártság évei után mintha fiaink és lányaink azért indultak volna útra, mert nem jó otthon. Megnyitották a határokat, mindenki mehetett, amerre csak akart. Szinte beleszuggerték a fiatal nemzedékbe, hogy szedje a sátorfáját, és menjen. És ment, megy is, mert nem jó, ami van. Nem jó a szülő, nem jó a család, nem jó az egyház, nem jó az Isten. „Nem hagyják, hogy megvalósítsam magam”. „Nem hagyják, hogy azt csináljak, amit akarok.” A nagy vágyak akadályai azonban az, hogy nincs miből. Sokba kerül elindulni. Persze sokan vannak, akik elindulnak üres zsebekkel, de nem üres szívvel. Az ősök öröksége ott van

beírva a szívük hústábláiba, és bárhová is veti őket a világ, ezek a lelki kincsek megmaradnak. Nemcsak tékozló fiúk vannak. Gyarapító fiúk és lányok is vannak. Sok függ attól, milyen értékek szerint neveljük a gyerekeinket. De Jézus példázata a tékozló fiúról szól, aki minden szülői szeretet és jóakarattal ellenére elindul oda, ahová nem követheti a szülői szem, ahol nem tud beleszólni az életébe.

Csak a pénz adja hozzá! Milyen aktuális ez ma is! A családot kell szétverni, és oda a jövő. Azt tehet az emberekkel a világ, amit csak akar. Mennyi tékozló fiú és leány indul útra! Viszik a pénzt, de nem a lelki örökséget. Pedig a szülői háztól távol a szolgátság várja őket.

Jézus Krisztus ennél sokkal mélyebb tanulságokra akarja felhívni a figyelmet. Arra, hogy minden otthonról való menekülést megelőz az Isten elől való menekülés. Elkezdődött már az Édenkertben, és tart azóta is. Az eltelt huszonegy esztendőben négy-milliónál is több ember hagyta el az egyházat. Mentek a tékozló fiúk és a leányok a nagy ígéretek, a nagy remények, a nagy pénz váradalmával, és mi lett belőle. Mentek a pogányok közé, mert ott azt lehet csinálni, amit csak akarnak.

Minden fiatal feszegeti a korlátokat, mi sem voltunk különben. A kérdés az, hogy amíg otthon vannak, milyen értékeket közvetítünk feléjük. Mert ezek akkor is velük maradnak, amikor útra kelnek. A hitet, a reményt és a szeretetet senki nem veheti el tőlük. Ha látják a mi gyermeki ragaszkodásunkat a mennyi Atyához, akkor ők is megélik majd a próbáik között, akkor az ő lelkük is megerősödik benne, akkor ők is készvén válnak arra, hogy továbbadják a következő nemzedéknek. Azt kell megtanítanunk a gyermekeinknek, az unokáinknak, hogy ne hozzánk, még csak ne is az egyházhoz, hanem az Úristenhez ragaszkodjanak. Ő mindig velünk van, Ő mindig segítségül hívható. A hitben járó gyermekkel ott lesz az Atya szeretete, és ha mélységeibe kerül is, mindig ott lesz a szívében a készítés és a vágy arra, hogy HAZA LEHET MENNI.

Jézus Krisztusban van jelen ez az életünkben. Mit is ígér a tanítványainak, mielőtt a mennybe megy? „Veletek vagytok minden

napon a világ végezetéig.” A kérdés csak az, hogy mi, tékozló fiak és tékozló lányok vele vagyunk? Magunkat akarjuk megvalósítani, vagy az Ő országát? A mi akarunk legyen meg, vagy az Atya akaratát? Elszórjuk, vagy gyarapítjuk azt, amit Tőle kaptunk? Minden-

Gerhard van Honthorst: A tékozló fiú (1623)

kinek voltak, vannak, lesznek tékozló útjai. De megvan az a boldog bizonyosságunk, hogy még akkor sem vagyunk egyedül. Jézus Krisztus – az elsőszülött Fiú – ott van velünk, ha nem is vesszük észre. Igéje által szól, Igéje által bizonyosságot tesz naponként az Atyáról. Jézus a visszaút. Ha kinyitjuk előtte a szívünket, megváltozik az irány. Ez az irányváltoztatás a megtérés. Fogalmazhatnánk úgy is: hazatérés. Amikor már nem az Istentől el, hanem az Atyához HAZA vezet az út. Kérjük Őt, adjon olyan eljövendő nemzedékeket, akik mind többen és többen erre az útra lépnek.

„Messze vidékre költözék”

Bizony számos olyan emberi élet van, hogy ha elindul a lejtőn, nincs megállás, megy lefelé. Ezek a lejtőkön csak két esetben lehet megállni. Az egyik, amikor leér a gödör fenekére, a másik pedig ha ebben a hatalmas zuhanásban egyszer csak valaki megragad, megtart és megem. A tékozló fiú eltékozolta a vagyonát, elfogyott a pénze, nincs aki segítsen rajta. Barátokat akart szerezni a pénzén, és rá kellett jönnie, nem számíthat a segítségükre. Azokat a bajokat, amelyek rákövetkeztek, csak súlyosbította az idegen országban támadt éhínség. A tékozló fiú nem egyszerre, hanem fokozatosan, egymás után veszít el mindent.

Először ő dönt, és a saját döntése nyomán elveszíti az apját és a családját. Ő akar elmenni otthonról, de ezzel kizárja a segítő lehetőséget. Azt mondja: „nem kell!”

Másodszor a vagyona fogy el, amit már sokkal tragikusabban él meg. Felelőtlenül szórja egészen addig, míg az utolsó pénzérme is el nem megy tőle, de mivel nem barátai, hanem cimborái, haverjai vannak, olyanok akik a pénzére utaznak, akik csak addig vannak vele és mellette, amíg valami hasznot merítenek belőle, amikor bajba kerül, senki sincs, aki segítene rajta. Megállhatna, de csúszik tovább lefelé.

Harmadszor elveszíti a kényelmét. Ez a jómódú fiú, akinek mindig mindene megvolt, soha életében nem dolgozott, most azonban dolgoznia kell. De nem adnak neki érdemleges munkát, mert ránézésre látszik, hogy nem ért semmihez.

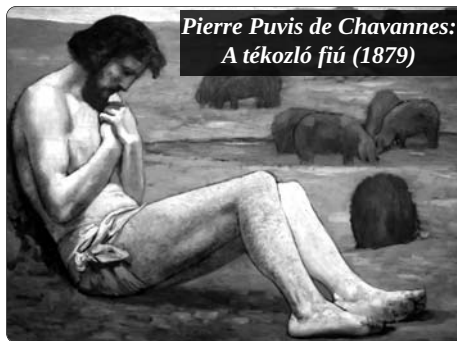
Aztán egyre lejjebb csúszik, és hogy éhen ne haljon, elveszíti a rituális tisztaságát. Meg-

alázzák a hitében. Zsidó ember számára a disznó a legutolsó állatok egyike. A zsidó törvények, szólások azt mondják: átkozott az, aki disznót tenyészt. Sőt, annál az idegennél, akihez végül elszegődik, még a szombatot sem tarthatja meg, akkor is menni kell a disznókat legeltetni. Ezzel végképp elszakad a vallásától, a hitétől.

Bármennyire furcsa, még ez sem a mélye a szakadéknak, mert utoljára az emberi mivoltát veszik el tőle. Azon a helyen abban az időben szentjánoskenyérből készült örleményt adtak a disznóknak. Ezt keverték össze a moslékkal, ezt öntötték a vályúba. Nem embernek való eledel, de ő még ebből is enne, ha adnának neki. Mélyebbre már nem is sülyedhetne. Amikor belenyúl, és ki akarja venni, akkor azt mondják: nem, ez nem a tiéd! Emberektől elhagyatva, Isten áldása nélkül marad. Mindaz, ami az övé volt, mindaz, amire felépítette korábbi életét, az utolsó szalmaszálig semmivé lesz.

Mennyi élettragédiát láttunk már mi is magunk körül, ami elküldhető lett volna. Mennyi ember került azért az utcára, megaláztatásba, nyomorúságba, mert felcsapta a fejét, és azt mondta, „majd én megmutatom a világnak!” És nekiindult nagy büszkén a világnak. Elhagyta a családot, az óvó-védő közösséget, elhagyta a barátokat, elhagyta az egyházat, elhagyta Istent. Innét pedig már csak lefelé vezetett az út. Az ilyen ember sodródik lefelé az árral, mint az a hajó, melynek elvágják a horgonykötelét. Aki elvágta a hit, a remény, a szeretet biztonságát adó szálait, az menthetetlenül csúszni fog a mélybe, egészen addig, amíg bele nem csúszik a világ gúnyos, ragacsos, mocskos iszapjába. Bizony nem áll meg odáig ez a menet, amíg nem kezdjük el másképpen látni a dolgokat.

Bármilyen furcsának tűnik, mindig van lejjebb. Aki nem kapaszkodik bele a Megváltó Úr Jézus Krisztusba, az el fog veszíteni mindent,

Pierre Puvis de Chavannes: A tékozló fiú (1879)

ami emberileg az övé. El fog veszíteni vagyont, kapcsolatokat, büszkeséget, hitet, és végül még a saját szívét is. Az ilyen ember valójában csak az Úristenhez való köteleket vágja el. Úgy gondolja, hogy csak egyet, de olyan ez mégis, mint amikor elvágunk egy kötelet, és az összes többi elkezd sorban elpattogni. Mert nem bírja a legfontosabb, a legerősebb nélkül.

Jézus Krisztus arra mutat rá a történetnek ezekben az iszonyú mélységeket feltáró verseiben, hogy aki elveszíti az Atyát, az mindent elveszít. A saját gőgünk, butaságunk, bizalmatlanságunk sodor ide bennünket, ugyanúgy,

ahogy az első emberpár is belesodródott a kísértő hálójába, amikor nem az Atyára hallgatott. Bizony a mai ember sem különb az elődeinél. Ma is milliányi tékozló fiú és tékozló leány követeli ki a jussát, veri el rövid idő alatt, majd csúszik, zuhan, bukdácsol, esik félelmetes mélységekbe. A legszörnyűbb, hogy amíg a legmélyére nem érünk, addig mindig találunk kifogást és pótlékot. Addig mindig van valami vagy valaki más, ahova lehet menni. Van pénzem, van erőm, van egészségem, van munkám, vannak barátaim. És végső soron az Isten a hibás, azért, ami velünk történik.

A gödör mélyére kell érniünk a magunk felállította magasságokból, mert amikor teljesen elvesztettek vagyunk, csakis akkor tud megtalálni Isten. Mert addig nem hagyjuk magunkat. Addig nem fogjuk meghallani az Úr hívó szavát: gyere haza, gyermekem! De ebben a mai mélységben, ebben a mai sötétségben, amelynek a legaljára jutott a tékozló fiú, mégis felcsillan a megváltás fénye. Mert nincs az a mélység, ahol a mennyi Atya ne látná, ne hallaná, hogy mi történik velünk. Nincs az a mélység, ahonnan meg ne tudna szabadítani bennünket. A János 3,16-ban olvassuk: „Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” És Jézusban nemcsak a mi mélységeinkbe, hanem a mélységek mélységéig szállt alá, hogy kiszabadítson. Az Apostoli Hitvallásban azt olvassuk: „Szálla alá poklokra...”, hogy aki hisz Őbenne, aki kiált hozzá, aki haza akar menni, annak számára ne legyen reménytelen helyzet.

Mennyi pokol van az életünkben! Mennyi olyan mélység, gyalázat, nyomorúság, amit sokszor még magunk előtt sem merünk bevalani. De az Úr előtt nincs reménytelen helyzet. És ha mindenestől rábizzuk magunkat, akkor úgy kell cselekednünk, mint a fuldokló, ha azt akarja, hogy kimentsék. Bízunk rá magunkat arra, aki megváltásunkra jött! Akit Jézus Krisztus ragad meg, annak számára új értelmet nyer az élet. Engedjük meg, hogy megragadjon! Meglátjuk, megtapasztaljuk, megéljük, hogy van tovább – feljebb. Hogy hazajuthassunk oda, ahol szeretnek és várnak bennünket: az Atya hajlékába.

„Mikor aztán magába szállt”

Minden ember életében vannak olyan események, amelyeket utólag elkezd átértékelni. Amikor csináljuk azokat, teljes meggyőződéssel vagyunk, hogy ez így jó, így helyes, aztán eltelik egy kis idő, és ami akkor olyan egyértelműnek tűnt, az teljesen megváltozik. Utólag sok mindent másképpen tennénk. Csúfos kudarcaink után – ha nehezen is – be szoktuk látni, legalább magunknak, hogy nem úgy sikerült, ahogy elterveztünk. Nem egyszerű dolog az embernek átértékelni saját magát, levonni a következtetést, és elmondani, hogy tévedtem, valami mást kell tennem ezután. De iszonyúan nyomasztó tud lenni, amikor olyan emberek elé kell odaállnunk, akik előre szóltak, előre figyelmeztettek. Ezt a találkozást nagyon szeretnénk kihagyni az életünkéből. Ha vannak mondatok, amit nem szeretnénk hallani, az az, hogy „na ugye, megmondtam”.

Milyen nehéz bevallani, hogy amit elrontottunk, nem vagyunk képesek helyrehozni. Nekünk nem megy! Nincs szó, ami nehezebben jönne ki a számonkorról, mint hogy „vétektem”. „Bocsáss meg!” „Én vagyok a hibás.” Mindennek a mélyére kell jutni, mielőtt ezt megtennénk. Mert amíg az „Én” gögje és büszkesége össze nem törik, addig lehetetlen helyrehozni az emberi kapcsolatainkat. Csak ekkor kérünk és csak ekkor kapunk bocsánatot azoktól, akiket megbántottunk. Akikkel felszámoltuk azokat a viszonyokat, kapcsolatokat, közösségeket, amelyekből olyan sokat kaptunk és merítettünk.

A tékozló fiú lelkének állapota igen hosszú idő alatt változik meg, bár a példázatban ez nincs részleteiben kibontva. Jézus rövid, frappáns, tömör mondatokban tárja elénk a történetet, talán azért, hogy mindenki a magáét értse belőle, hogy mindenki behelyettesíthesse a maga nevét, a maga kétségeit, a maga bukásait. Hosszú az út a pohártól az ajakig – mondja a közmondás. Hát még milyen hosszú a büszkeségtől a megbánásig! És milyen hosszú a megbánástól a bocsánatkérésig! Talán évek telnek el attól kezdve, hogy az atyai vagyon csengő aranyaival eltávozik otthonról, míg aztán messze idegenben, a disznók vályúja mellett magába száll. Lépésről lépésre elveszíteni mindent sokkal veszedelmesebb, mintha mindent egyszerre veszítene el, mert ott van benne a családka reménye. Olyan ez, mint aki minden héten megveszi a lottószelvényt, mert egyszer majd bejön. Hányszor keveredett ebben a tékozló fiúban a büszkeség, a dac, a sírás, a nekivesselkedés, míg végül rá nem döbbsent arra, hogy ezt a helyzetet ő maga már képtelen megoldani. A gyalázat mélyén rádöbbsent arra, hogy csak egyetlen lehetősége maradt. Ha nem megy haza, akkor vége mindennek, meg fog halni azon a pogány, istentelen helyen, amit az atyai hajlék helyett magának választott.

Csak akkor száll magába, amikor a lehetetlenség konok falán már véresre zúzta a koponyáját. Miután mindent megpróbált, az atya az utolsó, aki az eszébe jut, mert már nincs senki más. A döbbsent az, hogy a tékozló fiú magába szállása, a megtérése itt is csak részleges. Nem azt bánja meg, hogy eljött otthonról és ahogy élt, hogy annyi gazemberséget elkövetett, csupán az otthoni jó élet után vágyakozik. „Az apám béresei közül mindegyik jobban él, mint én. Hazamegyek. Én is béres leszek apámnál.” Béres, aki dolgozik ugyan, de nem függ egészen az atyától. Megdolgozik a kosztért, kvártélyért, a fizetésért, és ha akar, akkor elmehet megint. Mert béres, és nem gyermek.

Bizony nem igaz és őszinte a tékozló fiú megtérése. A lelki vándorútjának itt még nincsen vége. Még mindig van valami, ami nem engedi igazán közel az atyához. Még nem roskasztotta térdre a kegyelem és az atyai szeretet. Még mindig áll a maga nyomorúságában, a maga rongyaiban, és nem hajlik a térde. Útra kel, de még mindig nem tört meg egészen. Még sír és átkozódik, még megfeszíti maradék erejét. Még mindig maradt az önző „Én”-ből egy mustármagnyi, ami ha csak egy csepp vizet is kap, ki fog csírázni és növekedésnek indul. Ennek is szét kell zúzódnia, hogy igazán elnyerhesse, amit szívében mindig is neki akart adni az atya: az igazi örökséget. Azt az örökséget, amit nem lehet eljátszani, amit nem tudnak elvenni tőle, amit a

moly és a rozsdá nem emészt meg. Az igazi kincset.

Döbbsentes, hogy milyen mélyre kell csúszni az embernek ahhoz, hogy elkezdjen fölfelé nézni. Szociológiai tanulmányokban kimutatták, hogy amikor az ember nyomorult állapotba kerül, mindig azzal vigasztalja magát, hogy „vannak, akik még nálam is rosszabb helyzetben vannak. Én azért náluk különb vagyok.” Amíg lehet lefelé mutatni, amíg el lehet mondani, hogy másoknak rosszabbul megy, addig mindig lefelé nézünk. Csak amikor már nincs más megoldás, akkor szokott eszünkbe jutni a menyeyei Atya, hogy milyen jó is volt nála valamikor, mielőtt megpróbáltuk megvalósítani önmagunkat. A „magába szállás” a bibliai nyelvben a megtérést jelenti. Jó időkben nem szoktak megtérések történni. A megtérésekre mindig a bajban kerül sor, amikor átélem az életem csődjét, nyomorúságát, amikor rádöbbsenek, hogy minden hazugság volt, amit magamnak bebeszéltem, amikor rádöbbsenek a világ elfordulására, és rádöbbsenek arra, hogy az egyetlen megoldás az Istenhez való odafordulás.

És ekkor még mindig ott van a lelki gát, ami a tékozló fiú előtt is ott áll. „Rendben van, hazamegyek, de hogy fogok apám elé állni? Hogyan fogom neki bevallani? Akkor a csőd, a hiány, hogy soha sem leszek képes kifizetni. Ő ideadta nekem a vagyonom rám eső részét, és most jövök, semmit nem hozva. Mármint ha egyáltalán hajlandó velem szóba állni, ha hajlandó felfogadni, mint bérest.” Nekünk mekkora a hiányunk a menyeyei Atyával szemben? Ki fogja azt kifizetni? Nem ez az oka annak, hogy ezrek, milliók nem merik átlépni a templom küszöbét? Akkor szembesülni kellene Vele, hogy hogyan éltem, hogy mekkora adósságot csináltam az Atya felé! Vajon nem ezért nem mennek olyan sokan haza? Amíg ezt be nem valljuk magunknak és nem indulunk haza, hogy neki is bevalljuk a bűneinket, semmi nem fog változni. Mi nem tudjuk kifizetni az adósságunkat, mi csak belepusztulni tudunk. De van valaki, aki odaírta a nevét a mi adóslevelelünkre, nem tintával – vérell.

Odaírta a mi Urunk Jézus Krisztus a nevét a Golgotán. Megfizette helyettünk az adósságot. Legyen az bármekkora, ha eléviszed, a bűntől már szabad, de az Úr szolgálja vagy. De több ennél! Nem szolgál, hanem gyermek. Jézus egyszeri és tökéletes áldozata árán ki van egyenlítve a számla, kész a kegyelem. De van egy feltétel, ami így szól: senki sem mehet haza helyettünk! Nem küldhetünk levelet, nem küldhetünk valaki mást, nekünk kell elindulni, nekünk kell hazamegyeni, és nekünk kell az Atya elé állni, a szemébe nézni, és nekünk kell kimondani: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened”. És Jézus érdeméért kész a kegyelem. Indulj még ma! Lépj a kegyelem Urához, ne várakoztasd tovább a menyeyei Atyát!

„Meglátá őt az ő atyja”

Nem kell bemutatni egyikünknek sem, hogy milyenek vagyunk mi emberek. Olyanok, akik nagyon könnyen, nagyon gyorsan, első indulatból meghozunk ítéleteket másokkal és ön-

Rembrandt rajza (kb. 1645)

magunkkal szemben is. Tudjuk, hogy a kimondott szó bánt, mar, sebez, és legyünk őszinték, bizony kemények és kegyetlenek tudunk lenni. Már a gyerekek is azok, hát még amikor felnövünk! Sokszor azokkal szemben vagyunk kemények és kegyetlenek, akiket a legjobban kellene szeretnünk. Azokkal szemben, akik közel állnak hozzánk, akik már annyi mindent megtettek értünk. Mintha csak élveznénk, hogy a már amúgy is sebzett lelkeket és életeket végképpen bele lehet tiporni a sárba, a porba, és még rá is teszünk egy lapáttal arra, amit az illető már úgyis tud.

Mindenki aki bűnös, aki hazamegy, mindenki, akinek már amúgy is iszonyú dolgok terhelik a lelkét, csak nagyon nehezen indul. Az emberi természet azért úgy gondolja, „csak kapja meg azt, ami jár!” Amikor olyan állapotban vagyunk, nem kíméljük még magunkat sem a bántásban és az ostromozásban. Mintha csak élveznénk, hogy fáj. Ha mi szenvedtünk, ha nekünk fáj, akkor fájjon neki is! Pedig nemcsak odacsapni, nemcsak fájdalomt okozni lehet, hanem simogató kezekkel, simogató szavakkal meggyógyítani a felszakított sebeket.

A tékozló fiú történetének igazi döbbsenete nem az, hogy micsoda mélységeket járt be ez a legény azok alatt a hetek, hónapok, talán évek alatt, amíg távol volt az atyai háztól, hanem az, hogy teljesen más fogadtatásban részesül, mint amire joggal számíthatott. Elindul hazafelé, és vajon hányszor képzelel el útközben, hogy mi fog történni. Kidolgozza magában a forgatókönyveket, mire mit fog mondani, hogyan próbálja meg védeni magát, hogyan próbálja meg legalább béresnek visszakönyörögni az életét, bár leginkább hallgatnia kéne. Mert ugyan mit is lehetne mondani azokra a szavakra, amelyekben majd minden benne lesz, amikor elkezdik majd mondani, hogy ezt és ezt tetted. Hallgatni lehet csak, igazat adni nekik, mert megérdemeltem. Én mentem el, én szórtam el, én tettem tönkre, megérdemeltem.

Rongyosan, koszosan, büdösen, lefogyva érkezik meg. Nem is hasonlít a régi önmagára, de eldönti magában, hogy majd végighallgatja csöndben a kioktatást, aztán majd bevackol valahová a szolgák mellé az istállóba, ahol legalább meleg van, és enni adnak. Mindenre fel van készülve, arra is, hogy elzavarják, de semmi nem úgy történik, ahogy várja. Azt mondja Jézus, az apja észreveszi őt már messziről, ami azt jelenti, hogy mióta elment, azóta mindig visszavárta. Vele kelt és vele fektült. Napjában sokszor kiment az útra, és nézte, vajon visszajön-e a gyermek. És milyen csodálatos, azonnal felismeri, pedig semmi hasonlóság nincs aközött aki elment, és aközött aki megérkezett.

Ugyan mi hasonlóság lenne egy rongyos koldus és egy gőgös úrfi között? A szíve, az atyai szíve ismeri fel. Az atyai szíve dobban egy nagyot, amikor meglátja ezt a lerongyolódott, sovány embert, aki talán nem is hasonlít már a fiához, és megszanja. Elesett állapotán, zörgő csontjain, rongyain, gondo-

miért nem akarunk találkozni a mennyei Atyával. Természetes, hogy bánt a lelkiismeret. Tudjuk, hogy elmentünk, tudjuk, hogy mit tettünk, mi lenne ezért a jogos jussunk, no meg félünk az atyai prédikációktól is. Még a slágerek is azt mondják, „nem kell a szentbeszéd, nekem te ne prédikálj”. De még

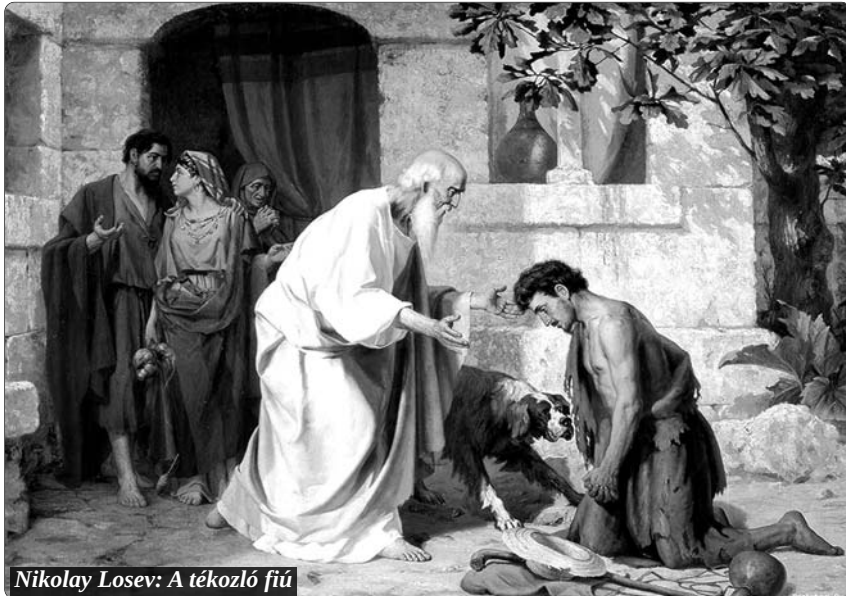
közeledni, hogy ott van az ember gyomrában a görcs: „mi lesz, ha az atya nem fut elém. Mi lesz, ha nem nyitja ki az ajtót? Ha azt mondja, fel is út, le is út, menj vissza oda, ahonnan jöttél!” Mi emberek hányszor viselkedünk így a másikkal szemben? Hányszor gondoljuk úgy, hogy jogos a felháborodásunk, hogy jogosan mondjuk azt, amit teszünk?

A mi mennyei Atyánk nem ezt tette, hanem sokkal sokkal többet adott számunkra: Jézus Krisztus keresztjét. Felállította számunkra ott a Golgotán, hogy aki ránéz, aki odamegy, az bocsánatot nyerjen. Krisztus azt mondta az övéinek: „Amikor felemeltetem, mindeneket magamhoz vonzok.” Ahhoz, hogy hazamehessünk, hogy bocsánatot nyerhessünk, a Krisztus keresztjéhez kell elmennünk. Ott letehetjük minden vétünköt. Ott vár örömmel az Atya, ott fogad bennünket újra gyermekévé, ott veti a háta mögé mindazt, ami eddig volt. Vedd el, részesedj benne és örvendez vele!

„Örülőd kellene”

Jézus hallgatói számára a tékozló fiú történetét itt le lehetett volna zárni. Hazatért az elveszett gyermek, megtért, mindenki örül, helyreálltak a dolgok, és most már úgy van minden, ahogy mindig is lenni kellett volna. Eddig a történetnek két főszereplője volt, az atya és a fiú, de most előtérbe kerül az, akiről eddig nem nagyon esett szó, az idősebb testvér. Aki a földnek az örököse, aki az ingóságok kétharmad része, aki továbbviszi a nevet, aki most is kint dolgozik a földeken. Aki nem tékozlott el semmit, hanem napról napra verejtékes munkával gyarapította, akire mindig számítani lehetett, elvégezte hűséggel, amit rábíztak. Most is a munkából jön, és az egyik szolgáltól megtudja, hazajött az öccse, ezért van nagy vigasság.

Döbbenetes a kontraszt az atya szeretete és irgalma, és az idősebb testvér hirtelen haragja között. Pedig a Bibliában a szolga szavaiból nem tudjuk meg, hogy mit csinált a fiatalabb gyermek. A szolga nem mondja el. Megjöhettek ő nagy vagyonnal, nagy kísérettel, nagy ajándékokkal is, de az idősebb testvér azt mondja: „Ismerem én az öcsémet. Nem jön ő haza, csak akkor, ha baj van! Most azért jött ide, hogy megint kikanyarítson egy részt abból, ami az enyém, amiért én dolgozok.” Nem akar bemenni. Nem akar találkozni a másikkal. Amikor az atya kijön és szeretettel invitálja, akkor egy dolog nagyon nyilvánvalóvá válik, hogy az alázatosság álcája mögött valójában ő sem tiszteli az apját. Csak a kötelességét teljesíti, de nem szereti. A saját érdekeinek a felsorolásával válaszol: „Bezzeg én, aki napról napra dolgozom, aki elvégzek minden feladatot, nekem még egy kecskegidát sem adtál.

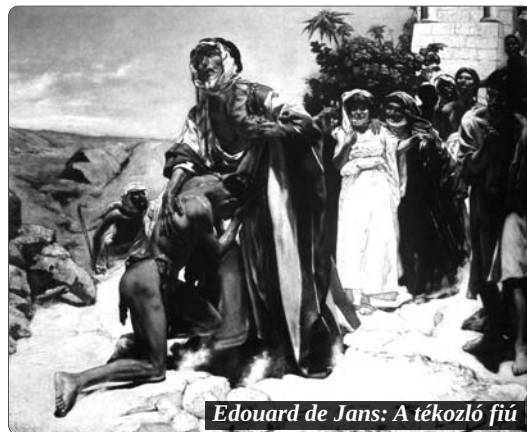
Nikolay Losev: A tékozló fiú

zatlan külsején megesik a szíve, és valami döbbenetes dolog történik, amit a Jézust hallgatók sem érthetnek meg, mert a keleti ember természete számára annyira idegen – az apa futni kezd a fiú felé. Pedig a szokásrend szerint az idős, tekintélyes ember számára méltóságon aluli a futás. Olyat csak a szolgák tesznek. De az atya szeretete nagyobb annál, hogy mit fognak mondani róla mások. Elébe rohan elveszettnek vélt fiának, és atyai keblére öleli. Felismeri és elismeri, hogy hozzá tartozik.

Egy szót sem akar hallani a keserves valomásból. A fiúból kibuknak a szavak, de mintha el se érnének az atya füléig, szívéig, azonnal cselekedni kezd. Három dolgot tesz, amivel visszahelyezi a fiút az örökségébe. Először: díszes ruhát hozat, melynek ajándékozására csak különleges alkalmakkor került sor. Olyankor, ha valaki valami nagyot, valami csodálatosat tett, amivel kiérdemelte. Másodsor: gyűrűt hozat a kezére. És minden gyűrű egyben pecsét is, ezáltal örökössé lesz újra. Ezzel hitelesítik az adományt. Ezzel hitelesíti az atya: „ő az enyém!” A gyűrű átadása hatalmat jelent a viselőjének. Harmadsor: sarut húznak a lábára. „Mert ez az én fiam. Nem szolga, hanem szabad ember, mert örökös, aki nem járhat mezítláb.” És ezeket követi a hízott borjú levágása, amire szintén csak különleges ünnepi alkalmakkor került sor. A tékozló fiú egy óra leforgása alatt újra a család teljes jogú tagjává válik. Az apa indoklása rendkívül egyszerű: „elveszett, de megtaláltatott; meghalt, de feltámadott. Elvesztítettük, de most újra a miénk. Halott volt számunkra, de most újra itt van, újra él.” Ünnepe van az Isten országában minden megtért bűnösön.

Mennyi kifogást gyártunk mi is, hogy

az atyai pofon lenne a legkevésbé fájdalmas: megkaptuk amit megérdemeltünk, leróttuk vele a tartozást, kezdődhet minden előlről. Jézus Krisztus azonban arra tanít a példázaton keresztül, hogy Isten nem így bánik velünk. Nem osztja ki az atyai pofont. Nem tart prédikációt és nem mondja: „Na, megmondtam!” Nem játszik a lelkiismeretünk húrjain, hogy még rosszabbul érezzük magunkat. A mennyei Atya irántunk való szeretete minden várakozást felülmúl. El sem tudjuk képzelni!

Edouard de Jans: A tékozló fiú

Nem egyszerű dolog hazamenni és bocsánatot kérni. Úgy is fogalmazhatunk, hogy iszonyú nehéz. És megbocsátani könnyű? Könnyű megbocsátani azoknak, akik mélyen megbántottak? Könnyű megbocsátani azoknak, akikben csalódtunk? És könnyű megbocsátani azoknak, akik csalódtak bennünk? Olyan része ez a történetnek, amikor már nemcsak egy szereplő van. Már ott van az atya. Valakinek azt is el kell döntenie, hogy mi lesz a hazatérő fiúval. Bizony nehéz úgy

Pedig én is vigadhatnék a barátaimmal. Visszajött ez a te fiad (nem az én testvérem!), nekem semmi közöm nincs hozzá.” Mennyire finom és kedves az a szó, amivel az atya próbálja meggyőzni őt: „Fiam, mindenem a tiéd! Tanuld meg tőlem a megbocsátás nagyszerűségét, mert ő nemcsak az én fiam, hanem a te testvéred is! Minden bezárkózás, minden elfordulás, minden harag téged fog kevesebbé tenni. Nyisd ki a szíved, gyere be a házába! Örülj velünk, mert a testvéred meghalt, és feltámadott, elveszett és megtaláltatott. Mindenki azt mondta, soha nem látjuk többé, és nézd, most itt van! Örülj velünk!”

Bizonyosan döbrent lehetett a csend Jézus hallgatóinak a körében. Ott ülnek az idősebb fiak, a papok, a farizeusok, akik azért bírálják Jézust, mert odamegy a betegekhez, mert befogadja a kivetettek, mert szóba áll a bűnösökkel, mert vámszedők és paráznák barátja. De Jézus nem a múltat néz. Jézus ezeknek az embereknek a jövőjét változtatja meg. A múlt elmúlt, és Jézus szava ellenségekből testvéreket teremt. Hogyan lehetne másképpen a tanítványi közösségen belül Máté, a vámszedő, és Simon, a zelóta? Engesztelhetetlen, kibékíthetetlen ellentét van köztük, amit semmi más, csak az Isten ereje engesztelhet meg. Jézus megmutatja, hogy mindazok, akik bemennek, nem számít, hogy honnét jöttek, az atyai asztal vendégei lehetnek.

Valamennyien ismerjük azt a helyzetet, ha nem a saját családjunkból, akkor más családokból, hogy amikor egy családban megszületik a második gyermek, és nem közvetlenül jönnek egymás után, hanem van néhány év különbség közöttük, akkor a nagyobbik egyszer csak féltékeny kezd lenni a kicsire. „Mindent neki adnak, velem nem foglalkoznak, engem elhanyagolnak” – mondja. Ahol helyes a nevelés, jó családokban ez a felnőttkorra megszűnik. Ott egyszerre csak testvér lesz a másik. Az a biztos hely, az a biztos alap, ahová elmehetnek akkor is, amikor a szüleim már nincsenek, mert mi egyek vagyunk. Ez a jó testvér, aki támogatni fogja a másikat. De bizony vannak helyek, ahol egy életen keresztül tart ez a rivalizálás gyermek és gyermek között, és a szülő szenved benne a leginkább, mert mind a kettőt szereti.

Ha ez ilyen nehéz a családban, akkor vajon mennyi indulatot gerjeszt egy-egy gyülekezetben? Hány és hány helyen látjuk, érezzük, tapasztaljuk. A '90-es évek elején jaj, de sokszor megismétlődött: „Hol volt ez eddig? Mit akar ez itt? Menj vissza, ahol eddig volt!” Mintha azt hallanánk ma is: „ez a te fiad”. Perelünk az Úristennel is, a kifogásaink végtelenül hosszúak: „máshonnét jött; nem segített; elment itthonról; neki töb-

bet adtál; ő a kedvenc gyerek; amúgy pedig a világ is másképpen forog körülöttünk. Semmi közös nincs bennünk, mitől lenne ő az én testvérem? Uramisten, ha akarod, legyen a te fiad, én nem bánom, de nem akarok találkozni vele! Nekem nem a testvérem.”

Neked, testvér, nincs ilyen haragod? Nincs ilyen haragosod? Nincs ilyen indulat senki iránt a szívedben? Sok emberrel találkozhattunk, aki Isten gyermekének tartotta magát, hétről hétre ott volt a templomban, hallgatta az Igét, olvasta az Írást, de nem ült be a másikkal egy padba. Sőt volt, aki nem állt ki úrvacsorázni, ha a másik is ott volt. A veresegyházi parókián, amikor beléptem, ezt a táblát láttam kifüggesztve: „Örülöd kellene!” Mennyire igaz ez azoknak a szívére, lelkére, akik magukat Krisztusénak mondják. Örülünk kellene minden egyes léleknek, akit megszólít az Ige. Örülünk kellene, ha belép valaki a templom kapuján. Örülünk kellene, ha kinyitja a Bibliát és olvasni kezdi. Örülünk kellene, ha imádságra kulcsolódik a keze. De nemcsak azért, mert Isten gyermeke lett, hanem azért, mert az én nagy családomat, a gyülekezetet, Isten gyermekeinek a közösségét egy új testvérrel ajándékozta meg az Úr. Testvéreink született!

Egyszer mi is voltunk tékozló fiak. Mielőtt magunkba szálltunk, bűntől szennyesen hazaindultunk, és Jézus Krisztusban élénk futott a mennyei Atya. Akkor megvál-

tozott minden. És akkor már nem otthonról elmentek, nem tékozlók, hanem fiak lettünk az Isten országában. Van azonban egy nagyon fontos dolog, amit egyetlen hitben járó ember sem felejt el: Isten országába nemcsak bejutni lehet, hanem az üdvösségből ki is lehet esni. Ki lehet esni akkor, ha nem vagyunk hajlandóak a másikat, a megtértest testvérként elfogadni. Mert aki az Úrhoz megy, már nemcsak az Ő fia, hanem az én testvérem is. Aki az Úrhoz megy, nem számít, hogy az utca túloldalán lakik, a szomszéd faluban, a másik felekezetben, vagy másik országban, vagy más színű a bőre, vagy másképpen kulcsolja imára a kezét, ő az én testvérem. Ha én bocsánatot nyertem, akkor másokat is megtérésre kell hívogatnom, és magammal vonni őket.

Jézus Krisztus azt mondja: „Az én Atyámnak házában sok lakóhely van... El-megyek, hogy helyet készítsék néktek.” Milyen jó lenne ezen a nagyszerű tágas helyen vi-szontlátani minden testvért! Milyen jó lenne találkozni azokkal, akik már elmentek a minden élők útján, de hitben előttünk jártak, az apáinkkal, az anyáinkkal, a nagy-apáinkkal, a nagyanyáinkkal, azokkal a kedves nénikkel, bácsikkal, akiket gyerekkorunkban ismertünk, láttunk, azokkal, akik megfogták a kezünket! És milyen jó lenne találkozni azokkal is, akik utánunk jönnek. Azokkal, akik már most ott ülnek mellettünk, és azokkal, akikről még csak reménykedünk, és akikért még csak imádkozunk, hogy őket is megszólítja, és hazahívja az Úr. Milyen jó lenne látni azt a hatalmas nagy testvéri szeretet, ahol együtt vagyunk mind örömben, szeretetben, és dicsérjük az Urat! De bizony a mennyek országa felé meredek az út, és minden meg nem bocsátással magasabb lesz a lépcső. De minden ajtonyitással, minden keblünkre öleléssel szélesebbre nyílik az ajtó.

Mire tanít bennünket a tékozló fiú története? Arra, hogy ne keressünk kifogásokat, mint az idősebb testvér. Minden „de” az ördögtől van! Nincs „de”! Engedjük el azt ami volt, hogy megragadhatjuk azt, amit elkészített számunkra a mennyei Atya. Vasárnap úrvacsora, amikor az embernek meg kell állnia a szent asztal mellett, amikor meg kell vizsgálnia önmagát, amikor azt mondja a régi ágendának a bűnvalló imádsága: „Vizsgálja meg az ember önmagát, mert aki méltatlanul eszik és iszik, a kárhazatot eszik és iszik magának.” Vizsgálja meg az ember önmagát! Mert az várhat bocsánatot, aki tud megbocsátani. Az kérjen elengedést, aki tud elengedni. Jézus Krisztus arra tanított minket, hogy ne legyünk a testvéri szeretet áradásának a gátjai. Álljunk igazán egymás mellett testvérként!

(Az evangelizációs hét alkalmainak teljes hanganyagát a kedves testvérek meghallgathatják gyülekezetünk honlapján.)

MEGGYÚJTOTT GYERTYÁK

Adventi beszélgetés
FUKK LÓRÁNT
lelkipásztorral,
a Veresegyházi Református
Gyülekezet vezetőjével

■ *Kezdjük a kezdetekkel.*

■ Borsod megyében születtem, régi református családba. Az 1700-as évekig sikerült visszavezetnem a családfámat és senkit sem találtam, aki más felekezethez tartozott volna. Nagypám, édesapám és még sokan a családban nemzedékeken keresztül presbiterek voltak, így számomra teljesen természetes dolog volt az egyház közelében felnőni. Édesapám lelkésznek készült, Sárospatakra járt, de aztán az '50-es évek „áldott szép idői” ezt nem igazán tették lehetővé. Én tizennégy évesen a Debreceni Református Gimnázium tanulója lettem.

■ *Mi volt az indíttatás, hogy ezt a hivatást választotta?*

■ Igazából nem én választottam, mert ez nem így működik. Ha az Úristen választ, arra az ember nem mondhat nemet. Én a gimnáziumot úgy végeztem, tanár leszek. Középsikolás koromban aztán elveszítettem édesapámat, és az ő korai halála teljesen másféle megvilágításba helyezte a dolgokat számomra. Ettől kezdve vált egyre világosabbá az a meggyőződés, hogy nekem az Isten szolgálatába kell állnom. Ezt megerősítette néhány személyes nyavalyám: még húszéves korom előtt volt két olyan kórházi eseményem, amikor reménytelennek látták a helyzetemet. Ehhez képest teljes mértékben felépültem, ez számomra azt jelentette, hogy az Istennek valamilyen célja van az életemmel, a lelkészi hivatás felé akar terelgetni. Debrecenben végeztem a teológiát is. Nagy élményeim közé tartozik a debreceni kántus, ahol sok éven keresztül énekelhettem, és akikkel sok országot bejárhattam. Az utolsó két évben, mint teológus diák, a kántusnak a diákvezetője is voltam. A teológia után a tanárim pártfogásával kikerültem Amerikába, a princetoni egyetemre, ott végeztem tanulmányaimat. Mikor hazajöttem, akkor nem úgy alakultak a dolgok, ahogy terveztem. Tanítani szerettem volna a teológián és ennek meg is volt a reális lehetősége.

■ *Tehát ekkor még mindig nem volt egyértelmű, hogy lelkipásztor lesz?*

■ Nem, tanítani akartam és kutatómunkát végezni. Ezzel kapcsolatban tervben volt sokféle program, de az Úristen megint

átírta és másképpen gondolta az életemet. Először Erdőhorvátiba, egy zempléni kis faluba kerültem, majd egy év múlva a szülőfalum mellé, Hernádkakra, egy 1500 lelkes kis faluba. Egy nagyon kellemes és barátságos gyülekezetbe kerültem, ahol 1994-től tizenkét évet szolgáltam. Ott találtam meg a feleségemet, ott alapítottunk családot, a gyermekeink is ott születtek. Az

FUKK LÓRÁNT HONVÁGY

„Ekkor magába szállt, és ezt mondta: Az én apámnak hány bérese bővelkedik kenyérben, én pedig itt éhen halok!
Útra kelek, elmegyek apámhoz és azt mondom neki:

Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Nem vagyok többé méltó arra, hogy fiadnak nevezzenek, tégy engem olyanná, mint béreseid közül egy.” (Lk 15,17-19)

Elfogyott minden, mit esztelenül kiköveteltem,
Semmivé lett a pénz, az ékszerek,
a nők, a barátok,
Most a disznók vályujánál állok,
hogy lopjak abból, mitől irtózik a lelkem,
Atyám! Mondd, mivé lettem?

Olyan jó volt az atyai házban!
Szolgák hada leste minden vágyam.
Fiad voltam,
s most szolgálja vagyok bűnnek, gonosznak:
Ugyan mi járna más ilyen bolondnak?

Mérheterlenül sokat adtál:
Szeretetet, áldást, minden szépet,
Atyám! Annaira szeretlek téged,
de elmondani sose tudtam.
A tőled kapott kincset semminek tartottam,
s el kellett jutnom ide, a mélybe,
hogy rádöbbenjek minden lényegére.

Se pénz, se rang, se barát, se nő:
Egyedül te vagy mélységből felemelő.
Amíg eléd megyek csapzottan, rongyosan, árván,
ledől lelkemben a sok-sok bálvány,
s disznók keserves mosléka helyett
hajlékodban kapok ruhát, gyűrűt, kenyeret.

építkezés tulajdonképpen az első pillanattól végigkísérte a szolgálatomat, mintha csak erre hívott volna el az Úr. Renováltunk parókiát, építettünk gyülekezeti házat, befejeztünk egy olyan templomot, ami már hetven éve várt erre. Ez időben kértek fel a holland testvérek, hogy vegyek részt a kárpátaljai misszióban, így három esztendőn keresztül Kárpátaljára jártam ki, Tivadarfalván a holland missziós teológián tanítottam.

■ *Lehet hallani, hogy arra, Kelet-Magyarországon a kisebb falvakban a gyülekezetek kiöregsznek, majd lassacskán meg is szűnnek. Hernádkakon ez nem így volt?*

■ A mostani állapotot nem ismerem, hiszen lassan tíz éve eljöttünk onnét, de akkor az egy nagyon barátságos közösség volt. Kicsi, de nagyon lelkes ifjúsággal. Sok kalandot éltünk át, számos kirándulást szerveztünk a környéken és a határon túlra, Erdélybe, Kárpátaljára. Persze hozzá kell tenni, hogy Miskolc közelsége sokat segített, nem egy kiöregedő gyülekezet voltunk. Ennek ellenére a gyülekezet lélekszáma nem növekedett, inkább lassan fogyott a demográfiai folyamatoknak megfelelően. A faluban a kisebbségi többségi szerepe erősödött, viszont őket nagyon nehéz volt integrálni a gyülekezetbe. Néhány családot sikerült, őket befogadta a gyülekezet, szerettek odajárni, a gyerekek is otthon érezték magukat, aktív részesei voltak a táborozásoknak, közös programoknak. A legnagyobb élményem a belegrádi gyülekezet volt. Egy település volt Hernádkakkal, csak a Hernád túloldalán feküdt. Összesen 102 lakosa volt, kiöregedő része a településnek, de a hétvégéket az unokák mindig a nagyiknál töltötték, és együtt jöttek az istentiszteletre. Az alkalmakat az önkormányzattól bérelt, a csobánkai imaházhoz hasonló épületben tartottuk. Ezeknek az istentiszteleteknek a hangulata nagyon közvetlen, családias volt, mintha a szüleim, nagyszüleim, gyerekeim lettek volna. Sokakat gyerekkorom óta ismerem, és a megmaradt kapcsolat még melegebbé, szeretőbbé tette a közösséget. Olyanok voltunk, mint egy nagy család.

■ Akkor gondolom még nehezebb lehetett az elválás, amikor meghívták Vereseyházra lelképásztornak.

■ Nem volt egyszerű eljönni onnét. Nem igazán szokták elhinni, de amíg meg nem kerestek Vereseyházról, nekem fogalmam sem volt, hogy hol van. Körülbelül a Z'Zi Labor és az asszonykórus szintjéig ismertem az egészet, semmi mást nem tudtam róla. Igazából nem vettük komolyan a megkeresést, mert miután eljöttek és meghallgattak, hónapokig nem történt semmi. A gyülekezet is teljesen nyugodt volt, hiszen korábban is voltak ott már mások is, aztán el is mentek. De a vereseyháziak komolyan gondolták, és nem tágtítottak. Én voltam azt hiszem a tizedik lelkész, akit meghallgattak, és végül én kaptam meghívást a szolgálatra. Fónagy esperes úr felhívott, hogy a vereseyháziak mást nem fognak gyülekezeti szolgálatra meghívni, csak engem. Így kerültünk ide 2006-ban. Feleségem, aki tanítónő, az itteni iskolában kapott állást, a gyermekeink közül pedig a legnagyobb itt kezdte az iskolát. Ők hárman vannak: Anna, Áron, Sára.

■ A két gyülekezet között elég jelentős a különbség mind a méretüket, mind az összetételüket tekintve. Más feladatokkal, problémákkal kellett szembenéznie. Mennyi idő alatt sikerült beilleszkedni, beleállni a szolgálatba?

■ Nem egyszerű a történet, mert én úgy gondoltam, hogy átlagos gyülekezeti lelkésznek jöttem Vereseyházra. Néhány nap elteltével azonban nyilvánvalóvá vált, hogy ez nem fog menni. Egy rendkívül áldatlan állapotba érkeztünk ide, hiszen már több mint egy éve nem volt lelkésze a gyülekezetnek, és igazából az elődöm se jó szívvel távozott onnan. Nagy feszültségek és indulatok jellemezték abban az időben a gyülekezetet, és nem túl sok bizalom fogadott bennünket. Az egyházközösség tulajdonában a város központjában volt egy hatalmas terület a templom

körül, és évek óta húzódtott a harc, hogy mi legyen ezzel a területtel. Még egy hete sem voltunk ott, amikor megkeresett bennünket a város polgármestere, hogy mi lesz itt a templom melletti területtel. Korábban az önkormányzat ott a városi iskolától a bevásárlóközpontig már mindent akart építeni. Amikor felvettem a református iskola építésének az ötletét, a polgármester úr azonnal melléállt az ügynek, és a támogatásáról biztosított. Így tulajdonképpen alig pár hónapja voltunk ott, amikor elindult az iskola.

■ Akkor elég hamar belecsöppent a dolgok sűrűjébe.

■ Igen, keresztül kellett menni a megyei, a kerületi procedúrákon, aztán az országos ügyeken át a különböző engedélyek megszerzéséig, és végül 2007. szeptemberében elindult az iskola első évfolyama két osztállyal, negyvenhárom gyerekkel. Ez aztán át is rajzolta a nyugodalmatlan lelkészi szolgálatról alkotott képemet, mert ez az iskola – mivel semmiféle épületünk nem volt hozzá – csak úgy indulhatott el, hogy ha mi kiköltöztünk a parókia albjelbe, a parókia pedig átalakult iskolává. Öt esztendőn keresztül albjelről albjelre költöztünk, míg végül elkészült az új parókia. Közben épült az iskola: első évben még két tantermet, aztán egy emeletet építettünk a régi épülethez. Aztán az önkormányzat hathatós segítségével elkészült az új iskola, ami idén szeptemberben újabb négy tanteremmel bővült. Most van az első végzős osztályunk, az első nyolcadikosaink. Ez alatt a nyolc év alatt az iskola tanulóinak száma megtízszereződött, jelenleg 425 körül van. Egy tornateremre nagy szükségünk lenne még, és néhány tanteremre úgyszintén. Vannak elvárások az önkormányzat részéről is, de majd az Úristen megmutatja, merre van a mi utunk.

■ Az iskola megindítása és működtetése rengeteg munkát, időt és energiát igényel-

A vereseyházi református iskola

FUKK LÓRÁNT HETVENSZER HÉTSZER IS

Mottó:

„Akkor Péter odament hozzá,
és ezt kérdezte tőle:

»Uram, hányszor vétkezhet ellenem az én atyámfia úgy, hogy én megbocsássak neki?

Még hétszer is?» Jézus így válaszolt:

»Nem azt mondom neked, hogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is.«”
(Mt 18,21-22)

Legnagyobb görcs a lélek bugyrain.
Kemény csomó, mit kard se vághat át.
Szívünkbe markoló, jeges félelem:
elnyerni egymás bocsánatát.

Milyen más lelket összetörni
szavakkal, tettekkel, ami tép, hasít,
s nyomai mélyen az idővel
még mindig őrzik régi kínjaink.

Mást kérni alázat.
Tiltakozik a büszkeség,

de ha tőlünk kérik
lelkünk kemény, mint az antarktisi jég.

Sérelmeink a mélybe nyúlnak.
Oly nehéz róluk bármit mondani.
Ó, mondd, Uram – lelkünkbe nézve
tudunk-e bármit is megbocsátani?

Hányszor bocsássak meg, ha vétkeznek?
Az egy is sok nekünk.

Hétnél többet elképzelni is nehéz.
Hát nem elég ennyi, Mesterünk?

Te hetvenszer hétszer is megbocsátasz.
Még ott is, fenn szent kereszteden.
Szavad a gyűlölet malmát zúzza széjjel:
Elég legyen!

Békét csak igaz bocsánat hozhat;
olyan, amelyben nincsen érdek.
Segíts, hogy tudjunk megbocsátani
annyiszor, ahányszor kéred.

Vereseyház, 2007

hetett nemcsak Öntől, hanem a gyülekezettől is. Hogyan fogadta a közösség ezt a hatalmas feladatot? Nem érezték ezt felesleges tehernek?

■ Döbbenetes volt a gyülekezet reakciója. Vereseyházon ugyanis nagyon régóta van református iskola. Azt tudjuk, hogy 1631-ben már volt református iskolája, de 1718-ban ezt az iskolát bezárták. Mivel ez a terület a váci püspökséghez tartozott, földesúri jogon nemcsak az iskolát, de a gyülekezetet is betiltották. 1784-ben a türelmi rendeletnek köszönhetően újraindulhatott a gyülekezet, és 1786-ban már ismét volt iskolája, ami egészen 1948-ig működött. Amikor felvetődött a református iskola gondolata, a gyülekezet idősebbjei azonnal ugrottak, hogy ők még jártak abba a régi iskolába. És felsorakoztak mellette. Az volt az érdekes, hogy az előző években nem volt olyan gyűlés, ahol bármilyen egyetértés született volna, de ahogy az iskolát elkezdték, gyakorlatilag egyhangú határozatok születtek, mert annyira akarták és szerették az emberek ezt az iskolát. Valahol ez a vágy ott élt a lelkükben, csak testet kellett neki öltetni.

És az volt az érdekes, hogy nem csak a gyülekezet, a város állt az ügy mellé, hanem a szomszédos felekezetek is. Nagyon komoly támogatást kaptunk a történelmi egyházaktól. Mivel a városban nincs más egyházi iskola, ők is úgy tekintenek az iskolánkra, mintha kicsit a sajátjuk is lenne. A diákjaink kétharmada református, harminc százaléka római katolikus, a többi evangélikus, baptista és más kiségyházakból jár hozzánk. Az összes környező településről van diákunk, nagyon jó híre van az iskolánknak. Az Úristen ezen az iskolán keresztül nagyon megáldotta a gyülekezetünket. Hála Neki, a templomunk megtelt, pedig nem kicsi templomról van szó. A gyermekek jó része beleerősödött a gyülekezetbe, a szülők közül sokan felnőtt fejjel konfirmáltak és lettek tagjai a közösségnek. Erős, fiatal közösség épült, a templomba járók átlagéletkora negyven év körül van.

■ *A gyülekezet lélekszáma viszonylag rövid idő alatt növekedett meg. Az új tagok megjelenése vajon okozott-e feszültséget az idősebb, régebbi gyülekezeti tagok számára, vagy inkább befogadóak voltak?*

■ Az első évben ennek a feszültségnek még voltak jelei, de a második évtől és az első felnőtt konfirmációtól kezdve viszont ez alapjaiban megváltozott. A régiiek elkezdtek büszkékké lenni az újakra, elkezdtek őket maguk mellé állítani, a magukénak érezni. Örömmel befogadták őket, és a fiatalok nagyon sok szolgálatot átvettek, részben tehermentesítve a régiiket. Az évek folyamán a gyülekezetünk részben kicserélődött, sok idős testvérünkötől búcsút kellett vennünk, és ha nincs az iskola, és ez a „vérfrisítés” nem történik, akkor bizony az ő helyük ma üresen állna. Viszont az Úrnak hála, itt vannak. Idén lesz az első olyan konfirmandus csoportunk, akik itt kezdtek az iskolában és most fognak konfirmálni. Évente olyan 8-10 gyermek szokott konfirmálni, ez a csoport viszont harmincöt fő lesz és reménységünk van, hogy ez a létszám a következő években is megmarad. Összeérték egy komoly ifjúsági csapatot, akikkel évek óta komoly lelki táborozásokat tudunk tartani. Ezek az egy hetes táborok nemcsak nyári kalandok, hanem olyan mély lelki élmények is, amelyekből kiütközik, hogy ezek a fiatalok másképpen élik meg Istennel és az egymással való kapcsolatot, mint azok, akik úgy-mond gyorstalpalón beugranak hittanra két különóra között. Az iskola indulásakor egy elvárás fogalmaztunk meg, hogy olyan szülőkkel szeretnénk együtt dolgozni, akik nemcsak a gyerekeket teszik be az ajtón, hanem maguk is élnek, gyakorolják a hitüket. Természetesen gyakorolja a maga gyülekezetében, felekezetében, de ne járjon olyan gyermek hozzánk, aki ezen a hálón kívül van. Ezt igyekszünk követni a más gyülekezetekkel, felekezetekkel való kapcsolatban. Persze ez nem minden esetben van így, de törekszünk rá, hogy így legyen.

■ *Az evangelizáció alkalmával tapasztalhattuk, hogy a versek nagyon fontos részeit az Ön szolgálatának, de gondolom az életének is. Ezt a feltételezést erősíti, hogy az*

interneten olvasgatva az Ön versére találtam és úgy tudom több verseskötete is megjelent.

■ Ez egy ajándék, amit az Úristentől kaptam. Mondhatom, hogy amióta írni tudok jellemző rám a versírás. Középiszkolában, majd az egyetemi éveim alatt is írtam verseket, majd itt Veresegyházán gyülekezeti gondozásban kiadtuk két verseskötetemet. Azóta is keletkeztek újabb versek, amik

megjelenhetnek. Sok gyülekezetben olvassák, használják őket. Ha a verseimet végignézzük, akkor látható, hogy azokat az élményeimet szoktam leírni, amikor az Igén, vagy az élet dolgain keresztül megérint az Isten. Persze ifjabb korban írtam más témájú verseket is, de mostanában ezek azok a témák, amik megragadnak. Úgy gondolom ennek az az oka, ahogy az ember kicsit öregszik, megérik, azt próbálja megragadni, szem előtt tartani, ami igazán fontos.

■ *Adventhez közeledve egy gondolatot, üzenetet szeretnék kérni az „Áldás, békesség!” olvasóinak.*

■ Ezt versben adnám át:

ADVENT

Meggyújtott gyertyák, villogó lámpák,
üres szívek a Megváltót várják.
Fellobban a láng és mássá lesz minden,
ha szívedben ott lakik Isten,
ki egy Fiát érted küldte földre,
hogy általa benézz az igaz tükörbe,
s meglásd: a bűnt, mi terhel
nem veheted le, csak a kegyelemmel.

Egy kicsi gyertya – nem asztalon,
de szívedben.

Egy kicsi gyertya – s látható lesz minden.
S már kettő, ha másikat gyújt meg a láng,
egyre fényesebb lesz a belső szobád.
Hárommal kintre is látszik a fény.
Négygel másoknak is éled a remény.
Gyűjtsd hát meg mindet – ha örömmel
tenned,
szíved hajlékában ott lesz a Vendég,
s már nem kell több gyertya, nem kell
több rigmus:
életed egén ott ragyog a Krisztus.

Kerekes Balázs

**ORBÁN LÁSZLÓ
KIRÁLYI MENYEGZŐ**

Boldogok, kik itt ezen a földön élnek,
Kik részesei mennyei ígéretnak,
Ézért életüket nem élik hiába,
Mert hivatalosak a szent vacsorára.

Ezt a nagy vacsorát aki meghirdette,
Vére pecsétjével írásba fektette,
Hogy aki csak él és hisz Isten szavának,
Legyen vendége e dicső vacsorának.

Szentlélek Úr Isten, légy a segítségem,
Hogy a menyegzőben legyen helyem nékem,
Mert én nem bízhatok saját érdemben,
Csak az értem állott drága keresztvedben.

De addig, míg itt futjuk e földi pályát,
Meg kell harcolni a hitnek nemes harcát.
Így élő reménységben élünk már itt lent,
Mert aki győz, az örökségül nyer mindent.

Testvérek, csak menjünk az úton előre,
Melyen a Mester járt földi életében!
S ha majd végére érünk megtett utunknak,
Vacsorához az angyalok ajtót nyitnak.

Budakalász, 2014. május 25.

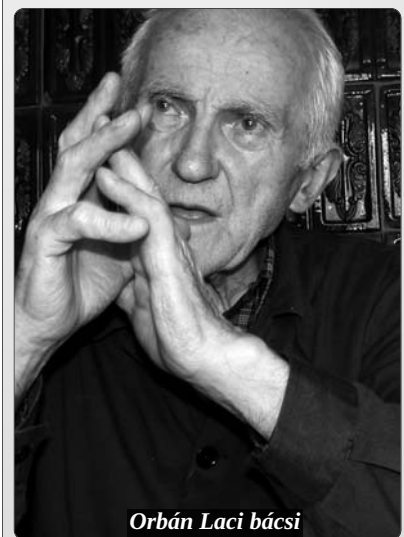
AMIKOR LEHAJOLSZ

Amikor kegyelmeddel lehajolsz hozzám,
Kezd lassan derülni szomorodott arcám.
Ilyenkor tűnődök, s gondolkozok azon,
Mi vigasztalná szívem, mely fáradt nagyon.

A lelkembe világít tűzfényes arcod,
S csapongó szívemet alázatban tartod,
És míg várok Reád, nap mint nap, epedve,
Hajnalcsillag fénye hull az életembe.

Gerjeszd fel hát, Uram, eltiukadt lelkemet,
Várakozásomra hozz biztató jelet.
Add ígéret számba, és ez elég nékem,
Mert „szeretlek, Uram, ó én erősségem”.

Budakalász, 2002. október 6.

Orbán Laci bácsi

A MEGTALÁLÁS ÖRÖME VENDÉGÜNK VOLT A VERŐCEI GYŰLEKEZET 2014. október 26.

Régi hagyományt felelevenítve testvérgyülekezeti látogatásra érkezett hozzánk a verőcei református gyülekezet. A pomázi templomban Nyilas Zoltán tiszteletes úr köszöntötte Márkus Gábor lelkipásztort, kedves feleségét, és minden verőcei testvérünket. Elmondta, hogy régi barátság ez a két gyülekezet között. Voltak ennek aktívabb, intenzívebb szakaszai is, és voltak ritkább találkozásaink, de ez alkalommal is nagy szeretettel és tisztelettel fogadjuk testvéreink látogatását, mert nemcsak akkor jó együtt lenni, ha örülhetünk a másik örömének, mint legutóbb, a verőcei templom belső megújulását közösen ünnepeelve, hanem amikor Isten olyan perceket ad, amelyek csak úgy vannak, örömeinkre és hálaadásra.

A 457. dicséret eléneklése és imádság után Márkus Gábor igeszolgálatát hallhattuk a Lukács 15,7 verse alapján: „*Mondom nektek, hogy ugyanígy nagyobb öröm lesz a mennyben egyetlen megtért bűnösön, mint kilencvenkilenc igaz miatt, akinek nincs szüksége megtérésre.*”

Bevezetőjében arról szólt a lelkipásztor, hogy a keresztyén hívó embert egyfajta tudatos örömszerzés jellemzi, szeretnének örömet szerezni minél több embernek. Ez az igevers azonban arra hívja fel a figyelmünket – ami talán első hallásra hihetetlennek tűnik –, hogy nemcsak embertársainknak, hanem még Isten országában, a mennyországban is szerethetünk örömet.

Jézus a példázat szerint bűnösöket fogad magához, melyen sokan megbotránkoznak. Jézus küldetése, hogy megkeresse és megtérésre készítse a bűnös embert a pusztta jelenlétével, magatartásával, a szeretetével. Ezért mondja azt, hogy ha egy is elveszik a nyájból, addig megy az egy elveszett után, amíg meg nem találja. Ha pedig megtalálta, felveszi a vállára, örömeiben hazaviszi, és együtt örül a társaival, ismerőseivel, mindazokkal, akikkel egy közösségben él. A mennyben is egy megtért bűnösön nagyobb öröm lesz, mint kilencvenkilenc igazon, ami nem azt jelenti,

hogy a kilencvenkilenc igaznak nem lesz öröme, hiszen azok mind ott vannak már az élet mellett, de az az egy megtért a halálból, a pusztulásból fordul oda Krisztushoz, az élet felé.

Márkus Gábor lelkipásztor

A világ legnagyobb elveszettsége, ha valaki Jézus számára veszett el – folytatta Márkus Gábor. Olyan megrendítő dolog, hogy az Isten számára egy elveszett, egy kidobott, a társadalomból kivetett, megalázott ember fontosabb lehet, mint mi, akik a templomba járunk. Mert azt szeretné, ha megtaláltá volna az az ember. Az emberi örömmel szemben ott van a mennyi öröm: a jó pásztor a vállára veszi a jószágot és örül. Ez gyülekezeti kontextusban azt jelenti, hogy ha valaki megtalálja Krisztust, akkor jellepeken Krisztus a vállára veszi a megtért, megtalált embert és örül neki. Ez a mennyi öröm természete: az egy megtértnek jobban örülnek, mint a kilenc-

venkilenc igaznak. Amikor a gyülekezetbe is beárad ez a mennyi öröm, akkor mi is részesei lehetünk Istennek az egy megtért ember feletti örömeink.

És hogy hogyan tudok örömet okozni én a mennyben? Amikor például imádkozom a gyermekemért, az unokámért, vagy a különféle elveszettekért. Ebben a világban rengeteg elveszett ember van, akik még a templom körül sem járnak. Ezek között az emberek között nekünk van keresnivalónk, vannak a szolgálatunknak lehetőségei, akár imádkozunk értük, akár megszólítjuk vagy hívogatjuk őket, akár sajátos közösségeit indítunk számukra.

A legfontosabb azt látnom, hogy soha nincs elveszett imádság. Megélhetem adott esetben, hogy a mennyországnak okoztam örömet azzal, ha valaki megtért, melyhez nekem is közöm van, mert én is sokat imádkoztam azért a testvéremért, hogy megtérjen. Az örömszerzéseink listáját egészítsük ki azzal, hogy a mennyországban is szeretnék minél több örömet okozni! Egy szemléletes példával érzékeltette ezt a lelkipásztor: „Képzeld el a mennyországot, hogy tele van egy nagy úszómedence csupa csupa szeretettel, és ha valaki megtér és beleugrik, kifröccsen egy kis szeretet énrám, az én szívemre, az én lelkemre, és a könnyem fog kijönni örömben, hogy egy elveszett életből megtalált élet lett. Ez az ajándék is az Istentől jön. Amikor az Isten megajándékozza az imádságunkat azzal, hogy meghallgatja, átélem, hogy a mennyben szereztem örömet.”

Befejezésül Márkus Gábor tiszteletes úr mindenkinek azt kívánta, hogy tapasztalja meg ezt, és tegyünk bizonyosságot arról, hogy az Ur Jézus milyen sok örömmel ajándékoz meg bennünket nap mint nap. Tanuljunk örömet szerezni a mennyországban!

Az igehirdetést és az imádságot követően gyülekezeteink a 264. dicséret 1-2. versszakait énekelték el. Nyilas Zoltán tiszteletes úr megköszönve az igehirdetői szolgálatot a gyülekezeti házba invitálta a verőcei testvéreket, ahol megtért sztalok várták vendégeinket. P.A.

Kinga és Sándor

Az esküvő a nyárádkarácsoni templomban

HÍREK NYÁRÁDKARÁCSONBÓL

„...aki a kősziklára építette az ő házát.” (Mt.ev. 7,24/b)

ALAPOS ALAPOZÁS

Július egyik forró délutánján, hat óra körül Dániel lepkéket kergetett a diófánk alatt, Kristóf tipegve-topogva szedegette az idejekorán leesett diókat. Sándor beszélgetve velem le nem vette szemét fiairól. Az asszonyok bent voltak a parókián, s ott társalogtak. A Nagy család eljött, hogy bejelentse Kristóf keresztelőjét. Öt éves fivére már anyaszentegyházunk megkeresztelt tagja.

Kristófkát a szülei

Az évtizedekkel ez előtt elkezdődött történetnek 2000-ben lettünk mi is a szemtanúi, szereplői. Azóta szolgálók a nyárádkarácsoni gyülekezetben. Villa Kinga és Nagy Sándor középiskolás diákok eljöttek a meghirdetett ifjúsági bibliaóra, ahol szemmel láthatólag jól érezték magukat. Kiderült, hogy a jó értesen túl, létfontosságú számukra a közösség, mint Krisztus teste és az Ige, mely testté lett egykor. A Bibliájuk nem porosodott, otthon is lapozgatták, s a templomba, istentiszteletre is elhozták.

Felejthetetlen élmény volt számunkra a 2001. júliusában tartott ifjúsági hét. A pomázi ifjak kezdeményezésére szerveztük meg ezt az alkalmat. A pomáziak ittlétük alatt szolgáltak, zenéltek, énekeket tanítottak, közösségépítő játékokat vezettek le, kirándultak. Naponta negyven fiatal gyűlt össze a környékbeli falvakból, s jelen volt Kinga és Sándor is. Alapoztak.

2007. júliusában, hosszú udvarlás és befejezett tanulmányok után eljött a várva várt pillanat: Kinga menyasszony lett, a Sándor menyasszonyja. Ott álltak az Úr házában Isten áldását kérve házasságkötésükre. Mindenki boldog volt, de a történetnek nincsen vége, s nem is lesz, mert egyértelműen ráálltak az örökkévaló alapra – Jézus Krisztusra.

Immár ifj. Nagy Sándorné, Villa Kinga, a karácsonyfalvi gyógyszertárban dolgozik,

férje pedig bejár Marosvásárhelyre, s mint informatikus keresi a kenyeret. Nagy örömmükre itthon maradtak. Itt fogadták az első, majd a második gyermekáldást. Hét év házasság után hűségese segítő-társai egymásnak. Bölcs emberek, akik kősziklára építenek. Fiaik számára is alaposan alapoznak. Kristóft 2014. augusztus 3-án kereszteltük meg. Jelen volt Dániel, Péter, Johanna és a szentek közössége is.

Bizony fontos az alap, legyen az épületé, életé. A parókiánk nemsokára hetven esztendő lesz. Pár éve megroggyant. Először kisebb repedések jelentek meg rajta, majd rohamosan romlott az állapota. Három évvel ezelőtt aláastunk és kiderült, hogy a hatalmas tetőszerkezetű épület alapja alig hetven cm téglá és húsz cm beton. Részben aláfalaztuk. Idén nyáron a nappali szobában nyílászárókat cseréltünk, mert annyira megsüllyedt az egyik sarok, hogy az ablakokat már nem lehetett kinyitni, megtakarítani. Kijavítottuk, festettük a szobát. Egy ideig rendben lesz.

Hetven-nyolcvan év egy emberöltő, s van aki élete utolsó éveit öregotthonban tölti el. Ha nincs jó alapja életének, nehezen viseli ezt az állapotot. Ezen próbálunk enyhíteni mi, református egyháztagok, gyülekezetek. Az egyházmegyei nőszövetség szervezésében hetente meglátogatjuk a marosvásárhelyi állami öregotthont a beosztott gyülekezetek képviselői. Ránk augusztusban került sor, egy csütörtöki délutánon. Két órákor kezdődött a bibliaóra,

amin részt vettek az otthon lakói, magyarok, románok, felekezetre való tekintet nélkül. Először magyar, majd utána román nyelven hangzott az igemagyarázat. Az alkalom után az asszonyok süteményt osztogattak a jelenlévőknek és a fekvő betegeknek.

Advent küszöbén állva készülődünk a Karácsonyra. Az utolsó vallásórán elénekeltek az ismert karácsonyi dalokat, a Mennyből az angyalt és az A kis Jézus megszületett, örvendjünk kezdetű éneket, s utána kértem a gyerekeket, mit énekeljünk még? Alpár a himnuszt kérte – a székely himnuszt: Maroknyi székely porlik, mint a szikla... Valóban fogyunk. Az idén kisgyerekként csak Kristóft állíthattuk a KŐSZIKLÁRA, azzal a reménységgel, hogy ott is marad, s nemsokára Ő is énekl: „A bölcs a házát kőre építi, a bölcs a házát kőre építi...”

A közelgő ünnepek alkalmából kívánjuk a kedves pomázi testvéreinknek, hogy életük alapja ezután is legyen az ÉLŐ KŐSZIKLA, A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS.

„Építsd hát házad Jézus Krisztusra, Építsd hát házad Jézus Krisztusra, Építsd hát házad Jézus Krisztusra, S akkor áldás árad rád!”

Szép Karácsonyt, Áldásokban Gazdag Új Esztendőt Kívánunk innen, Karácsonyfalváról!

Labancz Gyula lelkipásztor

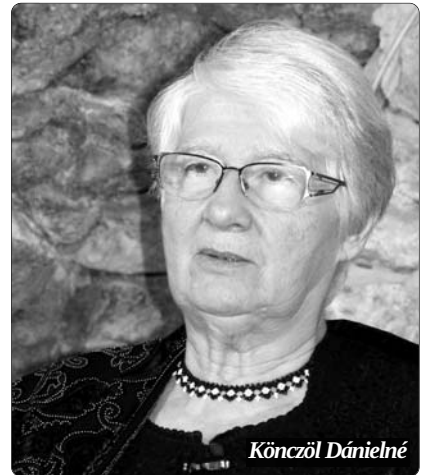

Keresztelő

„AMIM CSAK VAN!”

SZÍV-KÖZELBEN: KÖNCZÖL DÁNIELNÉ

Könczöl Dánielné

A „SZÍV-KÖZELBEN Pomázon” beszélgető műsor sorozat novemberi vendége gyülekezetünk tagja, újságunk állandó szerzője, KÖNCZÖL DÁNIELNÉ helytörténész volt. Eszter néni a Szent István Király Plébánia Keresztény pinceklubjában mesélt életéről és arról a szenvedélyes szeretetéről, ami Pomázhoz fűzi, kutatva történetét, hagyományait, lakóinak egykori életét. A beszélgetést Naszados József római katolikus költő, a plébánia kommunikációs vezetője készítette.

■ *Mi mindannyian életre vagyunk meghívva, de mit is jelent számunkra az, hogy élet? Vannak közöttünk olyanok, akik a jövővel foglalkoznak, vannak akik a jelennel, mások pedig a múltunkkal. Utóbbiak a történészek, helytörténészek. Mai vendégünk is a múlttal foglalkozó ember, akit szeretettel köszöntök. Tudna-e még mondani olyanokat, akik Pomáz helytörténetével foglalkoznak önön kívül?*

■ Olyat tudnék mondani, akik foglalkoztak, de mind elmentek már. Úgy látom, hogy most egyedül maradtam ezzel a témával, de azért él bennem a remény, hogy valahol a felszín alatt ott vannak azok, akik át fogják venni tőlem a stafétát. Hozzáteszem, tulajdonképpen mindenki foglalkozik helytörténettel, a mindennapok embere is, bár talán

észre sem veszi. Ha például valaki felidézi a nagymamája elbeszélését a múltból, vagy az utcán sétálva meglát bármilyen apróságot, ami valamilyen gondolatra indítja, akaratlanul is a településünk múltjával foglalkozóvá válik.

Akik ezeket összeszedik, rendszerbe foglalják, esetleg leírják, vagy adott esetben

beszélnek róla, ők a település kutatói. Az igazán nagyok közül Tóth Feri bácsit kell elsőként említeni, mert őt mindenki úgy ismeri, mint aki az egész életét a helytörténeti kutatásoknak szentelte. Ő Pomáz szülőtte volt, két éve halt meg, vaskos kötetek maradtak utána. Levéltári kutatásokat végzett, és annak eredményeit írta le teljes részletességgel. Demeter József református lelképásztor is levéltári kutatások alapján kezdte el Pomáz múltjának a felderítését, de ő sajnos idő előtt meghalt, és csak a törrökkorig jutott el, nem tudta befejezni kutatásait.

Engem meg szoktak kérdezni, hogy én hogy vagyok helytörténész Pomázon, ha egyszer nem is itt születtem? Én úgy gondolom, hogy lehetek. Számomra éppen azért érdekes Pomáz, mert egész más tájékról származom.

■ *Kezddük akkor talán onnan, hogy ki volt ez az Eszter, amikor megszületett?*

■ 1940-ben születtem egy jómódú családban, bár a jómód nem sokáig tartott. 1950-ig,

tehát tíz éves koromig egy Debrecen környéki tanyán éltem. Leszámítva egy esztendő, 1944 nyaratól 1945 nyaráig, mert édesapám – azért hogy nagyobb biztonságban tudjon bennünket az osztrab idején – édesanyámmal és két testvéremmel együtt felhozott minket Budapestre. A Déli pályaudvar fölött laktunk, ahol állandóan hullottak a bombák, de valahogy megkímélt bennünket az Úristen. Amikor az édesanyám látta, hogy ez nem túl biztonságos hely, '45 februárjában, egy-két nappal a németek kitörése előtt elvitt minket a Zugligeti útra egy rokonunkhoz. Megfogta a három gyermekéne a kezét, illetve engem, a legkisebbet szánkóra ültetett, felkötött a szánkóra egy doboz kekszet, az utolsó kis dobozkat, és elindultunk a Ráth György utcától. Ahogy már előrehaladtunk és visszafordulni már nem volt lehetőség, meglapultunk egy-egy kapualjban, mert bizony megtapasztaltuk, hogy az utánunk eresztett belövések végigkísérnek bennünket. De hajunk szála sem görbült. A szánkó és a keksz is elmaradt, de baj nélkül megérkeztünk Zugligetbe.

■ *Hol járt iskolába?*

■ Édesanyám tanítónő volt abban a tanyasi iskolában, amely pontosan olyan volt, amelyet az ópusztaszeri múzeumfaluban lehet ma látni, amelyben én elkezdtem a tanulmányaimat – öt éves koromban. Azért ilyen korán, mert én voltam a legkisebb, és nem volt, aki rám vigyázzon, de én ezt önként, lelkesen vállaltam. Édesapám megjött a háborúból, de súlyos betegen, két évet szanatóriumban kellett töltenie, így engem nem volt kire hagyni, és édesanyám magával vitt. Az iskolában – lévén egy tanyasi iskola – volt egy külön pad, a „lógósok padja”. A „lógós” mai értelemben azt jelenti, hogy „munkakerülő”, de ez akkor mást jelentett. Amikor a kicsikót már az anyja mellé kötik, de még nem húz, nos, annak a neve az, hogy „lógós”. Az iskolában több évfolyam tanult együtt, és volt egy külön pad, hát ezt a padot kezdtém én koptatni egy másik kislánnyal együtt, aki a következő esztendőben sajnos meghalt súlyos agyhártyagyulladásban. Így voltunk mi ketten Molnár Klárikával lógósok, majd úgy bekapcsolódtunk az első osztályos tan-

anyagba, hogy akkor már nem volt lehetséges, hogy ne kapjunk bizonyítványt.

Aztán jött a politika és feldúlta az életünket. Édesapám kuláklísta-ra került, és a kitelepítésnek egy finomabb formáját kellett átélnünk. 1950-ben édesanyámat elhelyezték egy alföldi mezővárosba, Hajdúböszörménybe, és hátrahagyva gyakorlatilag mindenünket, a családnak át kellett költöznie oda. Származási kategóriákat vezettek be, a legrosszabb kategória az osztályidegen volt, amit X-szel jelöltek. Ez az iskolai naplóban is ott volt mindenkinek a neve mellett: munkás, paraszt, vagy X-es. Ez is egy komoly nehézség volt az iskolai tanulmányaink szempontjából, mert a középfokú és a felsőfokú oktatás az X-es származásúak előtt el volt zárva. Így történt, hogy amikor a testvéreimmel együtt elértünk a középiskolai korhoz, az egyházi iskola lett a menedékünk. A nővérem és én a debreceni katolikus Svetics Gimnáziumba kerültünk, mert leánygimnázium csak ez volt, a debreceni református leánygimnáziumot előtte egy-két évvel államosították.

Esküvő Pasaréten
1972-ben

Vonattal jártunk be az iskolába. Reggel öt órakor keltünk, este hat órára érkeztünk haza. Édesanyámnak meghagyták a tanítói működés lehetőségét, ez volt a másik nagy isteni kegyelem, mert így volt megélhetése a családnak. Amikor enyhült a politikai helyzet, fölvettek az állami gimnáziumba bennünket, ott érettségiztünk. A felsőoktatás viszont el volt zárva előlünk. Én tizenhét éves koromban érettségiztem, és általában azt a választ kaptuk a továbbtanulási jelentkezésekre, hogy még nincs tizennyolc éves, de tudvalevő, hogy nem ez volt az alapvető ok.

■ És akkor mégis mit kezdett iskola helyett?

■ Végül is egy egészségügyi szakképesítést sikerült szereznem, és dolgoztam az egészségügyben. '56-ban a sorompó már felnyílt annyira, hogy a nővéreimet, aki kitűnő tanuló volt, fölvették az orvosi egyetemre, mindig oda vágyott. El is végezte az orvosi egyetemet a Jóistennek és saját szorgalmának köszönhetően. Majd 1963-ban, amikor az '56-os politikai foglyok nagy része is amnesztiát kapott és szabadult,

akkor a pártkongresszus úgy döntött, hogy az osztályidegen X-es származás kategóriát eltörlik. Meghírdették az új jelmondatot: aki nincs ellenünk, az velünk van; ekkor vált lehetővé számomra az egyetemi felvételi. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának biológia tanári szakára jelentkeztem, tekintve, hogy már volt egy egészségügyi szakképesítem, a másik szakom pedig a könyvtár szak volt, én igazából ahhoz vonzódtam. 1968-ban végeztem, és a nehézségek dacára a felsőfokú iskolai végzettséget is sikerült megszerezni.

■ Akkor már Pesten élt?

■ Akkor már Pesten éltem, de kollégiumban, mert a családom eléggé szétszóródott. '56-ban a bátyám elment – úgy mondom – világgá, mert Ausztráliában kötött ki. Az édesapám meghalt, a nővérem egyetemre került, én is dolgoztam már Debrecenben, tehát tulajdonképpen szétszóródott a család.

■ És hogy lett ebből Pomáz?

■ Amikor elvégeztem az egyetemet, akkor könyvtári vonalon helyezkedtem el. Az Orvosi Dokumentációs Központban dolgoztam. Férjemmel ott kötöttünk ismeretséget, ő a fővárosi János Kórháznak volt az orvosi szakkönyvtárosa. Miután összeházasodtunk, 1972-ben Pomázon telepedtünk le, itt egyszerűbb volt a lakáshoz jutás abból a kevéske pénzből, ami nekünk volt. '72-től 79-ig ingázó voltam én is, bejártam a könyvtárba dolgozni Budapestre. Majd édesanyám nagybetegen hozzánk költözött, és az már lehetetlenség volt, hogy őt egész napra egyedül hagyjuk, a gyerekeink is iskoláskorba kerültek, így átváltottam a pedagógusi pályára. Azért ott maradt az életemben a könyvtár is, mert az 1. számú Általános Iskolának (a Mátyás király Általános Iskola elődje) volt egy szép kis könyvgyűjteménye, amit Csata László tanító bácsi kezdett gyűjteni. Megbízta azzal, hogy foglalkozzak ezzel a kis gyűjteménnyel, így kezdtük el gyarapítani, aminek a vége aztán az lett, hogy egy félállásnyi munkaidőt a könyvtárban tudtam tölteni.

Az iskolában sokáig dolgoztam alsótagozatos gyerekek között, mint napközis nevelő, majd 84-ben – úgy mondom, hogy – meghívtak a községi tanácschoz művelődési ügyekkel foglalkozni, amit szívesen elvállaltam. Öt évet dolgoztam a tanácsházán, mint művelődési

ügyekkel, könyvtárral, iskolaügyekkel foglalkozó tisztviselő. Akkor már nem voltak olyan követelmények, hogy csak párttag tölthet ilyen funkciót. Párttag soha nem voltam, soha nem is kapacitáltak erre engem, viszont a

későbbi helytörténeti munkásságom szempontjából döntő volt ez az időszak.

1989-ben aztán visszamentem tanítani, mert megürült a biológia szakos tanári hely, és '95-ig tanítottam. Nyugdíjba mentem, és utána már csak könyvtárosként dolgoztam félállásban még tíz éven keresztül. 2005-ig voltam ilyen módon aktív.

■ Említette, hogy születtek közben gyerekeik is.

■ Igen, két gyermekünk született, egy fiú és egy leány. A leányunk folytatja a tanári pályát, vele együtt lakunk Pomázon, a fiúnk is a könyvekhez közel álló pályát választott, nyomdai fényképészettel kapcsolatos munkakörben dolgozik Budapesten.

■ No és akkor halljuk a nagy szerelmet!

■ Az igazság az, hogy a helytörténet, Pomáz múltja, Pomáz története az első pillanattól kezdve érdekelt engem, ahogy ide betettük a lábunkat. Az volt különleges a számomra, hogy fölszálltam a pillisszentkereszti buszra, de én ott magyar szót nem hallottam. Debrecenben születtem, Debrecen környékén éltem, ☞

A pomázi tantestület a '30-as években. A középső sor jobb szélén Csata László, a felső sor bal szélén Erdélyi Sándor

ott semmilyen más nyelvet nem hallott az ember, csak a magyart, ezért ez kezdetől fogva izgatta a fantáziámat.

A helytörténetben való igazi megindulásom akkor történt, amikor a községházán dolgoztam, és ez két személlyel köthető össze. Az egyik Csata tanító bácsi, akivel akkor kerültem ismeretségbe. Ő akkor már eléggé elesett állapotban volt, úgy 90 éves lehetett. Sokat beszélgettem vele, ami jól is esett neki, látva, hogy valaki törődik vele. Megtisztelt a bizalmával, és átadta nekem azt a kézírásos füzetkét, amelyben megírta a pomázi iskolák krónikáját. Átadta azzal, hogy cselekedjem vele belátásom szerint. Ezt nagyon szeretném hangsúlyozni, hogy a belátásomra bízta, mert aztán keringtek olyan hírek, hogy én ezt elloptam Laci bácsitól. Hát nem! Magát a füzetet visszakérte, ezért legépeltettem három példányban, egyet a nem sokkal azután megnyíló kis múzeumunkban hagytam, a másikat a községházának adtam, és egy példányt magamnál tartottam. Én ezt mindenkinek a rendelkezésére bocsátottam, akinek szakdolgozat íráshoz vagy más okból szüksége volt rá, de kiadvány nem készült belőle, noha szerettük volna.

Egyébként ez Pomáz XX. századi történetének egy nagyszerű összefoglalása. Ebben olvastam először, hogy a háború idején mi történt Pomázon, hogy volt az állami elemi iskola a két háború közötti időben az egyetlen, mindent átfogó művelődési intézménye Pomáznak, hogy színpad volt az iskolai tornateremben, ahol színházi előadásokat tartottak, ezeket mind-mind Csata Laci bácsi összegyűjtötte és leírta.

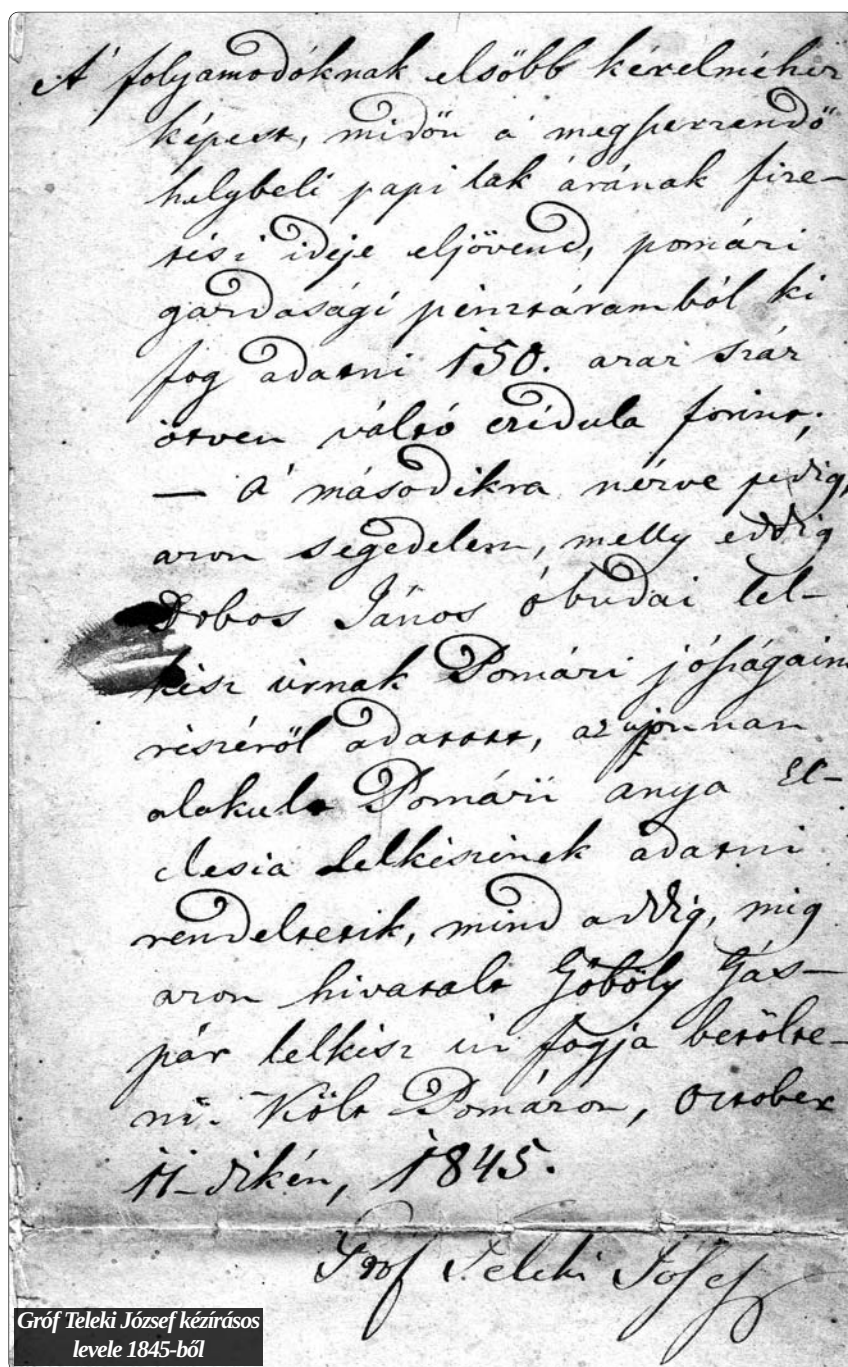
Itt jegyzem meg, hogy Csata Laci bácsi székegy ember volt, Gyergyócsomafalván született, aki az első világháborúban súlyos sebesülés vagy betegség után került haza. Tartalékos főhadnagyként szerelt le. Trianon után nem ment vissza Gyergyóba, hanem Magyarországon maradt. Benne az a szó, hogy HAZA, mindenhol nagy betűvel volt írva, azt hiszem, hogy róla ez mindent elmond. Valami hihetetlen sugárzó hazaszeretet volt benne. Pomázt pedig különösen nagyon szerette, mert előtte tanyán tanított a feleségével együtt egy kéttantermes iskolában, valahol itt a Duna-Tisza közén. Rendkívül nagy dolog volt a számára, hogy 1935-ben, amikor Pomázra helyezték, egy járási székhelyre került, ahol egy sokkal pezsgőbb szellemi élet volt, melyhez nagy ambícióval csatlakozott. Sashegyi Sándorral járt például az ásatásaira.

Van egy történet, ami az ő nevéhez fűződik, a leventék megmentése, amit nekem Tóth Ferenc mesélt el, mert hisz ő is ott volt a leventék között. Csata Laci bácsi levente-parancsnok volt, és '44 őszén, amikor az ágyúszó már idáig hallatszott, kirendelték a leventéket, ezeket a 16-18 éves gyerekeket. Volt egy katonatiszt parancsnokuk, aki kiadta a parancsot, hogy három napi hideg étellel, hátizsákkal felszerelve induljanak meg gyalog, és a tahitófalusi hídnál csatlakozzanak a hivatásos hadsereghez. Akkor már jártak a reptülők és folytak a bombázások. Odaérkezvén látták, hogy sehol a katonaság, sehol nincs senki. Akkor Laci bácsi azonnal visszafordította a társaságot, mondván, hogy itt nem fognak

várakozni, hanem akkor be a hegyekbe, hogy ne legyenek feltűnők, és ne a főközlekedési útvonalon menjenek. Vissza Pomázra! Valószínűleg ebben nem egyezett a véleménye a katonai parancsnokkal, de a lényeg, hogy valamennyi levente visszaérkezett, és azonnal értesítette a szülőket, hogy rejtsek el a fiatalokat, mert nem szabad, hogy a frontra kerüljenek. Én több szülőtől is hallottam, akik akkor szülőkorban voltak, hogy egyedül Csata Laci bácsinak volt köszönhető, hogy innen leventéket nem vittek el malenkij robotra, illetve nem estek áldozatul.

A másik, ami elindított a helytörténet irányába, egy napló volt. Egy kedves kolléganóm a tanácsolásán, Kósa Zsuzsi egy napon mutatott egy piszkos kis füzetecskét, ami tele volt vízfolttal és látszott, hogy egy nagyon régi dolog. Döbbenettel olvastam a címlapján, hogy

„1841”. Egy kisfiúnak, Mares Móric magántanulónak az iskolai naplója volt, amit a tanítója iskolai kötelességképpen íratott vele. Minden nap meg kellett írnia, amit az előző nap tanult, azzal kellett délelőtt kezdeni a munkát. Az L.P. szignóval jelzett tanítója, akit később Lukács Pálként lehetett megfejtetni, mindig beírta a maga észrevételeit és gyomlálgatta a hibákat ebben a naplóban. Ez azért volt rendkívül érdekes a számomra, mert tele volt személynevekkel, és kíváncsi lettem, hogy ki kicsoda azok közül, akik ebben a naplóban szerepelnek. A református egyházközség anyakönyve aztán tökéletesen megmutatta nekem. Razon írta ezt a naplót, „Juci néném” és „Gedeon bátyám” voltak emlegetve benne, és kiderült, hogy ennek a kisfiúnak a nővére volt a „Juci néném”. Tehát Mares Vencel gyermekeiről van szó, akit mi a református gyülekezet

Gróf Teleki József kézírásos levele 1845-ből

kurátoraként, a templom építésének intézőjeként, amúgy a Wattay, majd a Teleki család tisztartójaként ismerünk, tehát az ő legkisebb fiának a munkája volt ez a napló. 1841-ben íródott, benne volt a reformkor szelleme, abban amit olvasott, amit tanult a „bácsi”-ként emlegetett tanítójától. Ebből aztán megszületett egy könyv, mert a naplót kiadvánnyá szerkesztettem.

Kutatásaim során sok érdekességre akadtam. Például, hogy hol volt a „Honderű” nevű helység. Egyszer azt írta Mares Móric a füzetbe, hogy „édesanyámék Honderűre mentek, és este már vissza is tértek”. (Tehát itt volt a közelben.) Mint kiderült, Óbudát nevezték így az 1800-as évek első felében. Végül nem lett Honderű a neve, pedig *Széchenyiek* azt szerették volna.

Ez a két dolog indított el a pályámon. Így mondom, hogy a pályámon, mert ez volt a legkedvesebb foglalatosságom.

■ *Milyen forrásokhoz nyúlt kutatásai során?*

■ Tóth Feri bácsinak, Demeter József tiszteletes úrnak az írásait említeném elsősorban, de van több is. Az írott forrásoknak az a sajátossága, hogy mind levéltári kutatáson alapulnak. Ezek a levéltári adatok olyanok, mint az épületben a téglák, de az én meglátásom szerint kell hozzá habarcsként mindaz, ami a kollektív emlékezetből, az egyes személyek emlékezetéből felbukkan. Azzal lehet összerakni egy élő történetét.

Munkám során fontos emberekkel ismerkedtem meg, akiktől sok-sok információt kaptam. Egy párat megemlítenék, már csak azért is, mert már nincsenek köztünk. Említeném *Szilárdy Gyulát*, aki egy két lábán járó lexikon volt. Mindenről volt ismerete, ha pedig valamit nem tudott azonnal megmondani, akkor két nap múlva megállított, és azt mondta, hogy most már tudja, mert utánanézett. Elképesztő lexikális tudása volt. Sokat tanultam és hallottam – főleg a helyi szerbek szokásait illetően – *Nyári Károlyné Radulykától*, aki nagy lelkesedéssel csinálta azt a kis helytörténeti gyűjteményt, ami sajnos már jó ideje zárva van. Az ’56-os események feldolgozásához *Héder Gézának*, mint túlélő elítéltnak a tudásanyaga roppant fontos volt. Említhetem *Nemesné Marikát*, *Csere Lacit* és *Borszéki Marci* bácsit, akiktől szintén sok információt hallottam.

Az én levéltári kutatásaim elsősorban a református egyházközség levéltárára korlátozódtak, amelyben például felfedeztem *gróf Teleki Józsefnek*, az Akadémia első elnökének, pomázi földbirtokosnak a kézírását. Az írásban benne van az illető személy teljes személyisége. Nagyon megragadó volt számomra, ahogy a „d” betűket formálta. Biztos, hogy a kor divatja szerint, mert már máshol is láttam hasonlót, de nem hurkolta a „d” betűnek a szárát, hanem azt úgy fölkanyarította a szó fölé, mint egy kis emyót, kicsit meg is cirkalmazta. Ebből nekem az az érzésem támadt, hogy egy olyan személyiség volt, aki minden dologban a maximumra törekedett. Tudjuk, hogy kiváló történész volt, megírta a „Hunyadiak és kora” sokkötetes munkáját, és annak ellenére, hogy egy igazi földesúr volt, nagyon sok kötelesség is hárult rá. A legfőbb patrónusa volt a településnek.

■ *Olvastam egy cikkét, aminek az volt a címe, hogy „A 2013-as pomázi év margójára”. Ebben említi azt a tényt, hogy Pomáznak voltak olyan időszakai, amikor igen jelentős helynek*

számított. Mikor voltak ezek az időszakok?

■ A középkori Pomáz a történészek véleménye szerint – és én itt *Laszlovszky József*re hivatkoznék, akivel közös munkánk volt a 2001-ben megjelent „Pomáz” c. könyv, melynek ő volt a főszerkesztője – az uralkodói háromszögbe esett. Mit is jelent ez? Buda, Esztergom, Visegrád voltak az uralkodói székhelyek, és Pomáz mondhatni félúton volt. A korábbi időkben egyházi birtok volt, főleg szőlőtermő hely. A szőlőtermesztés ezen a helyen nagyon fontos jövedelemforrás volt, nem véletlen, hogy Máttyás király idejében is a budai polgárok szőlői voltak itt. Egyházi birtokként a dömösi prépostnak voltak itt a szőlői, majd amikor Nagy Lajos király idejében bizonyos birtokseréssel a Czikó család tulajdonába kerül, abban az időben alakul ki igazán az a középkori Pomáz település, aminek a helye a Kliszán van. Most már nyugodtan ki lehet jelteni, hogy a Kliszán van, mert amikor a honalapítási kápolna *Dúcz Laci* jóvoltából megépült ott, az akkori ásatások világosan megmutatták, hogy azon a helyen egy jobbágyfalu volt, a Luppa mauzóleum pedig a Nagy Lajos király korabeli gótikus templom szentélyére épült. Tehát az akkor egy nagyon fontos, lényeges hely volt, ugyanis a Czikó család olyan fontos embereket adott az uralkodó számára, mint *Czikó János* tárnokmestert például, aki a király kincstárnoka (pénzügyminisztere) volt. A középkori Pomáz fénykora tehát a Kliszához kapcsolódik, de aztán a törökök ezt teljesen tönkretette. A kliszai vár ásatásait Sashegyi Sándor közreműködésével végül is a második világháborút közvetlenül megelőzően elvégezték. Sok mindenre fény derült, ana is, hogy ez a gótikus templom egy kis egyhajós román templom bővítésével készült el, tehát a múltja egészen biztosan a szentistváni időkre megy vissza. Tehát olyan hely volt Pomáz, ahol a király a kíséretével nyugodtan megállhatott egy-egy pihenőre.

Később is földesúri székhely volt, itt élt gróf Teleki József a családjával, korábban a Wattayaknak volt itt a gazdasági központja, ez adta meg ennek a helynek a fontosságát. Az újkorban pedig akkor lett Pomáz jelentős hely, amikor járási székhely lett. Bár mostanra már megkopott az utcakép, de ahogy végignézzük a Beniczky utca házain, szemmel látható, hogy akkor nagyot fejlődött a település. Abban az időben kapott vilányvilágítást a település, úthálózatot építettek ki, tehát fontos hely volt 1898 és 1942 között is.

A mi időnkben is a kiugrás lehetőségeit kell keresnie minden településnek, amihez segítséget nyújthat a múlt ismerete, mert abból lehet építkezni. Közhelyszámba megy, hogy aki a múltat nem ismeri, az a jövőt sem érdemli, amihez hozzátehetjük, hogy aki a múltat nem ismeri, az a jelent sem tudja igazán értékelni és megbecsülni.

■ *Pomáz megbecsültségét hogy lehetne erősíteni az itt élők körében, hogy valóban kötődjenek ehhez a helyhez? Hogy ismerjék ennek a helynek a múltját, amiből lehet jövőt építeni.*

■ Ezt már a gyerekeknél el kell kezdeni. Mi a Pomáz Barátai Társaságban ezt úgy képzeltük, hogy legyen egy olyan hely, ahová a gyerekeket iskolai oktatás során el lehet vinni, ahol megismerhetik a településük történetét. Ezért is kellett létrehozni a múzeumot. Kaptunk a Nemzeti Múzeumtól a kliszai ásatás anyagából egy kiál-

ítási anyagot, a szentendrei Ferenczy Múzeumból római kori anyagot, a Nyáriék által összegyűjtött néprajzi anyagot, berendezésre került egy szerb nemzetiségi szoba és egy német nemzetiségi szoba. Mi ezt el is kezdtük, csináltuk is, a könyvtár helytörténeti vetélkedőket rendezett, tehát megbecsült téma kezdett lenni Pomáz múltja.

Sajnos a lehetőségeinket eleve korlátozta, hogy a múzeumnak nem volt vízesblokkja, és a műszaki állapota sem engedte meg, hogy ott nagyobb rendezvények legyenek megtartva, hogy nagyobb figyelem legyen körülötte. Most egy hihetetlen nagy terjeszkedésen ment át Pomáz, város lett, új lakónegyedeket nyitottak, nagyon sok a beköltöző, nagy szükség lett volna rá, hogy legyen valamilyen fajta állandó figyelemfelhívás, legyenek rendezvények. Ez valahogy kicsúszott alólunk. A Nemzeti Múzeum visszakergte a saját anyagát, mert nem volt nyitva a múzeum, a Ferenczy Múzeumnak is vissza kellett adnunk mindent, ha pedig egyszer újra raktárba kerülnek ezek a dolgok, akkor azokat még egyszer kibányászni nagyon nehéz.

Most azt mondom, hogy azt kell megbecsülni, ami van. Ha én ezeken a girbe-gurba utcákon járok, tudom, hogy ez is a régmúltnak egy darabja. Tóth Feri bácsi egy XVIII. századi, tehát az 1700-as évek elején francia hadmérnökök által készített katonai térképről kikutatta, hogy a római hadiút, ami Aquincumot a szentendrei római katonai táborral összekötötte, a Luppa utcán, a Bem József utcán és tovább Szentendre felé, azon az úton futott. Tehát azon az úton járunk ma is, mert az utaknak az a sajátossága, hogy ahol évszázadok során kitaposták, oda volt érdemes utat építeni. Ezek az utak előbb voltak, mint hogy a házak megépültek volna. A kastélyhoz feljövő utcák is ilyen girbe-gurba utcák. A városépítők ezt egy fontos szempontnak tekintették, nem akarták felszámolni, lebontani, vonalzóval kiegyenesíteni ezeket a görbe utcákat, ez az értékünk még megvan. Ezzel is lehetne valamit kezdeni, mert Pomáz egy roppant hangulatos hely lehetne, csak olyanná kellene tenni, hogy vonzereje legyen. A meglévő adottságaival tudná a település megmutatni magát. Mert ma nem tudja megmutatni magát. A kastély az egyetlen látványosságunk, de oda sem lehet időnként bemenni. Nincs egy múzeumunk, amelyben bemutatnánk, hogy milyen régi Pomáznak a története. Ma nagy tanácstalanságot érzek ebben a tekintetben.

■ *E helyről is felhívjuk az illetékesek figyelmét erre! Köszönöm, hogy a vendégünk volt.*

MEGEMLÉKEZÉS 2014. november 9.

Presbitériumunk november 9-én a református temetőben egykori lelkipásztoraink és presbiteraink halálának évfordulóira emlékezett. Elsőként az 50 éve elhunyt *Erdélyi Sándornak*, gyülekezetünk egykori kántorának és presbiterének sírját koszorúztuk meg halálának jubileuma alkalmából, majd a 200 évvel ezelőtt született és 150 évvel ezelőtt elhunyt *Göböl Gáspár* sírjánál emlékeztünk gyülekezetünk első önálló lelkipásztorára. Emléke előtt tisztelegtünk *S. Kováts Dániel* lelkipásztor halálának 100. évfordulója alkalmából, végül pedig meghajtottuk fejünket egykori főgondnokunk, a 130 éve elhunyt *Jordán István* sírja fölött. Nyugalmuk legyen csendes, szép emléküek áldott!

Erdélyi Sándor sírjának megkoszorúzása

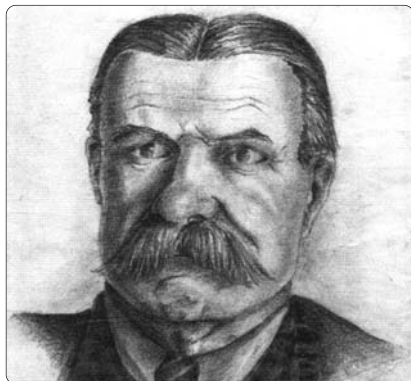
ÉVFORDULÓK

Az Erdélyi család több mint egy évszázados kántori szolgálata

Az Erdélyi család pomázi ágának *Erdélyi Károly* (1878-1954) volt az alapítója, aki Nagykőrösről érkezett református kántortanítónak. Sándor fiának (1915-1964) 1938-ban adta át a kántorságot, aki megszakításokkal (háború, hadifogság) szinte haláláig szolgálta a református gyülekezetet, bár megrokkant egészsége miatt az orgonakiséretet 1960-ban átadta testvérének, *Regius Lajosné Erdélyi Máriának* (1910-1986), aki 1986-ban bekövetkezett haláláig volt a gyülekezet kántora. 1987-től *Erdélyi Károly* unokái: *Erdélyi Sándor* (1949) és *Piroska* (1954) folytatják napjainkban is a nemes családi hagyományt.

Erdélyi Károly

Erdélyi Károly 1878. június 4-én született Nagykőrösön, és ott szerezte tanítói képesítését. 1903-ban érkezett Pomázra. A *Kuchenbauer* családnál lelt szállásra, ahol – a családi krónika szerint – a koszt-kvártély mellett asszonyra is talált. A *Kuchenbauer Mária*val kötött házasságból öt gyermek született, de csak három érte meg a felnőttkort. Először kántor és református hitoktató, majd tanító az állami elemi iskolában. Rövid ideig (1907-1908) igazgatóhelyettes, de az igazgatóságot nem vállalja, mert akkor le kellene mondania a kántorságról. Később mégis megbízzák átmeneti időre (1931-1932) az igazgatói teendővel.

Élete során tekintélyt és népszerűséget vívott ki magának. Számos közéleti tisztséget viselt: 1921-től tagja a Magyar Országos Védőerő Egyesületnek (MOVE), a Pomázi Járás Egészségügyi Egyesületnek számvizsgálója (1923), elnöke a „Falu” Országos Földműves Szövetkezet pomázi fiókjának (1925), póttagja a pomázi képviselő-testületnek stb. Tanítványai és az iskola krónikájának lejegyzője, *Csata László*, szeretettel emlékezik meg a „drága Döme” bácsiról. Idén hatvan éve, 1954-ben hunyt el Pomázon. 1966-ban posztumusz „Pomázért” kitüntetésben részesült.

Erdélyi Sándor

Erdélyi Sándor 1915. április 7-én született Pomázon (jövőre emlékezünk meg születésének századik évfordulójáról). Tanítói diplomáját a jászberényi tanítóképzőben szerezte, később matematika-fizika tanítására szakosodott. 1933-ban kezdte a tanítást a pomázi állami elemi iskolában. Mellette levante-főoktatóként tevékenykedett. A presbitérium jegyzőkönyvekben 1938-ban tűnik fel először az aláírása, mint jegyzőkönyvvezető. Ekkor kezdődött kántori szolgálata, melyet a háború és a hadifogság szakított meg. 1945-ben esett orosz hadifogságba, ahonnan három és fél év után szabadult. 1948-ban feleségül vette az erdélyi menekült családból származó *Istvánfi Piroskát*.

Három gyermekük született: Sándor és *Piroska* most is közöttünk szolgálnak, *Ildikót* (1953-1997), gyülekezetünk „mindenesét” korán magához szolgáltatta a Teremtő.

Erdélyi Sándor egészségét a nehéz idők hamar kikezdték. 1949-ben igazgatói megbízást kapott, de másfél év után 1950-ben – ideológiai alkalmatlanságra hivatkozva – felmentették. 1955-ben kisebb agyvérzésen esett át. 1960-tól az orgonálást testvérének, *Máriának* adta át.

Most ötven éve, 1964-ben halt meg. 1996-ban édesapjával együtt részesült posztumusz „Pomázért” kitüntetésben.

Könczöl Dánielné

DR. HEGEDŰS LORÁNT A JUBILEUM

A hálaadás isteni kiváltsága és parancsa 50. évforduló alkalmával magától értetődő zsoltáros ószövetségi, evangéliumi újszövetségi, református igei kegyességünk számára. Az ötvenes szám egyébként is bibliai értelemben teljességet juttat kifejezésre. Mi a tízes számrendszerben inkább a centenáriumokat ünnepeljük. 100 éves évfordulókra összpontosítunk, és különösen kiteljesedik a tízszer száz éves milléniumi évfordulóknak a jelentősége a világ és az egyháztörténelem rendjében is. Az ó- és újszövetségi Szentírás alapján azonban különös jelentősége van mindig az ötvenedik évfordulónak.

Talán sokan, bibliaolvasó és gyülekezeti istentiszteletet látogató testvéreink közül sem tudatosították még, hogy százéves, tízéves, ötszázéves jubileumról beszélni körülbelül ugyanolyan hamis dolog, minthogyha valaki a nyugat felé orientálódásról beszélne, nem venné tudomásul azt, hogy az *orientálódás* éppen a

keleti irány felismerését jelenti, amihez képest magától értetődően a többi irányt is meg tudjuk állapítani.

A jubileum csak ötven éves lehet, mivel az ószövetségi kürtzengés és kürtölés éve volt mindig a hétszer-hetedik év utáni esztendő, a „*júbál*” éve, amikor kürtölni kellett, elengedni az adósságokat, megbocsátani egymásnak, a földet parlagon hagyni azért, hogy megpihenjen és bőségesebben teremjen azok után, és a régi emberöltő lezárását követően az új emberöltő hajnalhasadása elkövetkezzék így az Isten népére. Ez manapság általában csak mondhatatlan összeomlások, vagy véres forradalmak után tud elkövetkezni a mi történelmi életmenetünk rendjében. A hétszer-hetedik esztendő utáni kürtölés éve: a jubileum.

(Részlet Dr. Hegedűs Lóránt:
A jubileum c. igehirdetéses kiadványból. – FUNDAMENTUM Evangéliumi Alapítvány, 1993)

RÉGI HISTÓRIÁK

PRESBITÉRIUMI DÖNTÉSEK 1920 – 1924

A templom tatarozásai: A mintegy 120.000.- koronára becsült költségű tatarozás szükségességét az esperesi látogatás is megerősíti 1920. augusztusában. A súlyos anyagi állapotát csaknem meghaladó” áldozat árán is megkezdik. A legfőbb célok: a tetőzet palával való befedése, a torony horganyzott bádoggal való borítása, a templom körbekerítése.

A költségek kalkulációjában nagy gondot jelent az árak és a bérek ingadozása. Pótadó kivetése válik szükségessé, melynek kalkulációjára ötfős bizottság alakul: *Erdélyi Károly, id. Kiss Sándor, Nagy Ferenc, Verebes János és Verebes Ferenc* presbiterek. Javaslatuk húsz évre szól, és az évi rendes – öt jövedelmi kategóriába sorolt – egyházadónak megduplázását jelenti. Ezt a javaslatot 1920. szeptemberében egyházközségi közgyűlés elé viszik, s azt az egyháztagok egyhangúlag megszavazzák. Azt akkor még senki nem sejtette, hogy a felpörgő infláció milyen terheket ró a társadalomra. *Gere András* építész 1920. decemberében bemutatja a tatarozási műleírást.

A jegyzőkönyvi adatokat összegezve, a fenti időszakban valósult meg a tetőzet megújítása, ám először a cserépfedés mellett döntöttek, mert a nagymarosi pala gyenge minőségűnek bizonyult. 1924-ben azonban bebizonyosodott, hogy a tetőcserepeket elhordja a szél, s a palával való fedés válik szükségessé. Esővíz-csatorna készült, s a világítás korszerűsítésére vásároltak két darab villany-részvényt, de csak a paplakba vezetik be a villanyt, a templomét későbbi, alkalmasabb időre halasztják. A kőműves munkákra Schieszl József ajánlatát, mint legolcsóbb ajánlatot fogadják el, melynek összege 13.000.- korona.

1923. augusztusára elkészül a templom kerítése, aminek legfőbb indoka a falopások megakadályozása volt.

Ez az időszak az inflációs nehézségek leküzdésével telik. Az egyházadó beszédére „kis-kurátori” állást hoznak létre, melyet *Pápay Sándor* tölt be. A bérleti díjakat

és mindenfajta járandóságot a búza piaci árához („bolettás búza”) kell igazítani, s 1923. decemberében felmerül, hogy az egyházadó is búzában legyen kivetve, de teljesíteni a búza piaci árára átszámítva pénzben kell. Ezt 1924-ben mérsékelik. (A pénzromlás mértékét jól mutatja, hogy a búza mázsánkénti ára 1921-ben 1.200.- korona, 1922-ben 2.900.- korona.)

	1923	1924
I. osztály	120 kg	100 kg
II. osztály	80 kg	60 kg
III. osztály	50 kg	40 kg
IV. osztály	25 kg	20 kg
V. osztály	12 kg	10 kg
VI. osztály	–	2 kg

1922. szeptemberében *Verebes György* gondnok húsz évi fáradozás után lemond tisztségéről, s közfelkiáltással *iff. Kiss Sándort* választják helyette.

1923. júniusában az első világháború áldozatainak emlékére állítandó „Hősök szobrát” 2.000.- korona hozzájárulással támogatják, s jegyzőkönyvben rögzítik azoknak az egyháztagoknak a névsorát, akik eltűntek vagy hősi halált haltak.

Az eltűntek és hősi halottak névsora kiegészítve a Pilishegyvidéki útmutató adataival *Tóth Ferenc* közlése alapján: Balogh János (eltűnt), Katona János (meghalt), Kis László (?), Kis Sándor (eltűnt), Kocsis Ferenc (eltűnt), Kovács András (meghalt), Makray Kálmán (meghalt), Molnár Mihály (?), Pápay István (meghalt), Sallay János (eltűnt), Sallay Lajos (meghalt), Tóth Mihály (meghalt), Verebes Ferenc (meghalt), Verebes György (eltűnt), Verebes Pál (eltűnt).

Kis László és Molnár Mihály neve nem szerepel *Tóth Ferenc* közlésében, talán mert később a fogságból hazatértek. A harctéren szerzett betegségben hunytak el, de *Tóth Ferenc* közlésében mint rokkantak nem szerepelnek: Madaras Imre, Mattyók Bence és Mattyók Kálmán.

Könczöl Dánielné

SOÓS LÁSZLÓ AZ ADÓS

Olyan boldog vagyok, mert már szabad vagyok.
Azt hittem, örökké börtönben maradok,
De jött a Megváltó, mindent kifizetett.
Sok adósságom volt; Ő mindent rendezett.

Adósok börtönében már nem sínylődök.
A tehetetlen rab szabadon előjött.
Hangzott az ítélet. Hangzott a felmentés:
Ne legyen szorongás, ne legyen rettegés!

Megszabadításod mind „elvégeztetett”.
Golgotának dombján sötétlik a kereszt:
„Habár reménytelennek látszott a sorsod,
Szeretetem győzött, nincs már adósságod.”

Én sokkal tartoztam, Ő mind elengedte.
Világ adóssait Ő mind megkereste.
Akinek sok volt, Ő sokat elengedett:
Reménytelen adósból szabad ember lett.

Olyan jó tudni, hogy nincsen adósságom.
Túl sok is volt nekem, de már nem tartozom.
Az én Uram ezzel úgy lekötelezett:
Azzal tartozom, hogy örömet szerezsek.

Mily drága üzenet: Nincsen adósságod.
Urad megváltotta a te szabadságod.
Kérlek, te is értsd meg e drága szöveget:
Van, ki szeret téged, nincsen adósságod.

SEBESTÉNY-JÁGER ORSOLYA

LACI BÁCSINAK ORSITÓL

Száz göröngyön át vitt az út tovább,
mint ki szárnyakat kapott,
messzi városokban hagyta
kedves, bölcs mosolyod.
Ódon templomok és könyvtárak között
szíved és az elméd fénybe öltözött.

Nehéz elhinnem még,
hogy e felhőktől roskatag ég
egykoron nem borul föléd.
Ha elmész, üres lesz az utca,
üres lesz a város,
kopott, néma, sáros.

Tudhatod mégis: nem éltél hiába,
mert letted szíved Isten asztalára.
Úgy lobbant Benned sok ősi zsolnár,
hogy töretlen hittel csak Róla szóltál.
Krisztushoz borulva, öntsd versbe szavad,
és maradj még, kérlek, sokáig maradj.

KONFIRMANDUSOK NÉVSORA

NAGYKÁTÉSONK
Fehérvári Ákos
Gesztai Kristóf
Hajdu Bálint
Katona Vivien
Kodolányi Maja Zulejka
Malárik Anett
Mátyás Hunor
Molnár Petra
Osváth Csanád
Szilágyi Barbara
Szucsics Adrienn
Szucsics Brigitta
Szucsics Nikolett
Zilahi Dorottya

KISKÁTÉSONK
Balogh Bence
Balogh Benedek
Czenter Eszter
Erdélyi Emese
Kiss Tamás
Kovács Bence
Lendvai Kristóf
Nyilas Zoltán
Ollé Dávid
Somogyi Gergő
Szabó Dániel
Tamás Barnabás
Uvardi Levente

EXHORTÁCIÓ 2014. október 26.

SZUPPLIKÁCIÓ 2014. november 16.

A Szentendrei Református Gimnáziumból idén a VI. B. osztály látogatott gyülekezetünkhöz. Az osztály *Kun Attiláné* osztályfőnök és *Körösmezei-Varga Zsuzsanna* tanárnő vezetésével szolgált az istentiszteletünkön a pomázi templomban.

IFJÚSÁGI CSENDES NAP 2014. november 16.

Azokért, akik a hit példáját jelentik nekünk. Adjunk hálát Isten hűségéért. Azokért, akik még nem hallották Isten Igéjét. Azokért, akik nem fogadták még el Istennek az Ő Fiában felkínált ajándékát. Azokért, akik küzdenek, hogy Istent meghallják. Hogy a világ megismerje Isten határtalan szeretetét. Azért, hogy bízunk Isten vezetésében. Hogy Isten Igéjét örömmel tudjuk olvasni. Hálával Isten irgalmáért. Hogy hitünk ne inogjon meg. Hogy a hitben rendíthetetlenek maradjunk. Az értünk imádkozókért. Azért, hogy minden étkezésnél az Urat lássuk vendégül. Adjunk hálát a mindennapi kenyérért, eledelünkért. Hogy minden bajtól megóv. Hogy tető van a fejünk felett, és nem kell nélkülöznünk. Az evangélium továbbadásának vágyáért. Azokért, akik nem ismerik a Bibliát. A Bibliafordítókért. Az istentiszteleti liturgiák tervezőiért.

Azokért, akik szolgálatukat keresik. A biznyságtévőkért. A keresztyén táborokban végzett szolgálatokért. Az újonnan megtért keresztyénekért. A gyülekezetek köszöntő-fogadó szolgálatát végzőkért. A gyülekezetekért. A gyermekek között szolgálókért. A fiatalok között dolgozókért. A szegények között szolgálókért. Az idősödő szüleikről gondoskodókért. Apákért és fiáikért. Azokért, akiket kirekesztenek. Az idősek otthonában lakókért.

A teljes idős missziós munkásokért. A gyülekezetek missziójáért településünkön. A missziós csapatokért. A börtönmisszióért. A gyülekezeti pénzügyi bizottságokért.

A családokért. A vegyes családokért. Az újra találkozó családokért. A barátainkért és az idegenekért. A lelki barátokért. A hűséges barátokért. Akik magányosnak érzik magukat. Az ellenségeinkért. A fiatalokért, akik tanulják, hogyan kell dönteni. A fiatalokért, akik házasodni szeretnének. A kismamákért. A meddő fiatalokért. A gyermeket vállaló szülőkért. A kisgyermekéért. Az általános

iskolás gyermekekért. A tanulással küzdő diákokért. A tinédzserekért. A középiskolásokért. A vizsgázókért. Az egyetemistákért. A tanárokért. A gyermeküket egyedül nevelő szülőkért. Azokért, akik a válás küzdelmeit élik át. A nagyszülőkért. Az olyan szülőkért, akik gyermeküket gyászolják. Akik hozzátartozójukat gyászolják. A teológusokért. A diakónusokért. A lelkészekért. A lelkésznőkért. Az egyházi énekkarokért. A presbiterekért. A nyugdíjazás előtt állókért. A frissen nyugdíjba vonultakért.

Azokért, akik legyőzik sérültségüket. Az erőszak áldozataiért. A börtönben lé-

vőkért. Azokért, akik megpróbáltatáson mennek keresztül. Azokért, akik bizonytalanok döntéseikben. Azokért, akik vonakodnak a változásoktól. Azokért, akiknek új látásmódra van szükségük. Azokért, akiket elborítanak a mindennapi gondok. Azért, hogy győzhessünk a kísértések felett. Azokért, akiket lenyomnak a vétkei. Azokért, akik kétségekkel küzdenek. A váratlan akadályba ütközőkért. Azokért, akik szegényérzettel küzdenek. A tökéletességre törekvőkért. Azokért, akik könnyen dühbe gurulnak. Azért, hogy legyünk nyitottak a hirtelen közbejött dolgokra. Azokért, akiket a múlt hibái terhelnek. Azokért, akik a múlt hibáit nem tudják elengedni. Akik fájdalmas emlékekkel küzdenek. A rosszul alvó emberekért.

Az orvosokért. A kórházi dolgozókért és önkéntesekért. A beteggondozókért. Az elsősegélynyújtókért. A segítségnyújtókért. A sürgősségi osztályok munkatársaiért.

A gyógyíthatatlan betegekért. A fogyatékkal élőkért. Akiknek amputációjuk volt. A műtét utáni lábadozókért. A halálos betegségben szenvedőkért. A szenvedélybetegekért. A mentális betegségben szenvedőkért. A szervátültetésre várakozókért. A kemoterápiás kezelés alatt állókért. Akik ALS-ben szenvednek. A krónikus betegségben szenvedőkért. Akik depresszióban szenvednek. A rákbetegekért és családjukért. A mellrákban szenvedőkért.

A munkanélküliekért. Az otthonalano-kért. Az utazókért. A környezetvédőkért. A sportolókért. A versenyzőkért. A művészekért, írókért, zenészekért, színészekért, táncosokért. Akik sokat repülnek. Az építészekért, a bútorkészítőkért, a kertészekért, a csomagszállítókért, a halászokért. A katonákért, a katonai veteránokért, a sivatagban élőkért. Hogy a világ békében éljen!

(A Csendes Percek-ből válogatta H.A.)

IMÁDSÁG

**Kicsit több békesség, jóság, szelídség,
Kevesebb erőszak, gyűlölet, irigység,
Kicsit több igazság úton, útfélen,
Kicsit több segítség bajban, veszélyben.
Kicsit több "mi" és kevesebb "én",
Kicsit több erő, szeretet, remény.
És sokkal több virág az élet útjára,
Mert a sírokra már úgysis hiába.**

(Túrmezei Erzsébet fordítása)

NÁLUNK KERESZTELTÉK

Kovács Hargita az Isten népéhez tartozik.

Mona Benedek az Isten népéhez tartozik.

Ebben az évben emlékezünk arra, hogy kétszáz éve kezdődött meg a református templom építése. A klasszicista stílus korai példája az épület. Belső tere eredetileg kosárv-görbe alakú, faszkeretű dongával volt fedve, akkor a kórus rész architektúrája zavartalan volt. Mára az utólagos síkmennyezet, a kórusrész szép árkádsorát mintegy „lefejezi”. A templom teljes berendezése is korabeli, igen szép és

A Szent Cecília kórus minden alkalommal elfogadja meghívásunkat, megköszönjük és most is szeretettel fogadtuk szolgálatukat. Karvezetőjük, Silaher Miklós szerette volna megörvendeztetni a református testvéreket, ezért vallásunkhoz illő műveket választott, és magyarul énekeltek.

1. „Dicsérd én lelkem a teremtés Hatalmas Királyát” – ez az ének kifejezi a múlt és jelen kapcsolódását az Ó- és Újszövetség által.
2. A 65. Zsoltár feldolgozása: „Áldjátok Istenünket emberek”.
3. Végül egy ma is aktuális énekkel zártak, Antonin Dvořák: „Égi szent béke jöjj”. Ma is igen nagy szükség van az ökumenikus összefogásra, hiszen a híradások tele vannak háborúval, terrorral, üldözik és lefejezik a keresztyéneket, nagyon szomorú ezeket hallani.

Demeter Miklós orgonista testvérünk most is örömmel ajánlotta fel szolgálatát a „hangszerek királynőjén”. Hallhattuk tőle a „D-moll prelúdiumot” és a mindenki által jól ismert „D-moll toccata és fuga” című gyönyörű Bach-kompozíciót. Ez utóbbi számomra is nagyon kedves, fiatalokromhoz kötődik. Ugyanis néhány évig Szegeden, a Dóm mellett laktam, és nyári esteiken sokszor hallgattam a Dóm orgonáját, amint az ablakain kiszűrődik ez a dallam.

A mi kórusunk megadva a tiszteletet vendégeinknek, utolsóként szolgált. Három művel készültünk erre az alkalomra, és mind a hármat

Zsoltárok könyve 37,5 versének kánonra írott feldolgozása: „Hagyjad az Úrra a te utadat és bízzál benne, majd Ő teljesíti.” Vagyis Ő mindenkiről gondoskodik, Isten nélkül senki vagy, mert Vele minden elérhető.

Ezután a nagyszerű gondolat után ismét Nyilas Zoltán lelkipásztor olvasott fel egy igeszakaszt Nehémiás könyve 2. részéből, mely Hakaljá fiának, Nehémiásnak a történetéről szól. A király megkérdezte tőle: „Miért szomorú az arcod? Hiszen nem vagy beteg! Nem lehet ez más, csak a szív szomorúsága!” Nehémiás így válaszolt: „Hogyme volna szomorú az arcom, hiszen az a város, ahol őseim sírja van, rommá lett, és kapuit tűz emésztette meg! ... Ha jönnek látja a király, és ha méltónak tartod rá szolgálodat, akkor küldj el engem Júdába, abba a városba, ahol őseim sírja van, hogy felépítem azt!” A mi kétszáz éves templomunk is restaurálásra szorul, ezért elfogadunk adományokat a külső megújulásra. Templomunk a pomázi, budakalászi, csobánkai gyülekezet összefogásával épült, de a többszöri renoválás után most ismét szükséges felújítani.

Majd beszélt arról, hogy a Magyar Bibliatársulat elkészítette a Biblia revízióját, kisebb javításokat végeztek rajta az eredeti szöveg alapján. 2015. január 1-től csak a Károli, illetve az új Bibliát lehet használni az istentiszteleteken. A tiszteletes úr 1-1 ajándék példány átadásával köszönte meg a szereplést Molnár Petrának, Bokor Ildikónak, Silaher Miklósnak, Méhes Imrének, Demeter Miklósnak, Blaskóné Tímár Eszternek és Bíró Krisztinának. Megköszönve mindenkinék a szolgálatot szeretetvendégségre invitálta a jelenlévőket a gyülekezeti házba, ahol finom szendvics és tea várta őket. Áldásvétel után így mindnyájan át-

JÓTÉKONYSÁGI HANGVERSENY

pomázi református templom

2014. november 15.

megetkintésre érdemes. Belülről már szépen megújult a templomunk, ezért aktuális egy külső rendbetétel is. Ehhez próbál kórusunk hozzájárulni a jótékonyági hangversennyel, ezáltal gyarapítva a felújításra szánt támogatásokat. Fontosnak tartjuk, hogy megőrizzük utódainknak ezt a szép épületet, az „Isten Házát”, mert így emlegetjük. Elődeink nagyszerű alkotása elvárja ezt tőlünk.

Először Nyilas Zoltán lelkipásztorunk köszöntötte a résztvevő karvezetőket: Méhes Imrét, Silaher Miklóst, Blaskóné Tímár Esztert valamint Bíró Krisztinát. Köszöntötte a város vezetőit, Ferenc atyát, a kórusokat, minden vendéget és a gyülekezetet.

Kezdő énekként a 161. dicséretet énekeltek együtt: „Siess keresztyén lelki jót hallani”. Majd egy rövid igehirdetés következett a Zsidókhoz írt levél 10,38 verse alapján. Az ige arról beszél, hogy farizeusi értelemben igaz ember nincs, egyedül Jézus Krisztusra illik ez a jelző. Az igaz ember hitből él, illetve hit által él. A mennyei kenyér táplál, amit elfogad az ember. A hit az életünkhöz tartozik, mert a keresztyén ember állandó megnyilvánulása. Az Úrtól tanult ima után folytattuk a megkezdett ének többi versével.

Elsőként a Budakalászi Kórus énekelte, Méhes Imre vezényletével. A 149. Zsoltár Pitoni által feldolgozott „Cantata Domino” kórusműve, majd Liszt Ferenc: „Ave Maria” és Palestrina: „Jézus dicsőséges király”, végül egy németalföldi protestáns ének, az 503. dicséret: „Már nyugosznak a völgyek”, Bach feldolgozásában hangzott el. A megszokott magas színvonalú előadást hallottuk tőlük, garancia volt erre kórusvezetőjük, aki a zeneiskola kiváló tanára. Ők nem egyházi kórusként tevékenykednek, mégis éreztük, mennyire szívből átélte fohász volt az ének-lésük, és illeszkedett a hely szelleméhez.

Utána Molnár Petra egy Palestrina furulyaszólót adott elő, Bokor Ildikó kíséretével. Szép előadásban volt részünk.

A Psalmus Kórus

frissen tanultuk. G. Stettius: „Jöjj el az élet vizéhez”, W. Romero: „Mindörökké hú az Úr” – gitárkísérettel, és Vicki Cook: „A mennyben fenn a trónusnál”. Gyönyörű szöveg, feltárja Krisztus Urunk szenvedését, melyet értünk vállalt. Így szól a szöveg: „Ő halt meg minden vétkemért, a bűntelen a bűnösért. De ott a vigasztalás: Krisztusban üdvöm készen vár, ott fenn az Isten trónjánál.”

Az összkaré volt a befejező rész. A

mentünk a gyülekezeti házba, ahol folytatódott a beszélgetés a délutáni örömteli együttlétről. Ismerkedtünk az újabb emberekkel, üdvözlöttük egymást a régiekkel, örültünk, hogy énekléssel ismét együtt dicsérhettük a mi Urunkat. A nemes célra felajánlott adományokból ezen az alkalmon összesen 152.910,- Ft érkezett, amit hálás szívvel köszön meg gyülekezetünk minden jó szándékú adakozó embernek. Andrási Jánosné Marika

**DALOLJATOK AZ
ÚRNAK CITERÁVAL ÉS
ZENGŐ MUZSIKÁVAL!**

**Néhány gondolat,
muzsikáló fiataljainkról**

„Valójában tapasztalatból tudjuk, hogy az éneknek nagy ereje és hatalma van arra, hogy megindítsa és lánggra gyújtsa az emberi szívet, avégből, hogy még szenvedélyesebb buzgósággal lobogjon Isten dicsőítésében és segítségül hívásában... Ama dolgok közül, amelyek alkalmasak arra, hogy fölüdítsék és gyönyörködtessék az embert a zene vagy a legelső, vagy pedig a legelső egyike; és úgy kell fölfognunk a dolgot, a zene Istennek ajándéka, amelynek éppen ez a rendeltetése...” (Kálvin János).

Gyülekezetünk hangszerrel szolgáló fiataljai számtalan alkalommal, istentiszteleteken, Psalmus kórus évadzáró hangversenyein, jótékonyági koncerteken, testvérkórusok találkozóin (Zilah, Marosszentgyörgy), és még sok-sok más alkalommal bizonyítékát adták annak, hogy már igen fiatalon is, az Úrra figyelve és Őt dicsőítve szereznek örömet az őket hallgatóknak. Egyikük sem csak közreműködője az alkalmaknak. Szolgáltatnak tekintik ezeket az együttléteket, az áhítatokat és a hangversenyeket is. Legtöbben családjaik révén is a gyülekezethez tartoznak, viszont munkájukkal tovább erősítik ezt a köteleket.

Végezetül név szerint is megemlítem őket azzal a reménységgel, hogy egy épülő gyülekezet elhívott szolgálói lesznek: Cseri Anna (fuvola), Cséki András (fagott, furulya, harsona), Molnár Petra (furulya), Novák Júlia (fagott), ifj. Nyilas Zoltán (cselló), Pálffy András (furulya), Schmidt Andrea (fagott), Verebes Edina (furulya), Szatmári Kristóf (hangtechnika).

Blaskó Mihály

Molnár Petra

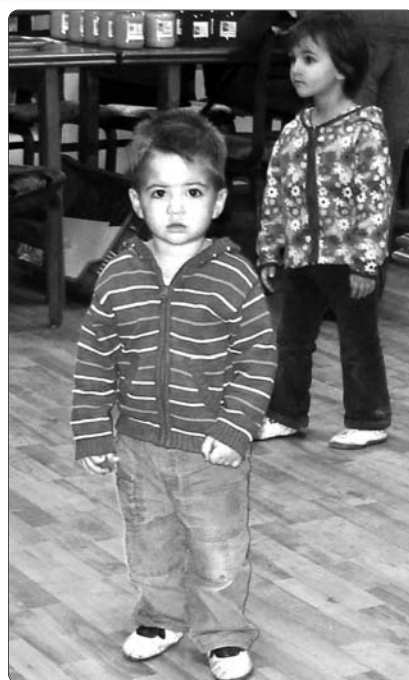
**Gyermekeink szolgálata a pomázi istentiszteleten
2014. november 23.**

A Baba-Mama Kör karácsonyi lemezfelvétele

**A Baba-Mama Kör adventi jótékonyági alkalma
2014. december 1.**

Szűcs Istvánnak, a kolozsvári Házsongárdi temető szimbólumai kutatójának fogalom-meghatározása szerint a jelképek nem mások, mint jelentéshordozók. Olyan képi megformálások, melyek félreérthetetlenül utalnak – esetünkben – egykor volt személyek foglalkozására, társadalmi helyzetére, esetleg nemére, korára, vallására, hitére. A sírábrázolásokon használt könyv láttán, melyet gyakran olaszkoszorúba foglaltak, az adott korban mindenki tudta, hogy az elhunyt egy olyan személy, aki könyvekkel foglalkozott, és ha ez kiegészült például az ártatlanság szimbólumával, a Bárány képével, akkor ez egyértelműen egy papi személyre utalt.

Herepei János erdélyi művelődéstörténész, néprajzkutató tanulmányából („A könyvbrázolás mint jelkép”) tudjuk, hogy csak Erdélyben milyen sok emlék őrzi ezt a szimbólumot. Rendszerbe foglalásuk során két fő fajta osztályozta az összegyűjtött példákat. Egyik fő fajtáját a csukott könyv képviseli, melynek két válfaja különböztethető meg: az egyszerűbb típus, az egymagában lebegő, avagy nyugvó helyzetű könyv, míg a másik fajta egy összetettebb típus, a valakitől vagy valamitől tartott könyv. A másik főtípust a kinyitott könyv képviseli, melynek szintén két válfaja van: az egyik az egymagában lebegő, avagy nyugvó helyzetű nyitott könyv, míg a másik típust itt is a valakitől vagy valamitől tartott nyitott könyv képviseli. A talált példák kivétel nélkül mind papok, tanárok, egyszóval teológiát végzett férfiak sírkövén fordulnak elő, tehát jelképükül szolgált. Mivel az elmúlt századokban a tudományok tudományának tartották a teológiát, ezért jött szokásba az ezzel foglalkozók körében a könyvnek, mint jelképnek mintegy cégérül való használata.

A csukott könyv a szív anyag, ami megőrzi titkát, a nyitott könyv a megtermékenyített, melyben a tartalom hozzáférhető annak számára, aki kutatja. Ebben az értelemben hasonlítják a szívet is a könyvhöz: nyitott állapotban szabadon kínálja gondolatait és érzéseit, zárva elrejtje azokat. A református eklézsiák gyakran alkalmazták pecsétnyomóikon a könyvet jelképként, szinte mindig nyitott formában, ahogy az úrasztalán is tartották a Szentírást.

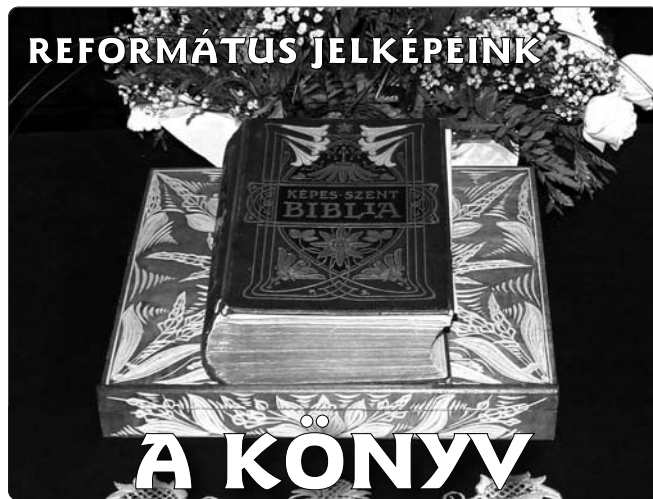
Szent könyvünk, a Biblia, teljes egészében Istentől ihletett, hitelessége tehát nem emberektől van. Isten Szentelke nélkül a Biblia holt betű, a Lélek erejéből megszólaló szóból azonban kijelentés lesz. Az külön-

bözteti meg a Bibliát minden más írástól, hogy nemcsak Istenről szól, hanem Isten szólal meg benne.

A nyitott könyv Isten szava, melyet Jánosnak, a Jelenések látnokának – hasonlóan Ezékielhez (Ez 3,1-3) – meg kell ennie, és utána hirdetni kell a próféciát, ami a könyvben meg van írva. „A számban olyan

Míg a római katolikus egyházművészetben a könyv a próféták, apostolok, evangélisták és egyházatyák jelvénye volt, a református szimbolikában általában a Bibliát jelképezte, de – különösen a sírszimbolikában – jelképezhette az élet könyvét is. Az élet könyvét maga Isten vezeti, melybe az igazakat beírja, a bűnösöket pedig kitörli. Ezért folyamodhat az Úrhoz Dávid az üldözői elleni könyörgésében ekképpen: „Töröltessenek ki az élők könyvéből, az igazak közé ne írassanak be!” (Zsolt 69,29). Isten könyvéből való törölését viszont maga kéri Mózes, aki ezzel magára akarja vállalni az aranyborjút készítő és imádó nép bűnét, de az Úr így felelt neki: „Csak azt törölöm ki könyvemből, aki vétkezett ellenem... majd a számonkérés napján számon kérem vétküket.” (2Móz 32,33-34) Azon a napon csak az menekül meg „aki be lesz írva a könyvbe” (Dán 12,1). Ez ama hétpecséttel lezárt könyv, melyet egyedül a

Bárány méltó feltörni (Jel 5,1-9). A hét pecsét feltörésével teljesedik be az idő. Az ábrázolásokon a lepecsételt könyvet Krisztus általában a bal kezében tartja, s a fedőlapon az alpha és ómega betűk láthatók, a kezdet és a vég szimbólumaként. Az utolsó ítélet napján kinyitattik az élet könyve, „és a halottak a könyvbe írottak alapján ítéltek meg cselekedeteik szerint” (Jel 20,12) P.A.

REFORMÁTUS JELKÉPEINK

A KÖNYV

édes volt, mint a méz, de amikor megettem, keserűvé lett a gyomrom” (Jel 10,10b) Ez a lelki táplálék sajátossága. Ha az ember Igével él, ez elkerülhetetlen, „mert az Ige követése felkelti az emberek gúnyolódását, a világ haragját, sokszor üldözését. ... Ez a könyv olyan, hogy képessé tesz bennünket a további válogatásra: ha megesszük, megtudjuk, mit érdemes a szellemi eledelekből magunkhoz venni, mit nem. Ha Bibliával táplálkozunk, erőt nyerünk, lelki egészségünk lesz, és lelkileg elég fejlettekké válunk ahhoz, hogy megítéljük, mit érdemes az ember szavai, alkotásai, mondásai közül elfogadni, hasznosítani, mit nem. ... Csak a Bibliában vannak meg azok a tápanyagok, amik az örökéletre táplálják a lelket. Csak innét vehetjük azt a csodás vitamint, amit úgy hívunk, hogy krisztusi szeretet. Enélkül elsenyved az emberi lélek.” (Hörömpő Gergely)

A keresztyén ikonográfiában az Őszö-vetségre az iratkeres, az Újszövetségre pedig a könyv utal. Bár a Szentírás

sok helyen említi a könyvet, de azt nem a mai formájában kell elképzelnünk. Az írásbeliség kialakulásánál előbb az égetett agyagtáblákat, majd a papiruszt vagy pergament használták, melyet tekercsbe göngyöltek. Az ókori Rómában viasszal bevont fatáblákra írtak, a táblákat összefűzték, így alakult ki a kódex, vagyis a könyv. Pál apostol ezért kéri Timóteust, hogy „hord el a könyveket is, de főként a pergameneket” (2Tim 4,13).

ECSEDI ALADÁR URAM, JÉZUS: JÖVEL!

Ragyogj, te áldott égi fény,
Vezess az éjen át,
Amíg a lelkünk megpihen,
A szemünk újra lát.
Ragyogj, mint egykor réges rég,
Ott Betlehem felett.
Árva szívünknek adj ma is
Karácsony ünnepet.

Jézus! Te áldott égi fény,
Utat mutass nekünk,
Amíg mi fáradt vándorok
A célhoz érkeztünk.
Hadd lássuk meg Isten Fiát,
Ki értünk Földre jött,
Elhagyva szent, dicsó honát
A Földre költözött.

Fényed ne múljon el soha,
Hadd legyünk boldogok,
Amíg tart földi életünk,
Amíg szívünk dobog.
Meváltó drága Krisztusunk,
Mihozzánk légy közel,
Karácsony hajnalcsillaga,
Uram, Jézus: jövel!

NEVETNI MINDIG - 104 ÉVESEN IS

Zsuzsa mama olyan egyenesen áll, hogy alig hisszük el, szüksége van a kezében tartott botra. Életkedve, vidámsága mint a tizenéveseké. Állandóan bolondozik, ami a szívéen, az a száján. Pomáz legidősebb lakójánál, egyben legidősebb reformátusánál, *Toth Gábornénál*, mindenki Zsuzsa mamájánál jártunk.

Szombat délelőtt érkezünk a pomázi Idősek Otthonába, Zsuzsa mama éppen szundikál. Érkezésünk előtt járt egy nagyot, mivel az intézmény falait nem hagyhatja el, így az épületben, kertben sétál. Örökmozgónak tűnik, ebben még 104 éve sem akadályozhatja meg.

Majd három éve döntött úgy, hogy az idősek otthonába költözik. „A családom nagyon nem akart eresztetni – meséli –, de én így láttam jobbnak. Mindenhol unokák, dédunokák vannak, nem akartam zavarni sehol.” Persze dehogyan zavart! A családi kötelék a költözéssel sem szakadt meg, Zsuzsa mamának szinte minden nap akad látogatója. Hol a gyermekei, unokái, más-kor déd- vagy ükunokái látogatják meg kis szobájában, elárasztva szeretetükkel és persze minden földi jóval. Mert a rokonságból nincs hiány: öt gyermek édesanya, tíz unoka nagymamája, huszonkét dédunoka dédije és nyolc ükunoka üknagymamája. „A legkisebb ükunokám pár hónappal múlt egy éves. Olyan sokan vannak, hirtelen meg sem tudom mondani, mennyien!” – nevetgél, de persze számba van véve mindenki, pontosan, Zsuzsa mama memóriáján nem nagyon fogott az idő. Pedig legidősebb lánya is 87 éves már...

„Tanul, dolgozik mindegyik unokám, dédunokám, jó gyerekek egytől egyig. Mindig mondom nekik, tanuljatok gyermekeim, tanuljatok sokat.” Zsuzsa néni születésznő szeretett volna lenni, de a történelem keresztülhúzza a számitásait. Tanulmányait abba kellett hagynia, helyette mezei munkát vállalt. „Gyárban nem bírtam dolgozni, ahogy a nagyvárosban sem, mindig rosszul lettem Budapesten. Jobb volt nekem falun dolgozni, uraságnál.”

De ne szaladjunk emyire előre! Zsuzsa mama 1910-ben született a Sopron megyei Ruszton – ma már Ausztriához tartozó területen. Édesanyját korán, nyolc éves korában elvesztette. „Lett volna egy kisöcsém, de édesanyám belehalt a szülésbe. Apám egy évvel később leszerelt és visszament Magyarországra (addig Németországban élt), ahol újránősült. Én nem mentem vele, egyedül maradtam magamra. Csak 1918-ban költöztem át édesapámhoz a mai Magyarország területére. Egy Szombathelyi közeli faluban, Répcelakon éltünk akkoriban, Vas megyében. Mindenféle munkát elvállaltam, késő őszig kapáltunk, nyáron az aratásban segítünk marokszedőként, éjjel mentünk haza, nótászóval... Ősszel meg a kukorica adott munkát, azzal voltunk elfoglalva. Munka munkára – aztán elment az idő. Ma már persze más a világ...”

A férjével is az uradalomban ismerkedett meg. 1952-ben költöztek Pomázra, előtte három évig Szigetmonostoron laktak, de – ahogy azt ő maga meséli – Zsuzsa mama félt a szigeten élni. Félt, hogy jön a víz, elviszi mindenüket. Ezért aztán átköltöztek Pomázra.

Mindkét településen jártak templomba. Szigetmonostoron *Bécsi István* istentiszteleteit látogatták, amikor Pomázra költöztek, itt *Demeter József* tiszteletes úr volt a lelképásztor. „Emlékszem, *Regius Lajos* volt a kántor a tiszteletes úr mellett – meséli Zsuzsa mama –, őt még Szigetmonostorról ismertem. Becsületes, jó ember volt, és milyen szép hangja! Mondtam is neki mindig: én úgy irigylem magát azért a szép hangjáért! A felesége is kántor volt, *Erdélyi*

Marika, persze neki is nagyon szép hangja volt. Demeter tiszteletes úr után jött *Szűcs Ferenc*, őt követték *Papp Lászlók*. Sokat jártunk a gyülekezetbe, de öt gyereket nevelni nem egyszerű, lefoglalták az időm nagy részét, sok volt a munka, állandóan főzni, mosni, takarítani...” Volt, hogy nem tudtak vasárnap a templomba menni, de a gyerekeket tisztességben nevelték fel. Szigorúan, de szeretettel. „Dicsérték is, még a tiszteletes úr is, hogy milyen jól nevelt gyerekeink vannak.”

1960-ban aztán magára maradt. „Hatvanhat éves volt a férjem, mikor meghalt. Ritka jó ember volt, becsületes, dolgoz, nagyon szerettük egymást és nagyon szerette a gyerekeket is. Csobánkán temették el, volt ott egy örökségünk, most a lányoméék élnek ott. Mondtam is a gyerekeknek, mikor az apjuk meghalt, hogy még egy év, és én is befekszem mellé a sírba. El voltam keseredve, egyedül maradtam, hiszen a lányaim férjhez mentek, a fiaim megnősültek, ráadásul az egyikük nagyon korán, 57 évesen halt meg.”

Végül Isten visszaadta Zsuzsa mama életkedvét és jó kedélyét. Minden nehézség dacára örömmel élte tovább az életét, pedig bizony nem volt könnyű: végigélte a zivatáros XX. századot. „Faggatnak is mindig, hogy Zsuzsa mama, hát maga megélt két világháborút, két forradalmat, meg egy rendszerváltást, hogy tudta mindezt végigcsinálni! Hát mit mondhatnék? Volt jó világa is, de volt nagyon rossz világa is. Az

első nagy háborúra még nem emlékszem, hiszen csak négy éves voltam. A kettő között nagyon sokat dolgoztunk, hogy meglegyen a mindennapi betevő falat, fejtük édesapám teheneit, hordtuk a tejet a csarnokba, megfogtuk a munkát. A második világháború meg... Volt ott annyi borzalom! Mikor nagy szegénység volt, mikor küszködni kellett, hogy eltartsuk a gyerekeinket, mikor jöttek a katonák. Többször kellett menekülnünk, mikor bombáztak. Állandó félelemben éltünk, hogy mi lesz velünk, hiszen volt, hogy a szemünk láttára haltak meg emberek, vertek meg többeket a katonák, és követtek el a nők ellen minden rosszat, amit el lehetett képzelni. Sorban álltunk az élelmiszerért, volt, hogy napokig kellett várni egy kicsike lisztre. De meg kellett tenni mindent, hiszen milyen egy édesanya? Mindent megtesz a gyermekeiért. A Jóisten végül megóvott minket. De arra a sok rosszra jobb nem is emlékezni.”

És hogy mire jó emlékezni? „Hát a fiatal-ságra! Tizennyolc évesen voltam talán a legboldogabb. Akkoriban költöztem édesapámhoz Magyarországra, és jaj, de szerettem táncolni! Zsuzsának más sem kellett, ha csak meghallotta a zenét, már ment is ropni a táncot. Jártunk mindenfelé, ide-oda, bálókra, szüreti mulatságokra. Nekem nem kellett más, csak szóljon a nótá!” Fiatalasszonyként – de most is – megállíthatatlan. Mikor friss házások voltak, önvédelmi oktatásra járt, hogy védekezni tudjon, ha netán megtámadná valaki. Pár éve még motorozott, focizott – képi bizonyíték is lóg az esetről a szobája falán. Ahonnan egyébként mosolyogva néznek le a rokonok Zsuzsa mamára – a képek szereteit örököltük meg, szülinapokon, esküvőkön, fontos eseményeken. Büszkén mutogatja gyermekeit, unokáit, dédunokáit, ükunokáit.

Látszik, mindenki szereti, pedig a véleményét soha nem fojtja magába. Ha rossz az étel? Szól a szakácsnak! „A káposztás tészta a mindenem! De olyan ritkán adnak itt! Kérdőre is vontam nem olyan régen a szakácsunkat, hogy miért nem főz gyakrabban káposztás tésztát, mikor az olyan jó? Szerencsére az unokák, dédunokák hoznak mindig valami finomat.”

Nem csak a jókedve, de egészsége sem hagyta el Zsuzsa mamát. Az eszében, a családban többen megélték, sőt, sok-sok évvel túléltek a centenáriumi, volt, aki 115 évig élt Zsuzsa mama felmenői közül. Hogy mi lehet a titkuk? Elnézve Pomáz legidősebb polgárát, a jókedv és az életöröm lehet a kulcs. A szorgalmas Élet, a munka, a családi kötődés. És persze a Jóisten szeretete. „Templomba már nem tudok járni, hiszen nem hagyhatom el az Idősek Otthonát, de rendszeresen imádkozom, naponta többször is. Az Isten eddig is jól gondomat viselte, és biztosan megsegít ezután is.”

Hardi Judit

KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLTAK

„Fiaid mind az Úr tanítványai lesznek”
(Ézs 54, 13)

REGIUS LAJOS (1902 – 1980)

Regius Lajos

Péter apostol második levelében így biztatja szeretteit a megtérésben, a tévelygés nélküli szilárd hitben való megmaradásra: „*emlékeztetés által ébresztgetem tiszta gondolkodásotokat*” (2Pt 3,1) Az emlékezés, emlékeztetés mindig valamilyen lényeges dologra irányul, amely fokozott figyelmünket érdemli. A múltunkra, őseinkre emlékezés áldás, mert büszkeséget, tartást ad a ma élő embernek, hogy „valahová tartoztak már az ősei is, s ezzel az ő gyökerei is sokkal mélyebben erednek. Az emlékezés létfontosságú tehát – embervoltunk egyik legnagyobb ajándéka. Istenhez tartozásunk, bölcsességünk forrása: „*Emlékezzél meg az egész útról, melyen horodtott téged az Úr.*” (5Móz 8,2)” (Fodorné Ablonczy Margit).

A mi gyülekezetünk is hálás szívvel hajthatja meg fejét olyan elődökre emlékezve, akikbe ma is, mint református gyökereinkbe kapaszkodhatunk, hogy állhatosan kitarstunk tiszta gondolkodásunkban, Jézus Krisztushoz való ragaszkodásunkban. **REGIUS LAJOS** presbiter is ilyen elődünk volt, aki nemzedékek tanítójaként adta át a világi és az isteni dolgok, az igazi bölcsesség ismeretét előbb Szigetmonostoron, majd Pomázon. Istentől kapott küldetése volt a tanítás, és ő hűsége-

sen végezte szolgálatát az Úr útjaira tanítva a hűtleneket. Erről személyes élményeit osztja meg velünk *Lengyel Zoltán* gondnok úr a szigetmonostori gyülekezetből:

LENGYEL ZOLTÁN
SZIGETMONOSTORI GONDNOK
REGIUS LAJOSRÓL

Lajos bácsi hosszú időn keresztül, talán majd negyven éven át élt nálunk Szigetmonostoron. Kántortanító, később az iskola

rektora volt. Ami legelőször eszembe jut vele kapcsolatban, az az, hogy nemcsak orgonálni tudott nagyon szépen, hanem Isten csodálatosan szép hanggal is megáldotta. Igazi kántor volt, aki az orgonálással párhuzamosan énekszóval vezette az éneket. A hangját tisztán ki lehetett hallani a gyülekezetből. Ismert minden református éneket, nem volt szüksége kottára. Mi gyerekek közel álltunk hozzá, a szó szoros értelmében is, mert abban az időben még fújtató volt a templom kis orgonája, és sorban álltunk mellette, hogy egymást váltva fújtassunk neki.

Engem is ő tanított az iskolában. '45 után hamarosan államosították az iskolákat, ami azzal járt, hogy összevonták a katolikus és a református iskolát. Egyben volt az első négy osztály és a felső osztályok is, ötödiktől a nyolcadikig. Szigorú, következetes tanító volt Lajos bácsi, nagyon megkövetelte a leckét.

Volt egy másik tanítónk, akire emlékszem, *Bella György*, aki katolikus volt, ő még szigorúbb volt, de voltak mások is.

Abban az időben a lelkeseknek és a tanítóknak voltak földjeik, melyen termeltek, és amiből a jövedelmüket biztosították, mert fizetést pénzben nem kaptak. Lajos bácsinak is volt nagy gyümölcsöse, ahová mindig nagy örömmel mentünk neki segíteni, mert olyankor elmaradtak az órák. Voltak állatai is, tyúkjai, disznai, azok etetésében is sokszor segítettünk. Nekünk ez egészen természetes volt, mert otthon is be voltunk fogva a munkába. A falu igazi nagy közösségben élt akkor, mindenki segített a másoknak, úgy éltünk, mint egy nagy család. Még *Bécsi István* tiszteletes úr is vállára vette a kapát, és járt ki kapálni az egyházi földekre. Sokszor láttam őt a vállára vetett kosárral, amint ment ki a piacra a terményeit eladni. Lajos bácsi nem járt a piacra, mert ő a fölöslegét mindig vagy elajándékozta másoknak, vagy aki segített neki a földeken, annak is adott a termésből. Persze aztán ezeket a földeket is államosították.

Nagyon rendes, tiszta szívű, becsületes embernek ismertük őt. Példámszerű nevelte fiát, Ferencet, aki orvos lett. Éppen a múltkor találkoztam vele itt, a monostori temetőben, ahová a szülei és a nagymama is el vannak temetve. Lajos bácsi jó kedélyű ember volt, de vigadni mindig csak akkor láttuk, amikor annak ideje volt. Nagyon megkövetelte a rendet, fegyelmet, de tudtuk róla, hogy jó szíve van. Azért, ha rosszak voltunk, megkaptuk a magunk körmőseit, ami akkor nem esett jól, sőt, ha ott-hon megtudták, még a szüleinktől is kikaptunk, de ma már ezért is hálások lehetünk nekik, hiszen a jellem „kiegyenesítéséhez” erre is szükség volt.

Az iskolában a nap mindig imádkozással kezdődött és imával fejeződött be. Nem Lajos bácsi tanította a hittant, hanem a lelkipásztor, de elől járt a hitoktatásban azzal, hogy ő is igyekezett mindig Jézus Krisztus szeretetére és ismeretére tanítani a diákokat. Példát mutatott nekünk, mert láttuk az ő élő hitéből fakadó tanítói munkáját, hogy milyen egy hitből szóló és hitben járó ember, aki ebből az erős hitből táplált bennünket is. Persze a mag-

A Regius család

vetés nem termett mindig azonnal gyümölcsöt, mert a konfirmáció után, amikor elkezdtünk szakmát tanulni, és kikerültünk a világba, sokunk elhagyta a templomot. Bevallom, hogy én is elcsábultam, és sokáig nem jártam templomba. Dunakeszire kerültem lakatosságot tanulni, aztán több helyen is megfordulva dolgoztam, végül visszajöttem Monostorra. Abban azonban biztos vagyok, hogy Lajos bácsinak is része volt abban, hogy az Úr Jézus visszavezetett engem lelki otthonomba, az Ő gyülekezetébe. Nagyon hálás vagyok érte Istennek, egyedül Ővé a dicsőség.

◀○○○▶

A jegyzőkönyvek tanúsága szerint Regius Lajost 1959. február 15-én választották meg pomázi presbiternek – a második legtöbb szavazattal. Bár alkalmanként már vezette a jegyzőkönyveket, Erdélyi Sándor halála után, 1964. május 24-én hivatalosan is jegyzőkönyvvezetőnek választotta a presbitérium, ugyanezen év október 18-án a súlyos betegsége miatt leköszönő özv. Németh Józsefnél pedig átvette az önkéntes egyházfenntartói járulék szedésének szolgálatát. Ezt olyan eredményesen teljesítette, hogy a presbitérium az 1967. február 5-én tartott gyűlésén határozatba foglalt hálás köszönetét fejezte ki „nagyon jó munkájáért”. 1970. február 8-án megszűnt Pomáz anyaegyház jellege, és a fiókegyházakkal írásbeli megállapodást kötve társegyházközösség alakult. Az egyezség értelmében közös presbitérium alakult, amelybe a tagokat presbitériumi határozattal választották meg, azaz delegálták. Így került rendes tagként az új közös presbitériumba Regius Lajos is.

Élete utolsó időszakában Dr. Szűcs Ferenc volt a társegyházközösség lelkipásztora. Az 1980. január 27-én tartott presbitériumi gyűlésen a lelkipásztor bejelentette, hogy Regius Lajos megromlott egészségi állapotára hivatkozva felmentését kérte a

presbitériumi szolgálat alól, ezért az esedékes választásokon már nem jelölték újra. A következő gyűlésen hozott 5-1980. számú határozattal örökös tiszteletbeli presbiternek választották: „Választói közgyűlés közfelkiáltással egyhangúlag örökös tiszteletbeli presbiterre választja Regius Lajost. Eddigi szolgálatáért köszönetet mond és további életére Isten áldását kéri.” Az 1980. április 13-ai jegyzőkönyv azonban arról a szomorú hírről tudósított, hogy Regius Lajos 1980. március 27-én elhunyt, búcsúztatása április 1-jén volt a szigetmonostori református templomban. Emelkét határozatban örökítették meg:

„Presbitérium kegyelettel emlékezik meg a 78 éves korában hazatért presbitertársáról, egykori szigetmonostori kántortanítóról. Hálát ad Istennek azért a két évtizedért, amit a pomázi gyülekezetben, mint presbiter, presbitériumi jegyző, fenntartói járulékbeszedő példás hűséggel töltött el, ill. végzett közöttünk. Tőle a boldog feltámadás reményében búcsúzik, feleségének, kántorunknak, dr. Regius Ferenc presbiternek őszinte együttérzését tolmácsolja. Köszönetet mond a gyászoló családnak azért, hogy a presbitérium minden egyes tagját gyászejelentésben értesítette a temetés időpontjáról.”

Mivel „az Úr szeme az igazakon van”, Péter apostol a következők szerint inti a Jézus Krisztusban hívőket: „Éppen ezért minden igyekezetekkel törekedjétek arra, hogy a hitetekben mutassátok meg az igaz emberséget, az igaz emberségben ismeretet, az ismeretben önuralmat, az önuralomban állhatatosságot, az állhatatosságban kegyességet, a kegyességben testvéri szeretetet, a testvéri szeretetben pedig minden ember iránti szeretetet.” (2Pt 1,5-7) Hogy Regius Lajos mennyire igyekezett megfelelni ennek a felelősségnek, és mindenkor e szerint élni, arról tiszteletbeli

gondnokunk, Dr. Regius Ferenc tett bizonyosságot:

**DR. REGIUS FERENC
AZ ÉDESAPJÁRÓL**

A Regius család Erdélyből származik, Szászrégenből és Marosújvárról. Édesapámék négyen voltak testvérek. A legidősebb bátyja jött át legelőször a mai Magyarországra, aki már 1914-ben Pesterzsébeten helyezkedett el, mint boltossegéd, később pedig a Hangya Szövetkezetnek volt egyik vezetője. Utána jött a család többi része is: egy másik testvérük szintén Erzsébetre, édesapámék azonban Szigetmonostorra költöztek. Itt ismerkedett meg édesanyámmal, Szabó Máriával, aki tanítónő volt Leányfalun. 1933-ban egybekeltek, és a házasságuk gyümölcszeként születtem meg én 1934-ben, Isten akaratából egykeként.

A Regius név egyébként latin eredetű, és „királyi”-t jelent magyarul, és mivel apai ágon evangélikusok voltak a nagyszüleim, nevünk a család szász eredetű utal. Már Szigetmonostoron vált édesapám reformátussá, mert ott nem volt evangélikus gyülekezet. Eredetileg Régiusznak írták a családnév, de később visszalatinosították Regiusra. A család nemesi származását igazolja egy 1698-ból származó címer, mely itt függ a lakásunk falán. A nemesi dicsőség persze már a múlté, mert édesapám is boltossegédként kezdte pályafutását, amit bátyjának, Jancsi bácsinak köszönhetett, aki maga mellé vette a Hangya Szövetkezetbe. Később azonban pályát módosított, és hasznosítva a még Nagyenyeden megszerzett tanítói oklevelét, pedagógus lett Monostoron. Amikor édesanyámmal összeházasodtak, eleinte külön laktak, mert édesanyámat a munkája Leányfaluhoz kötötte. Csak később költözött át Monostorra. Különben édesanyám családja is erdélyi származású, Marosvásárhely környékéről valók voltak. Édesanyám aztán sokat betegeskedett, a szívével is, a látásával is. Élete végére teljesen meg is vakult, úgyhogy a tanítással teljesen fel kellett hagynia, még azelőtt, hogy nyugdíjba mehetett volna.

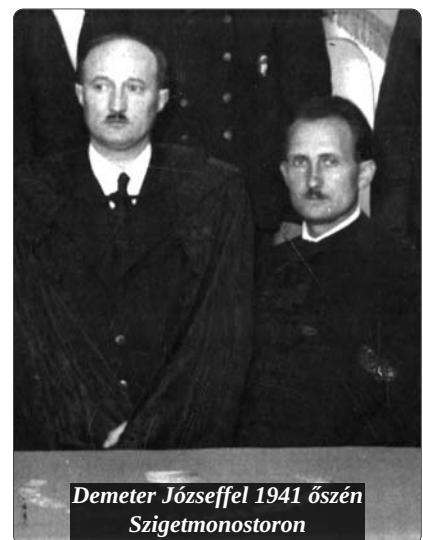
**DR. SZÜCS FERENC
REGIUS LAJOSRÓL**

Regius Lajos szigetmonostori tanítóként került jó barátságba Demeter József ottani lelkipásztorral. Megözevgyűlése után, nyilván az ő ismeretsége révén ismerkedett meg Erdélyi Máriával és vette feleségül. Így kerültek Pomázon újra szomszédokba.

A családlátogatások és az egyházfenntartói járulékok begyűjtése során hamarosan nagy helyismeretre tett szert, ami itteni szolgálataim kezdetén nekem is felbecsülhetetlen segítséget jelentett. Elkísért a bemutatkozó látogatásokra, minden családot fejből ismert és mindenkihez megtalálta a megfelelő barátságos hangot. Ez a tisztelet vissza is sugárzott rá, mert ahol járt-kelt, mindenütt szívesen köszöntötték és szólították meg. Valaki így jellemezte: igazi néptanító volt, azaz a közösség mindenese. Ha kellett, kérvényt írt, tanácsot adott, vagy éppen intó szót mondott, akár már a felnőtt tanítványainak is. Ezt a lelkiületet a Nagyenyedi Református Kollégiumból hozta. Én mindvégig csodáltam azt az összetartást, amely halálukig összefűzte az egykori – és sajnos –, a világba szétszóródott osztálytársakat. A találkozókra, a mind gyakoribb temetésekre, több száz kilométert is utazott, hiszen fizikai és szellemi frissességét, mozgékonyágát életének legutóbbi idejéig megőrizte.

Hazamenetele nagycsütörtökre esett, az evangélizációs istentiszteletre hívogató harangzó kísérté át ebből a világból Urunkhoz. A szigetmonostori templomban nagy részvét mellett búcsúztattuk. A hálás falu és gyülekezet a templom melletti kis utcát róla nevezte el Regius köznek.

„Az igaznak emlékezete áldott!” (Péld 10,7)

Demeter Józseffel 1941 őszén
Szigetmonostoron

Édesapám a hitét magával hozta Erdélyből, ezért természetes volt számára, hogy egy protestáns közösségben éli azt meg, így lett Monostoron református kántortanító, a református egyházközség tagja. Amikor államosították az iskolákat, ő lett a monostori iskola igazgatója, a katolikus kántortanító meg a helyettese. Furcsa helyzet volt, mert abban az időben elég nagy ellentétek voltak a reformátusok és a római katolikusok között, de édesapám és a helyettese jól kijöttek egymással. Jó viszonyban volt „Plébiékkal” is, azaz a monostori katolikus plébánossal és családjával. A faluban a felvég volt a katolikus, az alvég volt a református. Mindenki nagyon tartotta a saját hitét, ezért elég ritka volt a vegyes házasság. Az, hogy én református

Fiával, Ferencsel, feleségével, Julikával és a kis Juditkával

lettem, nem volt kérdés, mert édesanyám is református volt, reformátusnak is kereszteltek, később pedig amikor „lónyaysta” lettem, és már megtanultam orgonálni, édesapámat én követtem a kántori szolgálatban. Igazgatóvá kinevezése után ugyanis ő már nem kántorizálhatott hivatalosan, ezért minden vasárnap hazamentem a pesti internátusból, hogy ellássam a kántori szolgálatot a monostori istentiszteleteken.

Igen jó kapcsolatot tartott a református lelkészekkel, előbb *Sipos Pállal*, majd az édesapámnál nyolc évvel fiatalabb *Demeter Jóska* bácsival, akivel nagyon jó barátok is lettek, olyannyira, hogy amikor Jóska bácsi 1937-ben a Kálvin téri templomban feleségül vette Júlia nénit, azaz *Szabó Juliát*, édesapám volt az esküvői tanúja. Így már nemcsak az egyház, hanem a gyerekek révén is összetartoztak a családjaink. Jóska bácsi és édesapám szinte elválaszthatatlanként voltak. Nemcsak egyházi ügyekben találkoztak, hanem rendszeres összejöveteleket tartottunk Demeterékkel. Aztán '44-ben Jóska bácsit megválasztotta lelkészének a pomázi gyülekezet. Emlékszem, hogy amikor költöztek, tíz évesen én hajtottam a lovakat a költöztető szekéren ülve. Egy jó idő elteltével aztán mi is követtük Pomázra Jóska bácsit, mert édesapám is ide költözött, de én akkor már orvosként dolgoztam.

Édesapám egy jólelkű, tiszta, egyenes jellemű ember volt. Szerette az embereket, ezért mindenkiel jóban volt. Egyforma szeretettel fordult az egyszerű emberekhez,

a más felekezetűekhez, a beosztott kolégáihoz és a fölötté állókhoz is, soha nem tett különbséget származás, vallás vagy társadalmi helyzet szerint. Népszerű, az emberekkel könnyen barátkozó, viszonzszeretett ember volt, de emellett ragyogó humora is volt, kiváló társalgó, akin látszott, hogy Istenbe vetett bizalommal és hűséggel, örömmel a szívében élte az életét. Mindez persze nem zárta ki, hogy ugyanakkor következetes és szigorú is legyen, mind velem, mind a diákjaival. Bizony a tenyerünk és a hátsó felünk gyakran ismerkedett a nádpálcával. Nem kivételezett senkivel, azonban én valahogy igyekeztem alkalmazkodni az ő elvárásaihoz, és kerülni, hogy fegyelmeznie kelljen engem. Ami igazán fel tudta dühíteni, az a hazugság volt, azt mindig keményen büntette. Egyébként ha használta a nádpálcát, mindig jó oka volt rá, ezt utólag minden „érintett” belátta.

Édesapám minden tárgyat tanított az iskolában, különben is nagyon művelt ember volt. De nemcsak mindent, hanem mindenkit tanított, ami nagyon megterhelő volt, ezért nagy segítséget jelentett számára *Dóry Emília*, *Emmy* néni monostorra érkezése, mert a fiatal tanítónő átvette az alsó tagozatot. Ő később a Jóska bácsi után Beregszászról érkező új lelkészhez, *Bécsi István*hoz ment feleségül, és lett a monostori gyülekezet kántora. Engem is ő tanított az alsó tagozaton három évig. Aztán mások is jöttek, *Csaplár Béla* tanító és mások, így édesapámnak könnyebbült a helyzete.

Édesapám nagy hangsúlyt helyezett a zenei tanításomra. Már elég korán elkezdtem tanulni zongorázni. Először Tótfalura, majd Pócsmegyerre, *Darnai Pista* bácsihoz jártam át zongoraórákra. Ahogy haladtam előre korban és a zenei tanulmányaimban, egyre többet gyakoroltam a harmóniumon is, így mire édesapámnak le kellett tennie a kántorságot, én „kiképzett” orgonista voltam. Akkor még csak egy fújtatós harmóniuma volt az egyházközségünknek, édesapám alatt én is ott kezdtem – a fújtatásnál.

Édesanyám 1953 februárjában meghalt, és édesapám egyedül maradt. Demeter Jóska bácsi hívogatta, hogy jöjjön át ő is Pomázra. Bemutatta édesapámat *Erdélyi Máriának*, a pomázi gyülekezet „önkéntes” kántorának, az ismeretségéből házasság lett. 1953. december 26-án a szigetmonostori templomban volt az esküvőjük, melyen Bécsi István tiszteletes úr szolgált, és Marcsa testvére, a pomázi „hivatalos” kántor, *Erdélyi Sándor*, meg jómagam voltunk a tanúk. Különös

hasonlóság, hogy édesanyám halála után két évvel Jóska bácsi felesége, Júlia néni is elhunyt, és Jóska bácsi később szintén újránősült, feleségül véve *Györgyi* nénit (*Csiba Györgyit*). Édesapám napközis tanítói állást kapott a Beniczky utcai iskolában, innen ment aztán nyugdíjba is.

Odaköltöztünk Pomázra, az Erdélyi házba. Akkor én már az orvosi egyetemre jártam. 1958-ban én is megházasodtam. A tótfalusi templomban esküdtünk meg a feleségemmel, Julikával. Emlékszem, az esküvőnkön az akkor 16 esztendő *Demeter Miki* volt az orgonista. Amikor átköltöztünk, édesapám igen hamar beilleszkedett a pomázi gyülekezetbe, hamarosan presbiterré is megválasztották, majd később engem is. Volt néhány év, amikor egyidejűleg mindketten presbiterek voltunk Pomázon.

Édesapám igen talpraesett ember volt, aki mindig mindenütt fölhalálta magát. Mindig valakinek az ügyében járt, igyekezett mindenkinek segíteni. Ő magának soha nem járt ki semmit, de másokért mindig kész volt feláldozni az idejét és mozgósítani a kapcsolatait. Hiszen szinte mindenkit ismert a világon. Nagyon könnyen tudott másokkal kapcsolatot teremteni, ezért sok mindent el tudott érni az ő ellenállhatatlan kisugárzásával. Az ő javaslatára indult el az énekkar, amit nagy odaadással szervezett és vezetett. Édesapám tanította be a kórusnak az énekeket. Később ezt is „örököltém” tőle, egy időre én vettem át a kórus vezetését.

Minden lehetőséget megragadott arra is, hogy evangélizáljon, mert gyakran leült a diákjaival egyenként elbeszélgetni. Igyekezett átadni valamit abból az örömből, amiben ő megélt a hitét, megismertetni a fiatalokkal Jézus Krisztust. Az ő pedagógiai módszeréhez szorosan hozzátartozott az, hogy Jézus közelébe terelgesse a tanítványait. Bár nem volt hitoktató, mégis sokszor sikerült is neki, mert édesapám nagyon megnyerő volt, ilyen esetben is jól

Erdélyi Ildikó konfirmációján (a kép bal szélén)

tudta használni meggyőző erejét.

Fáradhatatlan volt élete végéig, és az Úr Isten ehhez derűs, kiegyensúlyozott lelki alkatot és jó egészséget ajándékozott neki. Hetvennyolc évesen hívta magához. Az édesanyja mellé temették a szigetmonostori református temetőben. Az Úrban élt s az Úrban halt meg.

Összeállította: Puskás Attila

NAPLÓ

ALKALMAINK VOLTAK:

2014. október 26. ■ Új borért való hálaadó istentisztelet úrvacsorai közösséggel, melyen konfirmáló fiataljaink szolgáltak.
 2014. október 26. ■ Közös délutáni alkalom és szeretetvendégség verőcei református testvéreinkkel.
 2014. október 31. ■ Reformáció ünnepi istentisztelet.
 2014. november 9. ■ Gyermekdélután. A presbitérium megemlékezése a református temetőben egykori lelképásztoraink és presbitereink halálának jubileuma alkalmából. Presbiteri gyűlés.
 2014. november 15. ■ Jótékonyági hangverseny a pomázi templomban
 2014. november 16. ■ A csobánkai cserkészcsapat bemutatkozása istentiszteletünkön. A SZRG 6.b. osztályának szupplikációja Pomázon. Ifjúsági és konfirmandus csendesdélután.
 2014. november 16. ■ Ifjúsági és konfirmandusok csendes délutánja Pomázon.
 2014. november 23. ■ Gyermekünk szolgálata istentiszteletünkön.
 2014. november 24-28. ■ Evangelizáció Csobánkán Fukk Lóránt vesegeyházi lelképásztor szolgálatával.
 2014. november 30. ■ Adventi ünnepi istentiszteletek úrvacsorai közösségben. Közöttünk szolgált Fónagy Miklós esperes. Gyülekezeti délután Csobánkán.
 2014. december 1. ■ A Baba-mama Kör adventi jótékonyági alkalmá.
 2014. december 14. ■ Gyermekdélután. Presbiteri gyűlés.
 2014. december 21. ■ A Diakóniai csoport által szervezett „Idősek karácsonya”.
TERVEZETT ALKALMAINK:
 2014. december 22. ■ Bűnbánati alkalom Pomázon 18.00 órakor.
 2014. december 23. ■ Bűnbánati alkalom Csobánkán 18.00 órakor.
 2014. december 24. ■ Gyermekkarácsony Csobánkán 14.00 órakor, Pomázon 15.00 órakor.
 2014. december 25. ■ Karácsonyi ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben Csobánkán 9.00 órakor, Pomázon 10.30 órakor, Pilis-szentkereszten 17.00 órakor.
 2014. december 26. ■ Karácsonyi ünnepi istentisztelet Csobánkán 9.00 órakor, úrvacsorai közösségben Pomázon 10.30 órakor.
 2014. december 31. ■ Óévi ünnepi istentisztelet Csobánkán 9.00 órakor, Pomázon 18.00 órakor.
 2015. január 1. ■ Újévi ünnepi istentisztelet Csobánkán 9.00 órakor, Pomázon 10.30 órakor.
 2015. január 18. ■ Ökumenikus imahét Csobánkán a református imaházban.
 2015. január 19-23. ■ Ökumenikus imahét Pomázon.
 2015. január 25. ■ Ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben

KERESZTELŐ:

2014. október 26. ■ Mona Benedek.
 2014. november 23. ■ Kovács Hargita.

HALÁLOZÁS, TEMETÉSEK:

■ 2014. október 24-én elhunyt Kapornai Károly (†72) testvérünk, a család kérésére 2014. november 7-én megemlékezést tartottunk városunk ravatalozójában.
 ■ 2014. október 26-án elhunyt id. Balla László (†97) testvérünk, temetése 2014. november 21-én volt az új köztemetőben.
 ■ 2014. október 31-én elhunyt Schmidbauer Jánosné (†73) testvérünk, temetése 2014. november 10-én volt a római katolikus öregtemetőben.
 ■ 2014. november 1-jén elhunyt Vincze Sándorné (†93) testvérünk, temetése 2014. november 7-én volt a csobánkai temetőben.
 ■ 2014. november 3-án elhunyt Verebes Tibor Sándor (†82) testvérünk, temetése 2014. november 14-én volt a római katolikus öregtemetőben.
 ■ 2014. november 20-án elhunyt Kókényiné Oláh Gizella (†74) testvérünk, temetése 2014. november 27-én volt a pomázi református temetőkerben.
 ■ 2014. november 24-én elhunyt Csillik József (†73) testvérünk, temetése 2014. december 4-én volt a pomázi római katolikus újtemetőben.

Gyülekezeti újságunk
 következő száma várhatóan
 2015. február 22-én jelenik meg.

VÁLASZTÁS

Az Északpesti Református Egyházmege Választási Bizottsága 2014. december 4-i ülésén megállapította és kihirdette az egyházmegei választás eredményét, mely szerint az egyházmegei gyülekezetei által beküldött érvényes szavazatok alapján Nyilas Zoltán lelképásztorunkat esperesnek választották. Szeretettel kívánjuk közgeyházi szolgálatára az Úristen gazdag áldását, munkájához jó egészséget és sok sikert.

A tisztújító választás eredménye a következő:

- Esperes: Nyilas Zoltán.
- Egyházmegei főgondnok: P. Tóth Zoltán.
- Egyházmegei lelkészi főjegyző: Matyó Lajos.
- Egyházmegei világi főjegyző: Ladányi Károly.
- Egyházmegei zsinati tag (lelkészi): Nyilas Zoltán.
- Egyházmegei zsinati tag (világi): Ladányi Károly és P. Tóth Zoltán.
- Egyházmegei zsinati póttag (lelkészi): Matyó Lajos.
- Egyházmegei zsinati póttag (világi): Mohácsy István és Sikolya Zsolt.

Áldott karácsonyi ünnepet és Istentől
 gazdagon megáldott új esztendő-t kívánunk
 minden kedves olvasónknak!

A szerkesztőbizottság

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – Telefon: 06-26-325-297

Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu

Honlapcím: <http://www.pomaz.reformatus.hu>

Gyülekezetünk számlaszámai:

Pomáz: 10918001-00000034-47170002

Csobánka: 10918001-00000034-47170019

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelképásztor (e-mail: znyilas@freemail.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila.

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila (e-mail:

dr.puskas.attila@t-online.hu; Tel.: +36-20-9355-362)

Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor (e-mail:

erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, ingyenes terjesztésben.

- gyermekeknek -

JÉZUST KERESSEM**Az Áldás, Békesség! olvasóinak elmondja
Orbán Lászlóné Marika néni**

Szűk, sötét zugban szepeg egy gyermek,
Vékony rongyában majdnem megdermed.
Ijesztő árnyak lebegik körül,
Lázás szeméből a könny könnyre gördül.
És sehol senki, ki hozzá szólna,
Simító kézzel felé hajolna.
Minden háznál a Jézuskát várják,
S őt, a kis árvát, kamrába zárták.

De csitt, csendesen, hallga, csak hallga,
Mit suttog halvány, reszkető ajka?
„Anyám, míg éltél, Te mondtad nekem,
Hogy ő ma este itt jár, idelelenni,
Fehér angyalok kísérik útján.
Titokban végigsuhan az utcán,
Kicsinynek, nagynak ajándékot visz.
Segít mindenkinek aki benne hisz,
Segít mindenkinek – így mondtad nekem,
Anyám, én megyek, és megkeresem.”

És a kisfiú, jaj, meg ne lássák,
Kinyitja halkán az ablak szárnyát.
Lassan kimászik, körülnéz felve,
S eltűnik a nagy embernyüzsgésbe.

Egy sarkai boltnál ámulva megáll,
A kirakatban karácsonyfa áll.
Szemkápáztató csillogó csoda,
„Óh – ujjong halkán – ezt már ő hozta!
Ide bemegyek és megkérdezem,
Merre találok, merre keressem?”

Benyit az ajtón, meghajlik szépen,
S szólni kezd: „Tessék mondani, kérem...”
De nagy hirtelen abba is hagyja,
Valaki gyorsan vállon ragadja:
„Mész, te kis rongyos!” – rivall rá durván
S künn is van szegény újra az utcán.

Autó túlköl, villamos csenget –
A forgatagban a síró gyermek.
Tétován megáll – most mihez kezdjen?
Kihez forduljon, merre menjen?
Ott – ott... Valaki jön át a havon,
Olyan szép, mint egy tündérisasszony.
Fülében gyémánt szikrázik játszva,
Csupa finomság drága bundája.
S milyen biztató szelíd mosolya,
„Őt kérdezem meg, ő majd megmondja.”

Köszön, mint illik, s bátran elélép:
„Szép néni, kérem – kezd beszédét –,
Én... itt... ma este...”
Szavát elnyeli az utcalárma,
Dehogy hallja azt a fényes dáma.
Ő az egészről meg annyit ért,
Hogy egy kis koldus ruhájához ért.
Odább taszítja, nyersen rászól:
„Te, csúf kis béka, menj az utamból!”

Az est lassanként éjszakába hull,
Az idő arca zordra komorul.
A gyermek testét borzongás rázza,
Dehogy gondolna ő magára!
Csak kutat tovább, néz, figyel, hátha
Valahol talán mégis meglátja.

De sehol sincs más, csak ember, ember,
Azokhoz ő már szólni nem mer.
Hát csak megy tovább, még, még előre,
Lassan a város elmarad tőle.

Észre sem veszi, hogy ég a melle,
Hogy a hóhullás fehérre lepté.
Már azt sem tudja, hova, merre jut,
Már künn a sötét országúton fut.
Szembe a szélnek, neki az éjnek,
Arcán lázrózsák tüzelnek, égnek.
Csak tovább, tovább... ott, ott... nem
messzi,
Az a temető ismerős neki.
Ott pihen anyja, őt keresi fel,
És a panaszát neki mondja el.
Hogy akit keres – minden hiába –,
Ő nem találja, ő nem találja.

De odáig már nem bírja lába,
Mégfélemlíti a sírok árnya.
Zsibbadt tagjait a láz leveri,
A lélegzetét szaggatva veszi.
Előtte minden elsötétedik,
Egy mélyet sóhajt és összeesik.

Mikor felébred, csak ámul-bámul,
Hogy került ide ő a kamrából
Ebbe a puha, hófehér ágyba,
És a gyönyörű napos szobába?
Álom ez, való? Őt simogatják,
S azt a sok kávét mind neki adják.
Egy gyászruhás nő szól neki lágyan:
„Egyél kisfiam, egyél csak bátran,
S ha jobban leszel, elmondod szépen,
Mit kerestél a temetőszélen?”

Ééén, hogy mit?... Igen... már emlékszem...
Ééén, néni kérem... Jézust kerestem.
Megrendült sóhaj rezdül a légebe,
Az árvát a nő ölébe véve.
Részvevő hangon halkán kérdezte:
„S mondd csak, gyermekem, megtaláltad-e?”
„Nem találtam meg” – szól a kisfiú,
Szeme könnyes lett, arca szomorú.

„Pedig lásd, ott volt! Veled – és velem.
Kisfiam sírján ő fogta kezem,
Ő vitt tehozzád át havon, ködön,
Hogy meg ne fagyj ott a hideg kövön.
Fiacskám helyett ő adott nekem,
Hogy te légy az én jó kisgyermekem.
Nézd csak az Írást, nézd, hogy mit tanít:
Boldog ki hiszi, ha nem látja is.”

A gyermek némán hallja a szokat,
A boldogságról muzsikálókat.
Hívó áhitat túlközik arcán,
S imádkozó szók lebegnek ajkán:
„Óh, legyen áldott, ezerszer áldott,
Hogy megőrizett, reám vigyázott.
Hogy az útszélen veszni nem hagyott,
Hogy anyám helyett jó anyát adott.
Áldott, ő áldott a ma született,
Örök Irgalom, örök Szeretet!”
(Ismeretlen szerzőtől)